

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

DOĞAN KARDEŞ ■ SEÇME ÖYKÜLER

Tarık Dursun K.

Sevmek Diye Bir Şey

SEVMEK DİYE BİR ŞEY
Seçme Öyküler

Tarık Dursun K.

*Tarık Dursun K.'nın
YKY'deki kitapları:*

Karanfilli Hikâye - Toplu Öyküler 1 (2009)
Gönlümün Bir Parçası - Toplu Öyküler 2 (2009)
Alçaktan Uçan Güvercin (2012)
Denizin Kanı (2012)

Doğan Kardeş
Sevmek Diye Bir Şey (Seçme Öyküler) (2013)

TARIK DURSUN K.

Sevmek Diye Bir Şey

Seçme Öyküler

Hazırlayan:

Raşit Çavaş

Yapı Kredi Yayınları

Yapı Kredi Yayınları - 3903
Doğan Kardeş Kitaplığı - 500
—ilkgençlik—

Sevmek Diye Bir Şey / Tarkan Dursun K.
Hazırlayan: Raşit Çavaş

Kapak tasarımı: Nahide Dikel

Baskı: Promat Basım Yayın San. ve Tic. A.Ş.
Sanayi Mahallesi, 1673 Sokak, No: 34 Esenyurt / İstanbul
Sertifika No: 12039

1. baskı: İstanbul, Mayıs 2013
ISBN 978-975-08-2559-0

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2013
Sertifika No: 12334

Bütün yayın hakları saklıdır.

Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
Yapı Kredi Kültür Merkezi
İstiklal Caddesi No. 161 Beyoğlu 34433 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
<http://www.ykykultur.com.tr>
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: <http://alisveris.yapikredi.com.tr>

İÇİNDEKİLER

Önsöz / Sevmek Diye Bir Şey • 7

1 (Hasangiller'den) • 11

2 (Hasangiller'den) • 16

Tarık Dursun K.'nın Hikâyesi • 21

Uzanıp Öpüyorum Usulca • 27

Sevmek Diye Bir Şey • 32

Eski Babam • 40

Bağrıyanık Ömer ile Güzel Zeynep • 46

Taksim Anıtı Önünde Bir Delikanlı • 54

"Nerde Eski Hüznü Mehtabın?" • 65

Ona Sevdigimi Söyle • 74

Ömrüm, Ömrüm... • 85

Aşk, Allahısmarladık • 91

Bir Zamanlar Aşk • 98

Ankara'ya Gelmiştin, Aylardan Temmuz'du • 104

Ara Sıcak: Herkesin Dilindeki O Üsküdarlı Kız • 111

Tarık Dursun K. Biyografisi • 120

Öykülerin Yer Aldığı Kitaplar • 123

Sevmek Diye Bir Şey

Tarık Dursun K, önce kendi geçmişiyle İzmir'i, sonra hayatta hep sevecen baktığı bütün insanlarımızı anlatır. Üstelik bunu "kısa hikâye" bazen "kısa kısa hikâye" tekniğiyle ama ayırtılardan/olaylardan en küçük bir eksiklik duygusu vermeden yapar. Kısa hikâyenin ülkemizdeki en yetkin ustasıdır.

Tarık Dursun K., öpünce adamın ağzındaki yangını geçiriveren kadınların, her akşam aynı saatlerde mahalle aralarında beliren bozacıların, filmlerle romanların aralarına getirip koyduğu acılı suskunlukta konaklayan; kelimelerden tasarruf ederek konuşan, hep bir geçmişin hatırasında yaşayıp giden eski âşıkaların, önce yavaş yavaş, sonra insanı delirten hızla yaşlanan kadınların, iyi mi yoksa kötü mü olduğuna bir türlü karar verilemeyen ama yine de delice sevilen babaların, ne kadar büyürse büyüsün hep eski günlerin delikanlısı olarak kalan abilerin, uyanık düşler görüp bir gün kaçmanın hayalini kuran hayat kadınlarının, romancıların hikâyenin sonunda kahramanlarını illa ki hep öldürmelerini bir türlü anlayamayan, hayatın değerini verenin ölüm olduğu hakikati üzerine düşündükçe kendi ölümlülüğünü hatırlayanların, inatla bekleyenlerin, sapına kadar Üsküdarlı kızların, zaten hep geç kalmış bir aşk itirafını bir türlü söyleyemeyip aşkını ancak yarım yamalak mizansenlerle anlatmaya çalışan suskunların, niha-

yetinde her biri kendi yazgısını yaşarmış gibi görünen küçük ve sıradan olanın, fakat tam da bu sıradanlığının içinde büyük “İ” ile İnsanın hikâyesini anlatır.

Bir ayrıntı ustasıdır Tarık Dursun K. Onda anlam, bir bardağın ağzında yavaşça daireler çizen bir kadın elinin ayırıtısında, bir başkasının tarçın ağacına tünemiş bir sakanın kesik kesik ötüşüne kulak kabartışında, aklından geçenleri kelimelere aktaramayan bir âşığın telaşında, yani çoğunlukla suskunlukta ve eksik kalandaki billurlaşır.

Bir diyalog ustasıdır da, Tarık Dursun, tıpkı Orhan Kemal gibi... Kişilerinin müthiş bir doğallıkla kurulmuş diyalogları, okurda, “gerçekte var olan”, bu deniz kasabasında, şu kentte, belki hemen aşağı sokakta yaşadıklarına yemin edebileceğiniz “gerçek” insanların gerçek hayatlarının içinden geçtiğiniz duygusunu yaratır. Hikâyelerinin uzun bir hayata ait, pekâlâ birbirinin devamı gibi de okunabilecek anı parçaları hissi vermesi de yine bu doğallığından kaynaklanır. Yazarın çok yalın bir biçimde, çok az sözcükle ve şiddetli bir sinematografi içinde anlattığı her bir hikâyesinde başkalarının hayatlarının içinden geçtiğinizi sezersiniz... Hayatlarının içinden geçerken onların eksik kalmış hayallerinin, kalp kırıklarının, arzu ve umutlarının resmini seyretmiş, bugünleriyle birlikte geçmişlerine de tanıklık etmişsinizdir.

Kahramanları gündelik hayatın sıradan akışında sürüklenirken, o çok ufak anın içinde daha büyük şeyler hep başka bir yerlerde olup bitmektedir: “Aliosman durdu, gözlerini su bardağından ayırmaksızın ucun ucun roverden yana baktı. Kısacık bir andı: Bu kadarlık bir sürede, dünyanın herhangi bir yerinde bir çocuk uykusunda güldü, bir uçağın tekerlekleri herhangi bir alanın beton pistine değdiler; hastanenin birinde ameliyat masasına yatırılmış bir hastanın göğsüne ilk neşter vuruldu, deri yarıldı, iki yana açılıp çözüldü; bir erkek bir kadını ağzından öptü, yavaşçacık, açılı dudakları arasına kadının üstdudağını aldı, emdi; okyanusun ortasına suları yararak

gökyüzünden mermi gibi bir şey indi, alarm verildi; bir adam bir kâğıda imzasını attı, bir telefon çaldı, herhangi bir mektuba bir pul yapıştırıldı; bir tramvay dönemeci döndü; duvar dibine dizili gözleri bağlı bir sıra adamı nişanlayan tüfeklere ateş komutu verildi; saksılı küpeçikçelerine ilk yağmur damlası düştü, yeni doğan bir bebek bütün gücüyle soluyup bağırdı; sevişen bir kadın, dişleri sıkık doygunluğa erdi, bir arabanın kontağı açıldı, birileri rakı ya da başka bir içkiyi yudumladı, tadı dil burdu.” (“Bağrıyanık Ömer ile Güzel Zeynep”)

“Adam olana gurbetliğini unutturmak gerek” der Bağrıyanık Ömer... İnsan bir başka insan tekini sevdiğinde, “Sevmek Diye Bir Şey”le karşılaştığında bir an gurbetliğinden kurtulmak ister.

Tarık Dursun K.’nın hikâyeleri de işte tam olarak bunu yapar okuyana; küçük harflerle büyük hikâyeler anlatarak, kırılğan ruh hallerinin portresini –pek az şeyi dışarıda bırakarak– başarıyla çizdiğinde yazar, “başka türlü olsaydı nasıl olurdu?” sorusunu sordurur ve bize ezeli ve ebedi trajedimizi, yani gurbetliğimizi bir süreliğine de olsa unutturur.

1978’de Tarık Dursun K.’yı tanıdığımda 47 yaşındaydı, ünlü bir hikâyeci ve romancıydı. Bugün ben, o tanıdığım Tarık Abi’nin 12 yaş büyüğüyüm. Bu kitaptaki hikâyeleri seçerken, hemen hepsini bildiğim bütün külliyatı tekrar okudum... Bir büyük hikâye ustasının, 82 yaşına kadarki (romanlarını ve denemelerini dışarda bırakırsak) hayatının minik bir özeti elinizde...

Severek okuyacak, severek o hayata katılacaksınız.

Raşit Çavaş,
Mayıs 2013

(Hasangiller'den)

1

O gece eve gitmedim. On sekiz numarada Günay'la gecelik kaldım. Yusuf'la içtik dışarda, saat on buçuğa doğru ayrıldık: Yusuf eve gitti, ben de Günay'a. Gündüzden telefon etmiştim, haberi vardı; bekliyordu:

"Geldin mi nihayet?" dedi kapıdan.

"Geldim..." dedim.

Somurur gibi yapıştı, öptü. Silktim, attım. Bozuldu.

"Beni sevmiyor musun artık?"

"İyi bildin," dedim. "Sevmiyorum..."

Suratı asıldı, bir karış oldu:

"Sevmiyorsun da..." dedi. "Ne geldin, peki?"

"Geldim..." dedim.

Yukarı çıktık; o önde, ben arkada. Odasının elektriğini yaktı. Akif'i çağırdım. Karı gibi bir herifti, kırıtp dururdu. Gördüm mü şeytanlarım başıma toplasındı. Bir on liralık verdim: "Rakı al," dedim, "meyve al," dedim, "şunu bunu al," dedim; ufaldı, gitti.

Günay aynaya durmuştu, saçını tarıyordu. Boyasını da tazeledi. Bir pamuğa kolonya döktü, yüzünü gözünü sildi

iyice. Dudağını eme eme çevremde fırdolayı etti. “Otursana kız...” dedim. “Dolap beygiri mi oldun yoksa?”

“Öyle belle sen...” dedi. “Dolap beygiri oldum belle beni...”

“N’olacak, öyle bellersem?”

“Öyle ya...” dedi. “Farkı var mı senin için? Ha Günay olmuşum, ha dolap beygiri...”

Oturdum. Ceketimi çıkardım, elimde kaldı. Yüzüne bakmadan:

“Kavga mı istiyorsun?” diye sordum.

Ellerini kalçalarına koydu, kasıldı. “Kavga istiyorum tabi...”

“Niçinmiş?”

“Tabi...” dedi. “Perşembeden perşembeye gelmek kolay; sabaha kadar bedavadan karı koynunda yatmak kolay! Başın sıkıştı mı, ver Günay elli lira, ver Günay yüz lira demek kolay... Hep kolay bunlar...”

Alttan aldım.

“Peki n’apayım, n’apmamı istiyorsun? Onu söyle, onu yapayım...”

Oysa kızmamı, üzerine yürümemi bekliyordu. Öyle yapmayınca, şaşırdı. Ceketimi aldı, çiviye astı.

“Azıcık beni arasan ya...” dedi. “Sorsan ya beni: Günay, n’apıyorsun desen ya...”

“Sormuyor muyum, aramıyor muyum?”

“Ah ah...” dedi. “Haftadan haftaya! Bazı on beşten on beşe...”

Dolanıyordu. Kolundan tuttum.

“Ben aylak adam değilim ki...” dedim. “Böyle düşünme beni. Dükkân var; o kadar hayvanlar... Zor başa çıkıyorum zaten. Bir kişiyim topu topu. Hangi birine yetişeyim?”

Akif soluk soluğa geldi. Sözü sonraya bıraktık. Bir alay şey almıştı, hepsini masanın üzerine yıktı.

“Yüz on kuruş arttı,” dedi.

"Kalsın sende..." dedim. Yüzü apaydınlık oldu. Çıktı.

Masayı düzene soktum. Dışardan düdüğü sesleri geliyordu. Akif aşağıda, "Haydi baylar, vakit tamam; salonu boşaltalım, haydi baylar!" diye bağırdı. Saat on birdi.

Rakı bardaklarda yıldızlandı. On plağı üst üste otomatik pikaba koyduk, radyonun sesini kısıttık. "Düştü bir dal gibi gölgem sulara" diye bir şarkı başladı. Konuşmadan bardaklarımızı tokuşturduk. Yeşil zeytine çatalı batırdı, ağzıma tuttu. Bakışlarında hiç sönmemesine yanar bir ateş vardı. Korktum. Yeniden:

"Beni artık sevmiyorsun demek?" dedi.

"Başladı yine," dedim içimden. Tutundu mu tutunurdu.

"Kim söylüyor bunu?"

"Sen söylüyorsun..."

"Yalan!" dedim.

Kalkıştı.

"Nasıl yalan?" dedi. "Senin ağzından çıkanı kulağın duymuyor mu? Ne dedin bana daha kapıdan girer girmez?"

"Ne dedim?"

"Sevmiyorum artık, demedin mi yüzüme karşı hem?"

Ellerini yakalamak istedim, kaçırıldı.

"Şaka söyledim," dedim. "Seni kızdırmak için söyledim o lafı..."

İçti. İkinci plak düştü. Bir kadın sesi "Sevmek seni bir suç ise..." dedi, "Sevmek seni bir suç ise, affet günahımı..."

Sandalyesini kendi çekti benden yana, yarım kalmış içkisini kendi eliyle içirdi. Rakı, yaktı kavurdu içimi. Uzandı.

"Öp..." dedi.

Öptüm. Ağzımın yangını geçti.

"Hep senin için kalıyorum burda..." dedi. "Yoksa hiç sevmiyorum bu şehri. Ben, uzun uzun bir şehirde durmam; hep gezerdim eskiden. O şehir senin, bu şehir benim. İki yıl oldu, takıldım kaldım burda. Bir türlü gidemiyorum..."

"Gitme..." dedim. "N'apacaksın bir başka şehire gidecek sin de?"

“Öyle deme...” dedi. “Kayseri’den geldiğimde kadanalar gibiydim. Kıçım mıçım yerindeydi, pancar pancardı yanaklarım. Bir bakan dönüp bir daha bakar, yine hevesini alamazdı benden...”

“Allah!” dedim, güldüm.

Kalktı. Koynundan birkaç anahtar çıkardı. Karyolanın altından büyük, güzel bir deri bavulu çekti; açtı, bir sürü resim. Gösterdi. Yolda yürürken... Bir parkta durmuş, gülüyor.. Arkada suratsız birkaç kişi de dikilmişler. Aslında yalan da değilmiş dediği. Sımsıkı, dört bir yanı gençlik, dalyan gibi bir kadındı resimlerdeki.

“Nasıl?”

“Haklısın...” dedim.

“Haklıyım ya... Bana bir şehrin havası yaramadı mı, alır başımı giderdim bir başkasına. Elimi kolumu bağlayan mı vardı?”

“Şimdi var mı?”

Hemen karardı. Dokunsam, sensin desem; ağlayacak görünüyordu. Ellemedim. Resimlerini hızlı hızlı, gerisin geri bavula tıktı. Vurdu, kapadı, ayağıyla karyolanın altına itti.

“Hepiniz aynı bokun soyusunuz... Erkek değil misiniz, birinizin farkı yok öbürünüzden. Hayvan gibisiniz, hayvandan farkınız yok hiç...”

“Boş ver!” dedim.

“Öyle, boş ver...” dedi. “Demesi kadar kolaydı boş vermesi! Sen bilmem neyinin havasında gez toz, ben burda dokuz doğurayım, günde kırk kere ölüp ölüp dirileyim, sonra da boş ver, öyle mi?”

Somurttu.

“Kim canını sıktı yine senin?” dedim. “Acısını benden çıkarmaya uğraşıyorsun öyle!”

“Kimse...”

“Niye uğraşıyorsun peki, niye kavga diye aranıp duruyorsun?”

“Ben kavga etmek istemiyorum ki...” dedi.

“Hay Allah!...” dedim, sövdüm.

Kucağıma oturdu, kollarını doladı:

“Ben seni istiyorum...” dedi. “Senin için ölüyorum, anladın mı?”

Başımı salladım.

Saçlarımdan tuttu, canımı acıtana kadar çekti, çekti. Renk vermedim.

“Acımıyor mu?”

“Acıyor...” dedim.

“Niye bağırıyorsun?”

“İlle bağırmam mı gerek?”

“Tabii, değil mi ya?”

“Değil...” dedim.

Deli oldu, ışığa koştu, söndürdü. Aceleyle masaya da çarptı gelirken. Yerimden kıpırdamadım. Radyolu pikap kaçıncı plaktaydı, bilmiyorum. Kendi kendine çalıp söylüyordu.

Öptü. Öptüm. Elimini yavaşça göğsünden içeri soktum. Bütün vücudu ellerimde titredi. Ateş bastı, gözlerim yanar oldu. Çabucak soyundum. Yanına uzandığımda radyo vın vın vınlıyordu.

“Açık bıraktın radyoyu...” dedim.

Kadın kadın kokuyordu her yanı. Soluyaraktan:

“Açık bıraktım...” dedi.

“N’olacak?”

“Aman sen de...” dedi. “Çalar çalar susar sonunda. Düşündüğün şeye bak!”

(Hasangiller'den)

2

Tren yolundan geçtim. Hava taze çayır, küçülmüş yıldız, insansız rüzgâr kokuyordu, nerdeyse sabah olacaktı. Yüksellerin evinin önünde istemeyerek kaldım az. Uyuyordu, çocuk rüyalar içindeydi: Dünyası büyümüş büyümüş, gelecekteki olanca kadınlığının içine götürmüştü.

Yerden bir taş aldım, attım; cama vurdu, tık dedi. Bekledim, çıkmadı.

Yürüdüm.

Büyükbabamın sevgilisi Cos, uyku arasında ilkin hırladı, diş gösterdi.

"Cos!" dedim. "Lan, Cos!"

Sustu, tanıdı.

Bahçeden vurdum. Bütün ev uykudaydı. Büyükbabama duyurmamaya çalışarak cama yüklenip Yılmaz'a seslendim: Üçüncüsündeydi, anca uyanabildi:

"Kim o?" dedi.

"Aç," dedim. "Kim olacak, elinin körü!"

"Abi, sen misin?"

Camı açtı, hemen girdim.

"Saat kaç?" dedim, baktı.

“Beş...” dedi.

“İyi gelmişim... Bir saat sonra salhaneye gideceğim, kaldırırsın.”

“Olur, peki...” dedi.

Yatağa girdim. Karanlıkta konuşmadık. Bir ara:

“Abi!” dedi.

“Hııı...”

“Nerdeydin bu zamana kadar?”

Sağımdan soluma döndüm. Ezik içindeydim, yorgundum, uykuda yüzüyordum.

“Kahvedeydim...”

Güldü karanlıkta.

“Ne gülüyorsun?” dedim.

“Ne gülmeyeyim? Ben enayi miyim o kadar, çocuk muyum?”

“N’olmuş ki?”

“Saat beşe kadar açık kahve mi olur, kime yutturuyorsun?”

“Olur olur,” dedim.

Kızdı:

“Nasıl olur?” dedi.

“Basbayağı. Sen bilmezsin. Olur!”

“Bok olur...” dedi.

Biz böyle konuşurken, üst kattan, büyükanam gürültüyle kalktı. Saatiydi. Beş dedi mi uyanır, kalkar, namaza durmak için aptes almaya aşağıya iner; bazı, bizim odanın kapısına vurarak beni uyandırırды.

Güm güm merdivenlerden indi. Sofada durdu. Geçirdi, “Elhamdülillah, yarabbi şükür sana,” dedi. Hep bunları duy-dum.

Odanın kapısına hafif hafif vurdu:

“Hasan’ım, Hasan’ım!” diye ses etti.

“N’oo büyükana?”

“Kalk Hasan’ım, kalk!” dedi. “Salhaneye gidecektin bugün hani?”

Kapıyı açtı, ışığı yaktı. Yılmaz:

"Aman be!" dedi. "Sabah sabah sen de hep böyle gâvurluk yaparsın..."

Büyükanam:

"Tövbe de oğlum..." dedi. "Tövbe de Yılmaz'ım! O nasıl söz öyle? İnsan hiç..."

"De..." dedi Yılmaz. "Başlatma şimdi..."

Yattığım yerden:

"Lan!" dedim.

Yılmaz:

"Ne be!" dedi. "Ne be! Sürtürt sokaklarda sabaha kadar, gel, uykumu piç et; tam uyuyacağım sırada bu cadı da..." Ayakkabamın tekini kaptığım gibi kafasına fırlattım, sustu.

Büyükanam:

"Allah!" dedi. "Nedir bunlar, hey koca gözlü Allah?"

Karyolama oturdu, ağlamaya başladı.

"Ağlama," dedim. "İt o. Ne ağlıyorsun sen de durup dururken?"

"N'apayım, Hasan'ım?" dedi.

Buruşuk yanaklarından öptüm.

İtti.

"Git pis!" dedi. "Sarhoş köpek, yine mi?"

"Ne be yine büyükana?" dedim.

"İçmişsin..." dedi.

"İçmedim valla'i..."

"Hadi ordan köpek..."

"İki gözüm çıksın ki büyükana!..."

"Yalancı!" dedi. "Sus, yalancı! Ben aptal mıyım?"

"Bir bardak bira içtiydim arkadaşlarla. Bir bardaklık, büyükana..."

"Günah değil mi?" dedi.

"Bir bardağın da günahı mı olurmuş?"

"Elbette! Haktaâlâ hazretleri..."

Fırladım, giyindim. Büyükanamın ardından mutfağa gittim. Elimi yüzümü yıkadım. Peşkiri tuttu.

“İzzet amcam, akşam geldi mi bize?”

“Geldi...” dedi. “Karısı da geldi. Oturdular on bire kadar...”

“Ne diyor?”

“Ayrılacakmış! Hissemi istersen sana satayım, al, diyor babana...”

“Babam ne diyor?”

“Benim hazırda param yok, diyor...”

“Bankadaki peki?”

“O babanın mı? Müzeyyen’in çeyizliği, ev alacak kıza onunla...”

“İzzet amcam ya başka birine devrederse, satarsa hissesini, n’olacak?”

“Büyükbaban da söylendi durdu akşam. Tek durduğu mu var onun da? Haline bakmaz, kalkar dır dır çene yapar...”

“İzzet amcam ayrılсын istemiyor mu?”

“İstemiyor, tabii! Ben sizi büyüttüm, adam ettim; tek elin şakırtısı başka, diyor...”

“Niye ille ayrılmak istiyormuş İzzet amcam?”

“Bilmem ki...” dedi büyükanam. “O domuz karı, illa ki Fethiye’ye gidelim, oraya yerleşelim diye tutturmuş. Amcan da karının dediğine uymuş işte...”

“Akıl kârı değil ama...” dedim.

“Hiç şeytanlarım almıyor o karıyı, a Hasan! Sıtkım sıyrıldı bir kere. Nasıl o yavrucağızı, tırnak kadarken altına aldı; ezdi; soğuyuverdim birden. Kaç kere söyledim de dinletemedim: İzzet oğlum dedim, bu karı sana karı olmaz, dedim, değil mi ki dedim, tırnak kadar bir çocuğa sahip çıkamadı, sen boşla oğlum, dedim de dinletemedim. Bir kulağından girdi, öbüründen çıktı dediklerim...”

“Aman büyükana...” dedim. “Ne halleri varsa görsünler! Sen ne karışyorsun? Bırak sen...”

Göğüs geçirdi.

“Of yarabbim, sen büyüksün!” dedi. “Dayanıyor mu yüreğim Hasan’ım? Hele bir evlen sen, çoluk çocuğa karış bir, görürüm seni. İnsan evladından geçebiliyor muymuş, görürüm...”

Saat altıyı vurdu. İplik fabrikasının işbaşı düdüğü, saatle birlikte ötmeye başladı: Ayak üstünde bir şeyler atıştırdım.

“Ben gidiyorum büyükana!” dedim.

Gazocağında büyükbabamın sabah kahvesini yapıyordu.

Kapıya el attım.

“Bismillah, de...” dedi.

“Bismillah!” dedim.

Vurdum kapıyı sonra.

Tarık Dursun K.'nın Hikâyesi

Hani nasıl derler, atlar tepişir, arada eşekler –hâşâ huzurdan– ezilirmiş, işte öyle. Ben kendi hesabıma, alnımın ortasına yediğim bir nalınla kurtulduğuma şükrediyorum. En ucuz kurtulanı da benmişim. Fıtnat Hanım'ın gözü az daha çıkarsıymış. Kerami Bey'in gözlükleri tuzla buz oldu. Sekiz numara da miyop mu adam sana, iki gün –gözlüklerini yenileye– ne kadar– evden dışarlara çıkamadı. Ben en çok karısından korktum. Genç. Çiçeği burnunda. Olur; bakarsın, o heyecan, o yürek kalkınlığıyla çocuğunu düşürür. Ondan sonra kanlı katiller gibi, mahkeme mahkeme sürün artık. Hengâmeden kurtulamayan bir Adnan Bey'le bir Turan Bey oldu. Kim vurduya gittiler, ağız burun kalmadı. Şişti hep. Ben ömrümde bu kadar şenlikli kavga görmedim, duymadım desem vallahi yeridir. Kovboy filmlerindekiler, gangster filmlerindekiler falan bunun yanında hiç canım. Allahını seven kavgaya katıldı. İşin kötüsü şu ki, mevsim değildi. Kış kıyamet. Kar bastırmış. Hava ayaz. Demek, diye düşündüm, yaz maz olmuş olsaydı; dinine imanına bir dövüş olacaktı hani.

Bizim mahalleden –her mahalleden geçer ya– bir bozacı geçer. Ee, geçecek elbet. Allahın mahallesi, Allahın yolu. Geçsin. Hem ben boza sevmem. Bir keresinde içeyim dedim, boğazımdan geçmedi bir türlü. Tatsız tuzsuz. Kırk yıl içmesem aklıma düşmez. Ama başkaları herhalde seviyorlar, içiyorlar

ki, memlekette bu kadar bozacı var; o mahalle senin, bu mahalle benim dolaşıyorlar, para kazanıyorlar. Çoluk çocuk besliyorlar. Kazançları daha da artsın derim. Kimsenin ne malında ne kazancındayım. Neme lazım. Herkesin ne malında ne kazancındayım. Neme lazım. Herkesinki kendine. Bana ne? Eh, aldırınlar, bana ne demeyenler, dış bileyenler varmış. Olur. Ben bilmem o kadarını artık. Hoş, kabahat biraz da bozacılarda, bana kalırsa. Mesela, her biri bir çeşit bağıyor. Diyeceksiniz ki, bir başka çeşit bağırmasın da, hepsi bir, bir ağızla mı bağırsın? Yok efendim, yok. Benim demem öyle değil. Bu adamlar, nasıl diyeyim, bağırıyorlar da, sanki canhıraş bir ses çıkarıyorlar. Duyar duymaz insanın deli olası, geçtik katil olası geliyor. Kimi “boza” kelimesinin “b” ile “z” arasında “o” yu ver yansın uzatıyorlar: “Booooooooooza...”

Kimi hem “o”yu, hem de “z”den sonraki “a”yı uzataraktan boooooozaaaa diye bağıyorlar. Bir âlem. Bunlar satıcı nihayet. Malını satacak. Satmak için de duyurmak, ben bunu satıyorum ey mahalleli, alan var mı, gidiyorum ha, gibisinden bağırarak gerek. Bunu yaparken de malının adındaki “o”yu uzatır, “a”yı uzatır, hangi harfi canı çekerse –mesela boza lafında– beğendiği kadar uzatır. Zaten canım çoğumuz, çoğu kelimeleri yanlış söylüyormuşuz. Geçenlerde gazetesinin birinde Bay Peyami Safa yazıyordu: “İnkılâp” kelimesini, “vâsi” kelimesini –hepsi şimdi aklımda kalmamış–, daha bir sürü kelimeyi gereği gibi kullanmıyormuşuz.

Bizim mahalleden geçen bozacıya gelince, hepsinden baskın. Yani demin sözünü ettiğim bozacıların bağırması gibi bağırıyor. Boza diye bağıyor bağırmasına amma “o”yu uzatmadan “a”nın kılına bile dokunmadan bağıyor. Kendisine has bir şey olacak. Yalnız onda duyduğum bunu. Baştan başlıyor: “Ekşi...” Bu “ekşi”de “e”ler en aşağı on tane. Derin bir nefes alıyor. Ciğerlerini bol nefesle dolduruyor. Doldurduğu bu nefesi, ağır ağır “e” harfi ile boşaltıyor. Tam diyaframdaki hava biteceği sırada “k” harfi ile “şi”yi ekli-

yor, sonuna, “ekşi” meydana çıkıyor. Bu “ekşi” biter bitmez “boza”ya geçiyor. Ciğerleri yine şişmiş. “B”den itibaren başlıyor. “O”yu uzatıyor. Aynı uzunlukta “a” devam ediyor. Tam nefesi kesileceği sırada “a”yı “av-u-u-u” diye bitiriyor ki, insanın tüyleri dikenleniyor. Kaskatı gerilmişsiniz. Bu “av-u-u-u-u” diye bitiş bir kırbaç tesiri yapıyor. Nasıl diyeyim, koşucusunuz da koşacaksınız “hazırlan” diyorlar, sol ayağınızı gerideki çukura, sağ ayağınızı ilerdeki çukura koyuyorsunuz. Ellerinize vücudunuzun ağırlığı çöküyor. “Dikkat” dediklerinde, ağırlığı ellerinizin üzerinden kaldırıyorsunuz. Kollarla bacaklar geriliyor. Sinirler geriliyor. Şakaklar zonk zonk atıyor. “Ha” dediklerinde yakıp yıkacak, ortalığı paralayacak nerdeyse adam. O anda işte, “ha” demiyorlar; mantar tabancası parlamıyor. Bayrak inmiyor. O gerilmiş sinirleri düşünün bir, “şarrrrr” diye boşalıyorsunuz. Düşer gibi, çarpa çarpa uçuşuma düşer gibi...

Bozacı başlıyor: “Boooooo” diyor, “zaaaaaa” ikisi birleşiyor, “booooooooozaaaaaa” oluyor. Sonunda tam, uzamış, yorgun bitkin “a”yı “av-u-u-u-u”yla bağlayıp bıçak gibi kesiveriyor. Sinir mi kalıyor artık?

Kaç defa pencereyi açayım, şu adama sesleneyim, kapıya gelsin,

“Oğlum,” diyeyim, “şeker kardeşim, bozacı, niye yırtınır-sın böyle? Başka türlü bağırsana. Boooooza de, Booooooooozaaaaa de, boza de. İstedğin gibi çığır. Ama şu sonunu etinden et koparırlarmış gibi “avu-u-u-u-u” la bitirme n’olur?”

Bozacı kafa tutuverirse diye korkuyorum. Beş parmağın beşi de bir mi?

“Sen ne karışıyorsun benim bağırmama? Senden mi sorulur benim bağırmam? Memlekette demokrasi yok mu? Canımın çektiği gibi bağıramam mı? Av-u-u-u-u derim, ov-u-u-u-u da. Sen karışamazsın bana...” derse. Tut, vur odunu kafasına o zaman da. Şu yaşıma geldim karakol nedir, mahkeme kapısı nedir, bilmem. Sürüm sürüm sürünür insan.

Gelgelelim, kimi insan da benim gibi olmuyor. Kavgadan, beladan korkmuyor benim gibi. Karakol marakol vız geliyor, mahkeme de neymiş diye dudak büküyor.

Ben Ömer Bey'i hem severim hem sayarım. Şefimdir diye söylemiyorum bunu. Muhterem bir adamdır. Namazında, aptesinde. Orucunu bilir, büyüğünü küçüğünü tanır. Serviste kimseye kem söz etmemiştir. Biz primlerimizi niye hep şimdiye kadar yüzde yirmi beşten aldık? Elin oğlu "senin gözünün üstünde kaşın var ha", "vay pencereden baktın, vay şöyle ettin, böyle ettin" deyip cümle fıkaraya tırpanı atarken, Ömer Bey hepimize müspet notu vermiş, idareden çatır çatır yüzde yirmi beşten primlerimizi almışızdır. Kapı komşumdur. Bizim oturduğumuz apartmanın karşısındaki yeşil apartmanda oturuyorlar. Evcek de tanışırız. Kendi hallerinde insanlardır bizim bildiğimiz.

O gece bozacıya çıkışanın Ömer Bey olduğuna bir türlü ihtimal veremeyişimin tek sebebi bu. Dairede falanın filanca ile kırıştırmasına bile göz yuman, ses çıkarmayan bir adam, bozacının "a"yı uzatıp sonunu "av-u-u-u-u-u"yla bitirmesine ne ne diyecek, ne karışacak? Demek ki, dayanamamış, patlamış durup durduğu yerde. Sonradan –ortalık yatışıp süt liman olduktan sonra– şahit olanlar anlattılar.

Ömer Bey, bozacıyı güzel güzel çağırmış. Bozacı müşteri sanmış, gelmiş. Ömer Bey, lisan-ı münasiple, edep dairesinde, benim düşündüklerimin tıpkısını bozacıya söylemiş. Sen misin söyleyen bunu? Bozacı yangın varmışcasına başlamış feryad-ı figâna. Kar mar, millet pencerelere üşüşmüş. Bizim hanım da bulaşığı, yemeği unuttu, pencereye çıktı. Karı milleti değil mi? Dedikodu mevzuu çıkaracak bile. İş büyüyüp çığrından çıkınca sığağı sığağına bana da yetiştirdi.

"Aman koş," dedi. "Senin Ömer Bey'le Fitnat Hanım'ın kocası dövüşüyorlar..."

Merak bu ya. Vardım baktım pencereden. Ne göreyim, üstüme iyilik sağlık. Karı yalan demiyormuş meğer. Kavg

edenler, bas bas bağıyor. Kerami Bey'in de Ömer Bey'den aşığı kalır yeri yok. O da bağıyor. Bozacı da güğümlerini bir kenara bırakmış, o da bağıyor. Bağıranlar yalnız Kerami Bey'le Ömer Bey, bir de bozacı olsa neyse ne. Ömer Bey'in hanımı Sakine Hanım'la Kerami Bey'in hanımı Fitnat Hanım, pencereden pencereye, birbirlerine girmişler. Olacak gibi değil. İş gitgide kötüye binecek. Sırtıma kavi bir şey aldım. Kapıya çıktım. Ömer Bey, servis şefim, arkadaşım. Kerami Bey'i ise yalnız meyhaneden tanırım. Bir-iki kere içmişliğimiz vardır. Gözü kör olası primler de yakın. Bugünlük yarınlık. Şef şeftir dedim. Kerami Bey'e dönüp "Ayıptır yavru," dedim. "Ele güne karşı bağışmayın böyle..."

Kerami Bey'de gözler dönmüş. Babası gelse, herifi yatırır da kör testere ile kıtır kıtır keser, yine babamsın demez. Sözümlü meclisten dışarı "Bilmem ne ulan," dedi bana. Buz kestim. Ben böyle edepsizliklere çok kızarım. Seni adam yerine koyduksa, iki satır kelâm ettikse kabahat mi ettik ayı? Tepem attı. Atar tabii. Bana ne hakkı böyle edepsiz laf etmeye?

"Bana bak," dedim. "Ben adamın ağzını yırtarım tuttum mu? Sen kaç paralık adamsın ki bana böyle böyle diyorsun?" Baktı, baktı.

"Sen kaç paralık adamsın lan?" dedi.

"Sen kaç paralık adamsın?" lafı kavgalarda çok önemli oluyor. Karşımızdaki bunun altından kalkamadı mı yandığının resmidir. Zeki olmak gerek. Lafın altında kalmamalı.

"Orası seni enterese etmez!" dedim.

"Seni de bu enterese etmez," dedi. "Anladın mı? Defol bakalım."

Hem "defol" dedi, hem de geldi yanıma, bilfiil dediğini yerine getirecek. Ömer Bey göğüsledi, durdurdu. Bu sefer Ömer Bey'le kapıştılar. Basbayağı kavgaya başladılar. Ömer Bey'in tokadı, Kerami Bey'in gözlüklerini alaşağı etti. Kadınlar palas pandıras koşuştular. Senin kocan, benim kocam derken, nalinlardan biri alnıma yapıştı, şişirdi. Ömer Bey'in

Adnan Bey'le, Kerami Bey'in Rize'den misafiri Turan Bey de yetiştiler, onlar da başladılar. Sözde ayırmaya gelmişlerdi. Ufak ufak derken, yumruk tekme gırla gitti. Kızıl kıyamet koptu sokakta. Mahallenin bekçisi yetişmeseydi, Ömer Bey'le Kerami Bey oracıkta birbirlerini yiyeceklerdi. Ayrılındı. Cümbür cemaat karakola sürüklendik. Müsebbipler, şahitler, şunlar bunlar dinlendi.

Meğer Ömer Bey bozacıyla ağız dalaşı ederken, Kerami Bey pencereyi açası, bozacıdan yana çıkasıymış. Hay çıkmaz olsundu. Yok memlekette demokrasi varmış, şimdi Halk Partisi devri geçmişmiş. Herkes dilediğini yaparmış. Kimse karışamazmış. Eski çamların bardak olduğunu Ömer Bey hâlâ unutmamışmış. Falan filan...

Karakolda komiser beyin dileğiyle –buna zoruyla demek daha doğru olur– barışıldı. Güya tabii. Evlerimize döndük. Gece bir türlü gözümü uyku tutmadı. Düşündüm. Kerami Bey'inkisi bile domuzluk. Kendisi DP'li ya, Ömer Bey'in Halk Partili olduğunu da biliyor... Ömer Bey'in damarına basacak; delirtecek adamı. Sonra da...

Uzanıp Öpüyorum Usulca

Uzun bir süredir yüzüne bakamıyordum. Ölümsü duruyordum. Epeyi garip şeydi. Yeniktim. Baygınsıydım. Kapalı, tutsak, kötü düşler içindeydim. Pencerenin perdelerinden içeri, gün ışığı sinema gibi giriyordu. Aydınlık, çarpıyordu. Ben geceydim. Karanlıktım, vuruktum.

Kurtuluşu cigarada aranıyordum. Ellerim, küçük kuşçuklara dönmüştü. Pır pır eder uçamaz, pır pır eder uçamaz. Uçamıyordu. Ona da uzatıyordum. Yüzüne bakınamadandı. Sesi havada duyuluyordu, duyuyordum, anlıyordum. İçiyorken içmiyordu. Ben yakayım diyordum kendi kendime. Ben yakayım, ellerimi tutsak edeyim, kaçırayım, göstermeyeyim... Ellerimden utanıyordum. Göğsümün tam ortalık yerine, yukarlardan inceli yağmurlar iniyordu. Bir güzel soğuyordum, içim geçiyordu. Diyemiyordum. Desem, sesi hep havada asılı kalır, düşmez, kırılmaz, tuzla buz olmazdı. Beni çok suçlu belliyordum. Bendim; gitmiştim, gelmiyordum, yıktıkça yıkıyordum, acımasızdım. Gücün gücüne yüzüne çevriliyordum. Gözleri, ben nasıl bırakmışsam, öyle düşkün, öyle sulu, öyle yatkın, öyle buyruksuzdu. Balımsıydı, yine balımsıydılar. Eski, bırakılmış aydınlıkları gitmişlerdi. Bir yerleri yalnız, o yerleri, doruksuydular. Eğinli, düzlemiş, yarı iniklerdi. Bakıp bakıp pay çıkarıyordum. Adıma paylıyordum. Ben yoktum, yoktular.

Söyleyince gülüyordu. Yenile bir gülmesiydi. Eziksiydi, yapıncaksızdı; sağ yanağındaki ben küçülüyordu, karartısı kaçıyor. Ben yoktum ya, böyleden oluyordu. Bir yerlere oturuyorduk. Sözü çeviriyordu. Pikapta mı, radyoda mı, eski şarkılar çalıyordu. Filmlerin, romanların aramıza getirip koyduğu bir acılı suskunluk, sürüp sürüp gidiyordu. İçimizden di, konuşuyorduk. Yitilmiş aşklardı. Yitilmiş, kişiliksiz öpüşlerdi, altdudakların eti katıydı, sıcaktı, az sarınsın, yumur yumur yumuşuyordu. Göğün mavisi maviydi: Suyun aklıgı aklıktı, denizinki aksıl maviydi. Boyun damarı küt küt vururdu. Çenesi altı domurluk terdi. Tuzlu kokuluydu. Şarkılar, alnının çelimli damarlarında çırpınıyordu.

Ansızın ayıktım. “Cıgaranı yaksana,” diyordu. Gülüyordu. Eskiler yoktu. Ben de gülüyordum. Boşanıyordum, çisileyen yağmurun ardı kesiliyordu. Şimdi sıcaktı, şimdi yangındı, kavur kavurdu. Kulaklarımı ilkin, gözlerimi de sonra sonra, bastırıyordu. Yeniktim işte, ortadaydım, gülüyordu. Daha da beter oluyordum. Gülsefa Hanımların mahallesi, yeşil kiremitli evde geçen günlerdeydim. Delikanlıydım, ilkyazlıydım, aday güveyiydim. Gelip geçiyordum. Pencerede oturuyor, bakıyordu. İş işliyordu. İki elinin iki parmağında iğne izleri çıkmıyordu. Ak patiska perdeler sallanıyordu. Üç tel yoz saçı perdelerin aklını kesiyordu. Gecede patiskalar gün gibisinden ağarıyordu. Yüzü karaydı. Taş direğe karşı göz ediyordu. İşte o apak, o dupduru su, o gözleriydi.

Bahriya’nımla kocası nikâhlarını yeniliyorlardı. Kâmil Bey, tuvalet ispiertosuna limon suyunu kırıyordu. İkimiz, incirlerin altında, ayaklarımız ateşe tutuk, yana yana içiyorduk. Kâmil Bey, yakınıyordu. Zeytinlerden, tuzlama çekışteler evlere iniyordu. Çatal çatal batıyordu. Sütü, zeytinin üzerlerinde toplanıyor, acıyordu. Her yanı köpürmüş nişasta kokusu sarıyordu. Kâmil Bey tutmasa, yakamı toplamasa, nice işler döndürürdüm. İlkyaz, ak patiskalı perdeli evden, üç tutamlık yoz saçtan, iğneli delik parmaklardan, yeşil zey-

tinlerin köpürük acılı sütünden kopa kopa geliyor, aklımı fikrimi çeliyordu. Ben yoktum. Gidiciydim, kaçırıcıydim, alıp götürücüydüm. Evlere saklayıcıydim, askıya çıkıcı, askıdan iniciydim, nikâh kıyıcıydim. Elim ekmek tutucuydu, tuz getiriciydi. Nohut oda bakla sofa, evdi. Üç ayrı yöreye bakan üç penceresinde çeyizli, hiç yıkanmamış amerikan perdeler asılırdı. Oklava, sarı sakızlı yemek tahtası; mutfaktan girdin mi, kapının arkacığına düşerdi. Biri büyük aş, biri küçük aş: İki gıcır gıcır kalaylı tencereler beklerdi. Kırpık dokudan kanat kanat kilimler, odaları döşerdi. Saman yastıklar kerevete yaslanır, otururdu. Bakır aylı, kırmızı ikilik cezve; konuk gelsin isterdi. Yüklükte kız yatağı vardı. Ortası çukursuz, bele gelen yeri sert mi sert, çekirdek pamukluydu. Ben eve gelince, gözlerinden, titrek kapacıklarından öpücüydüm. Yanağın çukurları durucuydu. Beni karanlıktı. Ağzının hep bir yanı, ürkünçtü, korkucuydu, güvençsizdi. Ben, ordan öpüyordum. Ben öpüyordum: Daha bir güven geliyordu, daha bir korkusuzdu, daha bir ceylansıydı. Usul usuldum. Kocaydım, öyle öperdim. Çeşmenin suları ılıman akar, aş pişerdi; tuz tat verirdi, ekmek bölüşülürdü. Ben kocayken, bunlar olurdu; ben yoksam, ben değilsem olmazdı. Ekmek ağarmazdı. Kimseler ayıplamazdı, eksilmezdi; çekişteler kalakalır, zeytine dönerdi. Acı su, yağa çalardı.

Hiç kasabalar yoktu. Nizipler, Akçakaleler, Sumurlar, Erzincanlar yoktu. Bir tek İzmir vardı. İzmir otururdu, İzmir kalırdı. İlaç kokuları, gözleri akmışlar, hastalar, doğu çibanları; Anzelhanın balıkları olmazdı. Serüven, renksiz kokusuz, hava gibi bir şeyde dururdu. Biter gibi başlardı. Bitmezdi, döner, yeni baştan nöbete girer, değişir, renklenmez, kokmaz, yalnız acır, yalnız: Çok doğumlanır, kirlenir, kana doyardı. Çoğalırdı: Ekmek bölüşü, düşen parça, küçüldükçe küçülürdü. Çocukların ağzı kocamanlaşır, büyür, yine doymaz, yine kocamanlaşır, yine büyürdü. Şaşırılırdı. İğneli deliklerden, iğneler girer çıkardı. Rahat kalmazdı. Perdelerin en uçları, lif

keserdi. Yıkanır, lifleri uzardı. Artık aydınlık yoktu, artık azlık gelirdi. Aşk unutulurdu. Hele geceler hep uyunurdu.

Seviniyordum. Ilık ılık, fırdolayı göneniyordum. Ben, durmaksızın yalnızdım. Yalnızlığa alıştım. İnanıyordu: Edemezdik, yararsızdı. Doktorlu olmak, sınır boyu gezmek, ölümcül sıcaklara varmak, sokak kapılarından kar küretmek, kış günleri odun sobasında kestane patlatmak, tek çocuğa kalıp ellerde büyütme gereki. Kaymakamın hanımının, cumaları kabul günüydü. Gidilirdi, karşılıklı geçilir; dört günlük İstanbul gazetelerindeki aşk yüzünden cinayetler okunurdu. Kız kaçırانların delidolu, ama akıllı mı akıllı serüvenleri söylenilirdi. Akşamları yorgunluktur çöreklenirdi. Soğuk öpüşler, gramofonda şarkılar, içkisiz eğri sofralar geçirdi. Ayvalar fırınlanır, nar dişleri eteklerden, sofraya bezlerinden, kıyıları kırmızılı mavili peçetalardan toplanırdı: Bahçede kaysılar ballanırdı: Erikler ağız kamaştırırdı, parmak iriliğinde üzümler olurdu. Kasabanın deresi, bir bakınca suyu çekilir, bir bakınca taşar, bir bakınca türküden yanına sokulunmazdı. Yeni göçler olurdu: yeni ilçeler, yeni hastalar, yeni kaymakam karıları, yeni yemişler başlardı. Şehirler; uzaklarda, dergilerde, gazetelerde, yılbaşı tebriklerinde kalırdı. Hiç gelinmezdi. Dolaylarından geçilir, içine girilmezdi.

Uyumuyordum. Eskili, o zeytinliklerin altlı, Kâmil Bey'in tuvalet ispiertosuna limon suyu karışık, ayaklarını ateşe vermiş, ilkyazlı, deli eskili değildim. Her şey ayrıydı. Yeniciydi. Yüzünden doğru, gözlerinden inen, yumuşayan, yarı katkısız, yarı serüvenli, dik, pişmansız yeni olanı sevmiyordu. Ben de sevmiyordum. Biz, bir çağ önceleri hep eskiydik, çocuksuyduk, ilkençliktik. Gülsefa Hanım'ın eviydik. Kâmil Bey'dik; Bahriya'nım'ın nikâhıydık. Kalede bakla çalışıyorduk, kuş vurup ateşte sıcak sıcak yiyorduk. Ellerimiz çalışıyordu: Ellerin birileri, iğne deliğinden geçilmiyordu. Öbürüsü eller, katı ellerdi. Ekmeği tuttuğu gibi, ortasından tam, ayırıveriyordu. Birbirini okşuyor, sevip sevip bırakıyordu.

Bir öğrenci bir tam, iki biletle Karşıyaka'ya kaçıyor. Akşamı ediyor, bir öğrenci bir tam, iki biletle geri dönüyordu. Yürüklilik, bahadırılık o ellerin kişilerine vergiydi. Ağız ağızdı, göz gözdü, okşamak okşamaktı. Sözden söze geçilmezdi, konuşulmazdı. Konu, evdi. Aştı, kalaylı tencerelerdi, bakır aylı konukluk cezveydi. Kâmil Bey kadar olmak, Bahriya'nım gibi etmek, korkmadan çekmek vardı.

Biz ikimiz, o çağlar aşktık.

*Sevmek Diye Bir Şey**

("Niçin saklamalı: Irmak boyunca tek bir su çiçeği bile yoktu. Ama karanfillemek, güllemek; hele hele karanfillemek, yine de ırmağın elindeydi. Yapmadı bunu. Hiç yapmadı.")**

Aralarında yalnızca iki limonata bardağı duruyordu. Dışa vurmuş buğusu ağır ağır eksilmiş, uçmuş gitmişti. Erkeğin elleri masanın damarlı köşeli koyu kara mermeri üzerindeydi, kalakalmıştı.

Kadının gözleri yorgundu. Yeşil, o eski dipdiri, o capcanlı yeşillik yoktu içlerinde. Yerini tembel, eğri, kıyıya denizin getirip hızla savurduğu kötü yosunların rengi almıştı:

("Ne fena! Artık o yeşiller yok gözlerinde. Açılmış. Burulmuş. Kıpır kıpırdı eskiden. Şimdi sahipsiz bir sokak köpeğinin gözleri gibi. Usanç da veriyor.")

Kadın işaretparmağını kendi limonata bardağının ağzında dolaştırıyordu. Beyaz ojeli tıknaz kadın parmağı, bardağın ağzını çevrelemiyordu; başlıyor, dönüyor, yolun yarısında yine geriye dönerek başlama noktasına geliyordu. İsteksizdi, sıkıntısı giderek büyüyordu. Erkeğin hiç bakmadığını

* Yazar, üzerinde çeşitli değişiklikler yaparak bu öyküyü "Ömrüm, Ömrüm..." ve "Hepsi Hikâye" adlı kitaplarında "Karanfilli Hikaye" adıyla yeniden yayımlamıştır [Ed. N.].

** Yazar, öykünün son halinde bu paragrafı çıkarmıştır [Ed. N.].

(ama hep kendisine baktığını) biliyordu. Kızgındı ya, açığa vuracak güçten yoksundu bunu.

Elini indirdi, masanın mermeri üzerine bıraktı. Hiç gü-rültüsüz; yumuşacık ve incitmesiz bıraktı. Bırakır bırakmaz da parmağındaki kahverengi yanık taşlı yüzük, ağırlığını yana kaydırıp düştü; küçük bir çıt sesi geldi mermerden. Kadın, yüzüğü hiçbir şey olmamışçasına çevirdi, yine eski yerine getirdi. Elini (öbür elini) masaya bıraktı yeniden.

Konuşmadan oturuyorlardı. Pastanenin havası incelmış olarak başları üzerindeki iri kollu, masallar canavarı bir vantilatörle bir savaşa tutuşmuştu. Yukardan aşağıya ölgün dökülüyordu.

Erkek içini çekti. Ansızın içi çekti; cigara paketinden bir cigara alıp ağzına koydu. Kadın onun aranmasına meydan vermeden kibrit kutusunu önüne sürdü. Çok yeni, üstü allı morlu resimlerle süslenmiş bir kutuydu.

Erkek, paketini kadına uzattı. Kadının elleri masadan cigara paketine doğru kalktılar. Havadaki ellerin biri cigarayı aldı; öbürü, boşlukta asılı durdu.

Erkek, önce onun cigarasını yaktı, sonra kendisininkini. Masadan öne doğru eğilmişti; çekilmedi, hep öyle kaldı. Kadına bakıyordu: İnadına, kadının ağzına bakıyordu.

("...Kıyılarında –altdudaktan çeneye doğru, üstdudaktan burnun altına doğru– ne kadar da çok çizgi var. Ne zaman oldu bunlar? Önceden vardı da ben mi görmüyordum? Bu kadar çok çizgi! Sonra, daha da derinleşecekler. Yarılmış gibi, bıçakla oyulmuş, açılmış gibi... Dudakları açılıyorlar. Eti geren deri gevşiyor, koyveriyor kendini. Öpüldükleri zaman katıdan yumuşaklığa dönüşleri artık yok olacak. Ne zaman öpülseler, hep yumuşaktırlar. Katılıklarından ayrılmış, sıvıya varan yumuşaklıktadırlar. Artık yaşılanıyor. Bu benim doymadığım, doyarım umudunu sürdürerek öptüğüm ağız mı? Hayır, yaşılanıyor... Her kadın gibi önce yavaş yavaş, sonra insanı delirten bir hızlilikle yaşılanıyor...")

Bakıyor mu diye gözlerini bu kez kadına doğru (kadının gözlerine doğru) kaldırdı. Bakıyordu. Acımasız, anlamsız, yavan gözlerdi.

("...Kim bilir, o da benim için neler geçiriyor aklından! Ben de onun için artık çirkinleşmişimdir. Gözlerim ağarmıştır. Saçlarımı yandan ayırmadığımı -mahsustan, inadına- görüyor mu? Yok, hayır! Farkında bile değil. Sanmıyorum. Hiçbir şeyin farkında değil artık. Kravat takmadığımı, dişlerimi hiç fırçalamadığımı bilmiyor; görmüyor. Macunun kaygan tadını onsuz, dişlerimden ayırdım çünkü.")

Cıgarayı ağzından alan eli az seğiriyordu. Kızardı. Seğiren elini indirdi. Cıgaranın arka ucundan taşan duman ip gibi uzaya uzaya masaya inmeye başladı. Ortaparmağı kıpırdıyordu.

("...Onu arayacağım, yokluğunu duyacağım. Ama o beni aramayacak. Biliyorum. Benimle olan bağı ne kadarlıktı ki zaten? Bir kuş bir evin damından öbür evin damına yüksele alçala ne kadarlık bir sürede uçarsa, o kadarlık bir süreydi. Beni hiç sevmedi. Hiç sevmedi beni. Bana söylediklerine benim kadar o da inanmıyordu.")

Kadın cıgarasını yarımken tablada hızlı hızlı bastırarak söndürdü.

"Sıkıldın mı?" diye sordu erkek.

Kadın kısa, kesin, "Bilmem.." dedi.

Biliyordu, sıkılmıştı.

("...Benimle olmak sıkıyor onu. Oyun oynuyormuşuz, bu oyunda yorulmuş, sıkılmış gibi duruyor. Oysa, seni seviyorum, seni seviyorum, seni seviyorum. Hayır, beni sevmiyor, beni sevmiyor, beni sevmiyor! Benden bıktı. Belli. Benden sıkılıyor. Ne fena!")

"Burdan sonra bir yere gidecek misin?"

"Eve gideceğim," dedi kadın. "Saçlarım yapış yapış, bir duş alacağım."

"Sonra?"

Kadının sinirlerinin ağırdan ağıra yaylandığının farkında değildi, görmezden gelmiyordu.

“Hiç...” dedi. “Sonrası hiç!”

(“...Belki de eve gitmeyecek. Niçin gitsin hem? Bu saatler, onun eve gitme saatleri değildir ki!.. İkimiz birlikte burdan çıkacağız, hemencecik kapı önünde ayrılacağız. O andan başlayarak iki yabancıyız artık. Karanlığa gömülü, düzen dışı bir ışık yokluğunda yüzen kalabalıkların yabancılığını karşılıklı duyacağız. İki yarım yabancı gibi kısa, kuru bir allahaismarladık, bir güle güle ile ayrılacağız. Bir daha da birbirimizi görmeyeceğiz. Görsek bile, görmezlikten geleceğiz. Birbirlerini artık hiç tanımayan, tanımayacak iki ayrı, bölünmüş iki kişi olacağız...”)

Kadın hep aynı sıkıntısını sürdürüyordu. Elleri terden ıslanmıştı.

Yanlarından yeni bir genç kadınla yeni bir genç erkek geçtiler. Köşede (en köşede) bir masaya oturdular. Kadın başını çevirip onlara baktı.

(“...Burnundan kaç kez öptümdü, sayısını bile bilmiyorum. Parmağımı üstünde gezdirirdim; sivri, düzgün ucuna giderdi, o ucundan öperdim.”)

Masadaki sessiz, suskun, kendi kendine duran kadının ellerine, ellerini yaklaştırayım dedi; ama çabucak caydı bundan.

(“...Senden hiç bıkmayacağım...” diyordu, “hiç bıkmayacağım. Bana daha sıkı sarıl, daha, daha sıkı. Beni sev! Beni sev!”)

Onu benim kadar hiç kimse sevmemi. Hiç kimse! Bunu bir tek ben biliyorum, o bilmiyor. Onu benim kadar da hiç kimse sevmeyecek. Öyle doygun, öyle aç, her an aç! Dudaklarının etini dişlerdim. Bir küçük hayvan gibi benimle oynardı, dişlerini saklardı. Onu yalnız ben, bir tek ben mutlu ederdim.”)

“Cigara ister misin?”

“İstemem,” dedi kadın. “Ağzım acı. İstemem...”

(“...Işık pencereden tam sırtına vuruyor, sırtını aşarakta da odayı dolduruyordu. Yalnız, küçükük kirli duvarlı, kirli ta-

vanlı –tavandan boş bir kordon sarkardı da odayı geometrik bir biçimde havadan ayırıverirdi– bir odaydı. Yerde yoz bir halı vardı, bir de gaz sobası... Döne dolana çıkıp duvara yaslanan borularıyla yaz gününde odayı, boş, tavandan sarkan o elektriksiz kordon kadar –belki de ondan çok– gülünçleştirirdi. Pencerede otururdu, sokağa bakardı. Gelirken –ben ondan sonra gelirdim– pencerede az uzamış, eskimelere varmış yüzünü görürdüm. Kapıda durur, zili çalardım. Vınlamayı duyunca kanadın birini iterdim; kapı açılırdı. Merdivenlerde karşılaşırdık. Elinden cıgarasını alırdım. Yeni yakılmış, benim için yakılmış, dibi hafifçe ıslak, hafifçe boya lekeli, kırmızı...”)

“Bir limonata daha söyleyelim mi?”

Kadın o bitip tükenmek bilmeyen sıkıntısı içinde;

“İstemem,” dedi yine.

Erkek dinlemedi onu, salonun bir köşesinde yarı uyur, yarı uyanık duran garsona işaret etti, boş bardakları gösterdi.

“Tırnakların yeniden uzamışlar.”

Kadın da baktı, sonra telaşsız, parmaklarını kapadı, avuçlarına sakladı.

“Ama hep yiyorum yine...”

(“...Ben engelliyordum ama. Benim yanımdayken tırnaklarını yiyemiyordu. Ellerini o eski alışkanlığıyla ağzına götürdü mü, sertçe –hiç mi hiç beceremediğim o gülünç sertçeliğimle– yüzüne bakardım, utanırdı; kızarırdı, ağzından çekerdi ellerini.”)

Garson getirdi, dolularını bırakırken boşlarını da aldı, öyle gitti.

“Sen ne yapıyorsun şimdi?”

Kadın, gereksizce sormuştu bu soruyu. Erkek sezdi; karşılıksız, omuzlarını kaldırıp indirdi.

(“...Benim ne yaptığımdan ona ne, peki? Artık hiçbir davranışım onu ilgilendirmez. Ne yapıyorsam yapıyorum. Ne yapıyorsam... Onu seviyorum. İşte bunu yapıyorum. Söyle-

sem, güler. Seni seviyorum dediğinde, ben de ona gülüyordum. Çok gülünç geliyordu bana. Seni seviyorum, seni seviyorum! Bu iki kelime, bu iki kelimelik havada bir cümle, bir kadının ağzında çoğalıyor, gülünçlüğüne büyütüyor, arttırıyor. Geri dönülmez çocuksuluğuna, kadınsılığına –ne kadar yoksul, ne kadar acınacak bir kadın yanındır o– aç hayvan yanına... Onunki kadar kendiminkine... Kendiminkilere...”)

Bardağı iki eliyle kavradı, parmakları soğukluğunu duyup hızla ete geçirdiler.

(“...İnce örtünün altında bacakları öylesine soğuktular ki... O yaz günlerinde bile... Sonra, yavaş yavaş, sevişme boyunca, sonlara doğru et ısınır, yanmaya başladılar. Sevişme bitti mi, öpüşler uzaklaşıp ağızlar acımaya, soluklar insansı kokmaya başladı mı; et, yeniden kışkandırıcı soğukluğuna dönerdi. Benimse, tersine, avuçları yanardı. Kıpkırmızı, bir kapı önü mangalına ellerimi bileklerime kadar sokmuşçasına...”)

“Çok çalışıyorum,” dedi.

Kadının durumunda değişme olmadı. Erkek de beklemiyordu.

Beklemiyor muydu?

(“...Niçin sormuyor, niçin çok çalışıyorsun, neden çok çalışıyorsun: Gerekli değil, bırak şu çalışmalarını bir yana... demiyor? Ah, bu benim onmaz güçsüzlüğüm...”)

Uzaklarda, çok uzaklarda bir yerde boğumlu ev saksıları içinde toprağına sımsıkı yapışmış, yumruk köklü karanfillerin tomurları açıyordu. Erkek bunu biliyordu, kadın da biliyordu. Boğumlu saksıların bellerine renkli krepon kâğıtları sarılmıştı. Karanfiller akşamüstlerine doğru kopartılıyorlardı. Baylan ellerde, incecik, naylon kâğıtlara desteklenerek yine baylan ellere götürülüyorlardı. Karanfiller hiç mi hiç eksilmiyorlardı. Onlar, hep uzaklardan, çok uzaklarda bir yerlerden yine öyle boğumlu, belleri kırmızılı sarılı krepon kâğıtlarıyla bezenmiş ev saksılarında açacaklar, ama baylan ellerden baylan ellere hiç gitmeyeceklerdi.

Masanın duvardan yana olan kenarında bir su bardağı içinde sapsarı, bitkin, geçkin ağızlı bir aspirin karanfili vardı. Erkek, bardağı önüne çekti, içinden karanfili aldı, avucunda sıkı. Sıkı sıkıya sıkı. Kadın görmedi bunu, duvardaki kadransız saate bakıyordu.

("...Kapıda karşılandığında ona kim karanfil getirecek bir daha? Hiç kimse. Onun karanfil sevdiğini bir tek ben biliyordum. Benim karanfil getirmeyi sevdiğimi de bir tek o biliyordu.")

Sonunda kadın gördü. Erkeğin kapanmış avucunun üst yanından karanfilin sıska taçyaprakları dışarı uğramıştı.

"Yapma!" dedi. Sesi soluk, renksizdi.

Erkek, kadını dinledi. Onu dinlemek hâlâ hoşuna gidiyordu. Alçaltıcı ama tat verici bir duyguydu getirdiği. Avucunu açtı, ölü karanfili bıraktı. Kadın aldı, taçyapraklarına üfürdü eğilip, karanfil canlanmadı. O zaman yine bardağına, tortulu suyuna indirdi.

"Kalkalım mı?" dedi sonra.

Gözleri, erkek yerine ölü karanfile bakıyordu.

Erkek, dayatmanın yersizliğini anlamıştı. Onun için "Kalkalım mı?"ya karşı durmadı. Cebinden bozuk para arandı.

("...Her şey bitti işte. İşte kalkıyoruz. İşte o ayağa kalktı bile. İşte ben de kalktım. İşte limonata paralarını veriyorum. İşte yürüyor, önden yürüyor. İşte ben de arkasından yürüyüp ardı sıra gidiyorum. İşte kasadaki kızla son selamlaşması... O artık buraya bir daha gelmez. Ben de gelmeyeceğim. Kostantin, eski dostumuz bizim, allahısmarladık! Bizi hep hatırlayacaksın sen. Benim bugünkü halimi, onun inik, köpeksi, itkin yosun gözlerini... Sana bundan sonrasında ihtiyacımız var asıl, sen olsun bizi hatırla!

İşte kapı önündeyiz. Otobüsler geçiyor, taksiler, dolmuşlar! İşte ülkenin bütün kadınları, bütün erkekleri: İşte küsler, işte bağısızlar, işte bağılılar, ilişkinler, işte ayrılmışlar; işte yal-

nız, yenik erkekler... İşte usta savaşı, zaferi pırıl pırıl alınlarında taşıyıp götüren kadınlar!..

İşte elimi sıkıyor. Gözleri yok. Ağzı bir incir gibi buruşuk. Artık öpülmez, biliyorum. İşte...”)

Uzaktan, ama hiç kimsenin bilmeyeceği, kestiremeyeceği kadar saklı, uzaklarda bir yerden, iki saksı karanfilinin ağzına kadar özsu yürümüş binlerce tomurcuğu, dünyayı tutan bir gürültüyle, o anda (ve) apansızın açılıverdiler.***

*** Yazar, öykünün son halinde bu paragrafı çıkarmış ve “Hepsi Hikâye” kitabında “Karanfil İçinde Karanfil, Katmerli Karanfil” adıyla ayrı bir kısa öykü olarak yayımlamıştır [Ed. N.].

Eski Babam

Babamı uzun boylu görmüşlüğüm yoktur. İyi adam mıydı, kötünün kötüsü mü; pek bir şey diyemeyeceğim. Çocukluğunda herkes babasını delice sevmiştir. Ben de severdim babamı. Bolluk yıllarıydı üstelik. Maliyede memurdu; akşamları, annem taraçaya bir masa hazırlardı. Taraçadan şehir ayaklar altındaymış gibi görünürdü. Kalın sıcak bir sesle şarkı söylerdi babam. Annemin kadehine rakı korken eli titrerdi; işlemeli masa örtüsünün pilelerine rakı dökülürdü. Babam, annemin bu acemiliğine kalın kalın gülerdi.

Babam, evini, karısını, iki çocuğunu bırakıp gittiği zaman; yedi yaşındaydım. İlkokula gidiyordum. Sonbahardı. Okul önlüğüyleydım. Gülsefa Hanım'ın oğlu, sonra Doga, Remzi, bir de ben; diringa oynuyorduk bahçede, babam geldi. Belki daha önceleri gelmişti de biz farkında değildik onun. Bahçeyi kuşatan taş duvarların bir ucundaydı. Nar ağacının dibinde durmuştu, bize bakıyordu. Diringa yüzünden Doga'yla çatıştık, sövdüm. Babam duvardan geçti, yanıma geldi. Titriyordum. Doga, üç diringamı almıştı. Anasına sövmüştüm. O ara babam olmasaydı Doga beni döverdi, biliyordum.

“Niye dövüşüyorsunuz bakayım?” dedi, babam.

Doga kinle baktı bana.

“Anama sövdü benim,” dedi.

“Ver diringalarımı benim,” dedim. “Üç diringamı aldı, benimdi onlar.”

Doga’nın omzuna –büyük bir adammış gibi, arkadaşmışlar gibi Doga’yla– elini koydu. Bembeyaz bir eldi babamın eli. Kadın eline benzer, ince uzun, ama etli bir eldi.

“O senin küçüğün Doga,” dedi. “Hem bir daha böyle ayıp şeyler de söylemeyecek.”

Bana döndü:

“Değil mi?” dedi.

İstemeye istemeye, “Evet,” dedim. Önlüğümün cebinden bütün diringalarımı aldı, Doga’ya verdi. Doga diringaları aldı, kaçtı. Deli oldum.

“Niye verdin diringalarımı ona?” dedim.

Yüzü aydınlık içindeydi. Parlıyordu.

“O pis şeylerle oynama bir daha...” dedi.

“Ama öbür çocuklar oynuyor ya...”

“Oynasın onlar. Sen oynama. Sen okula gidiyorsun, onlar gidiyor mu?”

“Gitmiyor.”

“Gördün mü? Okula giden çocuklar diringa oynamaz.”

“Ne oynarlar peki?”

“Okurlar, derslerine çalışırlar, oynamazlar...”

“Hiç diringa oynamazlar mı?”

“Hiç oynamazlar,” dedi. Elimden tuttu. Gülsefa Hanım’ın zeytinliklerine doğru çıktık. Babam lacivertler giymişti. Gömleği mavi-beyaz çizgiliydi. Kravatı yoktu. İncir ağacının altına gelince durduk. Liman, uzayıp giden deniz, deli deli koşuşan körfez vapurları, incirin aşağısından olduğu gibi görünüyordu. Babamla yan yana oturuyorduk. Dizi dizime değiyordu. Tabakasını çıkardı, cıgara yaktı. Gözleri karartı içindeydi. Cıgarasını görmediğim bir çeşitte yakmış, içiyordu.

“Baba,” dedim. Baktı. Beni görmeden baktı ama.

“Ne var?” dedi. Hiçbir şey söylemedim. Sustuk. Çatalka-

ya'nın oralardan, körfezin bitim noktasında, bir gemi başını almış gidiyordu.

"Acaba nereye gidiyor bu gemiler?"

"Hangi gemiler?" dedi.

Limandan soluk soluğa yeni çıkmakta olan bir başka gemiyi parmağım ile gösterdim. Kız gibi bir gemiydi.

"O mu?" dedi. "O, İstanbul'a gidiyor." Gerçekte İstanbul'a gitmiyor da olabilirdi. Başka bir ülkeye adını hiç duymadığım bir şehre, başka bir İstanbul'a da gidebilirdi. Babam yalnız, "İstanbul'a gidiyor," demişti.

"Görsen," dedi, "çok güzel bir şehir. Camilerle dolu, insanlarla dolu bir şehir."

"Burdan da güzel mi?"

"Elbet güzel," dedi. "Çarşıları daha kocaman, vapurları daha büyük. Sonra denizin üstünden geçen köprüleri var."

"Nasıl yapmışlar o köprüleri baba?"

"Basbayağı. Büyüyünce, gidersen İstanbul'a, görürsün."

Bizim eve bitişik, Remzilerin evinden bir adam çıktı. Gidiyorken bizi gördü babamla. "Hey!" dedi, bağırdı. Babam oturduğu yerden cıgaralı elini kaldırıp salladı. Remzi'nin babasıydı.

"N'apıyorsunuz orda?"

"Oturuyoruz," dedi babam.

Adam güldü.

"Biz niye gitmiyoruz İstanbul'a?" dedim.

"Gitmiyoruz işte," dedi.

"Burası daha güzel de ondan mı?"

"Ondan değil ama," dedi babam, "gitmiyoruz işte."

"Peki, sen gitmek istemiyor musun hiç?" dedim.

"İstemez olur muyum? Kim istemez gitmeyi or'ya?"

Bakıştık. Gözlerindeki karartı çoğaldı, kopkoyu oldu.

"Niye gitmiyorsun madem?" dedim. Çenesi eğrildi. Dışları sımsıkı:

“Gideceğim,” dedi.

Sevindim.

“Beni de götürür müsün baba?” dedim.

“Olmaz,” dedi.

“Niye?”

“Küçüksün sen,” dedi, “sana kim bakar orda?”

“Annemi de götürürüz.”

“O gelmez.”

“Ben sana hiç yük olmam,” dedim. “Çalışırım ben de.”

Yarım yarım güldü.

“Okulunu bitirmen gerek senin,” dedi. “Ağabeyin gibi yarım bırakmamalısın, okursan büyük adam olursun.”

Yerden bir taş aldım. Remzilerin evinin kiremitliğine doğru var gücümle attım.

“Ben okumak istemiyorum ki... Büyük adam olmak da istemiyorum. Seninle İstanbul’a gitmek istiyorum...”

Tuttu. Koluyla beni sardı. Saçlarımı okşadı. Damarlarımda akan kanın gümlü vuruşunu duydum. Babam kesik kesik,

“Ben gittiğimde, seni aldırırım yanıma,” dedi. Yüzüne baktım. Soğuktu. Üzerinde kararlı, yapacağını yapacak insanların hali vardı.

“Sahi, beni de yanına aldırır mısın baba?” dedim.

“Aldırırım tabii,” dedi, “hele bir gideyim...”

“Ne zaman gideceksin sen?”

“Bilmiyorum,” dedi.

İstanbul’a giden gemi, açıktan yollanıyordu. İncecikten, çizgi gibi bir yol, ardı sıraydı. Babam o gemideydi. İstanbul’a gidiyordu. Ben kalmıştım. Yalnızdım. Kolundan çektim.

“Gitme,” dedim, “gitme sen...” Sesim titriyordu. Kendimi sınırsız küçülmüş, zayıflamış hissettim.

“Gitmezsün, değil mi?” dedim yeniden.

Ağzı eğildi. Ağlayacak sandım. Yüzünü burdu.

“Gitmem,” dedi. “N’apacağım gidip İstanbul’a?” Sesi, sesim gibiydi. Sonra ağlamaya başladım. Boğazıma yumruk

yumruk bir şey gelmiş oturmuştu. Elinin tersiyle gözlerimi sildi. Yüzümü avuçladı.

"Ağlama," dedi. "Yakışır mı sana ağlamak?"

Yeniden gözlerimi sildi.

"Kocaman adamsın sen. Çocuk musun artık?"

Sustum. Önce kalktı. Beni de kaldırdı.

"Annen aramasın seni," dedi. "Merak eder sonra..."

Zeytinliklerden vurduk. Yavaş yavaş indik. Biz indikçe deniz, liman, vapurlar yükseldi, yükseldi, sonunda göremez olduk.

Çocuklar bahçedeki nar ağacının altında oturuyorlardı. Babamı görünce hepsi ayağa kalktılar. İbrahim, babamın üstüne üstüne geldi... Babam durdu. Ben de durdum.

"N'oo?" dedi babam.

"Halit Bey amca..." dedi İbrahim, arkasını bıraktı.

"Hııı?" dedi babam.

"Şey," dedi. "Oğlun beni dövdü bugün..."

Babamın hemen kaşları çatıldı.

"Niye dövdü seni peki?"

İbrahim dudağını büktü, omuzlarını indirdi, kaldırdı.

"Hiç," dedi, "ne bileyim, dövdü beni. Kendi ebe olmuyor, beni yapıyor hep."

Babam,

"Öyle mi?" dedi bana. Başım eğik,

"Öyle," dedim. Babam,

"Ben de onu akşama döverim," dedi İbrahim'e. "Kulaklarından duvara çivilerim. Bir daha seni dövmez."

İbrahim sevinç içinde ötekilerin yanına gitti. Babamla önlerinden geçtik. İbrahim'e, "Sana sormazsam bunu ben," dedim, dilini bir karış çıkardı arkamızdan.

Yokuşun başına geldiğimizde, babam, elimi bıraktı. Eli elimde terlemişti. Ne diyecek diye bekledim. Elimin ıslaklığını önlüğüme sildim. Önümde çömeldi. Önlüğümün iki yakasını kavradı, bir araya getirdi. Sonra yeniden düzeltti.

“Artık büyüdün,” dedi. “Kocaman adamsın artık sen. Mahalle çocuklarıyla dövüşmeyi, diringa oynamayı bırak. Derslerine çalış onların yerlerine. Okursun, adam olursun. Anladın mı?”

“Anladım,” dedim.

“İnsan okumazsa ya çöpçü olur ya da iki ipli hamal...”

Yanaklarımdan öptü. Dudakları kuru, ateşçe sıcaktı. Öptüğü yerlere iki kav düşmüştü. Cebinden bir on kuruş çıkardı. Avucuma sıkıştırdı.

“Al bu parayı,” dedi, “ama sakın diringa alma! Yarın pazar. Sinemaya gidersin. Kavrulmuş fındık alırsın geri kalanla.”

Ardından bakakaldım. Koşar gibi, bir kez olsun dönüp bakmadan, Yapıcıoğlu Yokuşu’nu hızlı hızlı indi. Namazgâh’a giden yolda, kıvrıldı. İçim ezik, küskün, hınçlı çocukların yanına döndüm. İbrahim beni gelirken gördü. Evlerine kaçtı.

*Bağrıyanık Ömer
ile
Güzel Zeynep*

Bir an üçü de sus pus oldular, hiç kimse konuşmadı; ne Zeynep ağzını açtı, ne Ömer, ne de Aliosman. Pencerede gelincik tarlası bir perde asılıydı, camdan dışarda bir tarçın ağacı görünüyordu. Üçgenin bir ucunda Zeynep oturmuştu, bir ucunda Ömer, bir ucunda da Aliosman. Tarçın ağacına bir mini kuş kondu: Saka mıydı, kuyruksallayan mı? Camdan incecik bir kanat çizgisinde geçmişti; tarçın ağacına kondu, kısıp kısıp öttü.

Üçgenin dördüncü ucu masaydı, ortalık yerinde kara bir rover, namlu ağzı Aliosman'a çevrik yatıyordu; kabza Ömer'den taraftı.

"Uzun bir zaman gittim," dedi Ömer.

"Gittin, evet," dedi Aliosman. "Gittin, hiç gelmeyiverdin."

"Gurbetlik, bildiğin gibi değil," dedi Ömer. "Zor."

"Zordur herhal..."

"Sen hiç gurbete çıkmadın."

"Çıkmadım, evet," dedi Aliosman.

"Bildiğin gibi değil."

Yeniden sustular. Zeynep gözlerini yerden almadan kalkacak oldu. Ömer önledi. Hiç yüzünü yüzlemeden,

“Otur,” dedi.

Zeynep kaldı.

Tarçın ağacındaki kuşun kısık sesi yeniden duyuldu. Ömer dinledi:

“Saka mı?” diye sordu.

“Sanmam,” dedi Aliosman. “Başka bir kuş olacak.”

Ömer güldü.

“Sakadır,” dedi, “mutlaka o. Mini kuş sesi çünkü.”

“Olsun,” dedi Aliosman, “saka olsun. Sesi sesine benziyor.”

“Alamanya’da saka kuşu yoktu,” dedi Ömer. “Başka mini kuş çok gördüm, ama saka kuşu yoktu.”

Masa, sofraydı; dibi üç parmağa inmiş binlik bir rakı şişesinin çevresinde iki tabak vardı, içlerine taze salatalıkla domates söğüş edilmişti, çatal uçları teneke peyniri bulaşığydı.

“Rakın duruyor ya.”

Aliosman soluğunu belli belirsiz içine çekti.

“İçtim,” dedi.

“Sen mi? Çoğunu kim içti? Ben! Hadi, içelim yine.”

Bardağını sol eliyle aldı, kaldırdı. Sağ eli roverin kabzasına yakın duruyordu, kıpırtısızdı, uykudaydı sanki. Aliosman bulanık rakılı bardağını başına dikti, tam yudumlayacakken, Ömer,

“Hele dur, hele,” dedi, durdurdu. “Tokuşturmadık ki.”

Aliosman bardağını indirip uzattı, tokuşturdular, bir çınlama oldu.

“Alamanlar her seferinde tokuştururlar,” dedi Ömer. “Her seferinde de prozit derler.”

Gözleriyle karşısındaki iki insanı eksiltmeden rakıdan büyük bir yudum içti, soluyup “oh” çekti. Bıyıkları ıslaktı, yine sol eliyle sildi, elini indirdi, çatalı aldı, dilimden bir domates parçasına batırdı, çekti, ağzına attı.

“Kaç yıl oldu ben gideli?”

Durdu, düşündü, kendi karşıladı:

“Beş yıl,” dedi. “Mapusluk gibi bir şey! Hep günleri saydım, günleri hafta ettim, haftaları ay, ayları çentik çentik yıllara çıkardım. Fenikleri mark ettim, markaları onluklara, yirmiliklere, elliliklere, yüzlüklerle; yüzlükleri binliklere çevirdim. Beş yıl bunları yaptım, haddehanenin fırını önünde içim dışım kavruldu yangından, derim pişti, tabaklandı. Pazarları da çalıştım, mesai yaptım. Gâvur, ‘Pazarları da çalışırsan çift yövmiye veririm, Ömer,’ dedi bana. On beş, on beş daha otuz. Otuz mark bizim paramızla, dört kere otuzumuz yüz yirmi, yüz yirmi lira eder.”

Kesti, kulak kabarttı. Aliosman’a, Aliosman’dan Zeynep’e baktı.

“Öttü mü?” diye sordu.

“Kuş mu?” dedi Aliosman.

“Evet.”

“Duymadım.”

“Sen?”

Zeynep başını kaldırmadan,

“Duymadım,” dedi.

“Bana öttü gibi geldi.”

Kapı aralıktı, odaya tarçın çiçeklerinin keskin kokusu geliyordu.

“Soğuk vurmadı mı hiç?” dedi Ömer.

“Ağaçlara mı?”

“Ağaçlara, evet!”

“Hayır. Bu yıl kış pek yapmadı.”

“Bizim orda ayvalar öyle boldu ki, güzün baktım, bu yıl esaslı kış olacak dedim. Narlar da çiçekten kırılıyordu.”

“Burda da tam tersiydi. Ayva kıttı, nar da tek tük zor verdi.”

Ömer diliyle dişlerini sıyırttı, cık cık sesler çıktı ağzından.

“Allah’ımın bir işi işte,” dedi. “Bir yeri bir yerini tutmuyor. Adamı gibi tıpkı. Kimsenin adamı bizim adamımıza benzemiyor. Her biri bir başka havada. Kadını kızı da öyle.”

Böyle dedi, Zeynep'ten yana çevrildi. Kız gözlerini kaldırmadı yine, iki çevrik ve bulanık gözün üzerinde olduğunu biliyordu. Omuzları düştü, gönlü bunalıyordu, rakının kokusu içini yakmıştı.

"Ayda bir kez; pazar günleri çalışmazdım. Gâvur da çalışmazdı. 'Üç pazar çalış, bir pazar dinlen, Ömer,' dedi. Kitapta yeri varmış, öyle dedi: Allah bile pazarları izin yapar, dedi."

Tarçın ağacındaki kuş bu kez gerçekten öttü, kısık sesini üçü de duydular.

"Öttü, öttü değil mi?"

"Öttü!" dedi Aliosman.

"Pazarları, o izin yaptığım ayda bir gün; alır başımı, şehrin dışına çıkardım. Bir başıma kırlara giderdim. Ekili patates tarlalarından geçerdim, yonca tarlalarına girerdim; bir su başı, bir çeşme, bir yalak, bir ağaç altı aranırdım. Ağaç her yerde bulunur. Ama tarçın ağacı her yerde bulunur mu? O şehirde hiç tarçın ağacı yoktu. Her izinli pazarımda dere tepe dolaşıp tarçın ağacı arardım."

"Buldun mu?" dedi Aliosman, sordu.

"Tarçın ağacını mı?"

"Evet."

İlkti, Ömer güldü.

"Buldum. Hiç ummadığım bir yerde hem. Bir köy evinin tam arkasında bitmişti, bir baktın mı, göremiyordum pek. Döne dolana sonunda buldum onu. Belki kokusu çekti beni, belki de başka bir şey. Ama, buldum."

Zeynep irkildi, titredi, başı eğik, duyulur duyulmaz bir sesle,

"Bizimki gibi miydi?" dedi.

Ömer duraksadı. Zeynep'e bakmadan çabuk çabuk,

"Tıpkısı tıpkısına bizimki gibiydi," dedi. "İncecik dallı, çiçekleri el kadar kocaman. Kokusu keskin mi keskindi. Gittim, ağacın çevresinde dönendim; gözlerimle sevdim, okşa-

dım, iki elimi sürdüm gövdesine, kokusunu aldım, burnuma tuttum.”

“Burayı andın, yani?” dedi Aliosman, su bardağına uzandı. Ömer’in sağ eli, anında uyandı, parmaklar kalkındılar; dördü kıvrıldı, başparmak desteklik etti; bilek, beşini birden roverin kabzasına doğru yavaşça itti.

Aliosman durdu, gözlerini su bardağından ayırmaksızın ucun ucun roverden yana baktı. Kısacık bir andı: Bu kadarlık bir sürede, dünyanın herhangi bir yerinde bir çocuk uykusunda güldü, bir uçağın tekerlekleri herhangi bir alanın beton pistine değdiler; hastanenin birinde ameliyat masasına yatırılmış bir hastanın göğsüne ilk neşter vuruldu, deri yarıldı, iki yana açılıp çözüldü; bir erkek bir kadını ağzından öptü, yavaşçacık, açılı dudakları arasına kadının üstdudağını aldı, emdi; okyanusun ortasına suları yararak gökyüzünden mermi gibi bir şey indi, alarm verildi; bir adam bir kâğıda imzasını attı, bir telefon çaldı, herhangi bir mektuba bir pul yapıştırıldı; bir tramvay dönemeci döndü; duvar dibine dizili gözleri bağlı bir sıra adamı nişanlayan tüfeklere ateş komutu verildi; saksılı küpeçiçeklerine ilk yağmur damlası düştü, yeni doğan bir bebek bütün gücüyle soluyup bağırdı; sevişen bir kadın, dişleri sıkık doyunluğa erdi, bir arabanın kontağı açıldı, birileri rakı ya da başka bir içkiyi yudumladı, tadı dil burdu.

Aliosman geri çekildi, bekledi. Ömer,

“Burayı andım, evet!” dedi. “Burayı; bu evi, bu odayı, bu yüklüğü, bu duvardaki ipek seccadeyi, bu masayı, sandalyelerimizi, çatal bıçağı, güvecimizi, bu çiçekli tabaklarımızı, bu su sürahisini, bu bardakları...”

Derin derin soluklandı. Cıgarası kibrit kutusunun üzerinde kül büyütüyordu, dumanı titrekti.

“En son Zeynep’i andım,” dedi. Dişleri kenetliydi. Yavaşça gevşetti, kendi başına rakı bardağını aldı, iri bir yudum içti, dedi:

“Ama kuşsuz bir ağaçtı. Tarçın ağacı kuşsuz olur mu?

Oralarda oluyormuş demek. Yadırgadım önce. Uzun uzun oturup bir kuş gelsin, tarçın ağacına konsun, çiçekleri arasın-
da bana bakıp ötsün istedim. Kaç kez öterse ötsündü. Evin
epeyi uzağında karanlık ağaçlı bir orman vardı. Orman kuş-
ları gelirler de tarçın ağacına konarlar, öterler dedim. Bekle-
dim. Yanılmışım.”

Cıgarasının külünü silkti. Paketinden yeni bir tane çekti,
Aliosman’a da uzattı.

“Yaksana!” dedi.

Aliosman karşı durmadı, aldı. Ömer çakmağıyla onun cı-
garasını, ardından kendininkini yaktı.

“Gâvura dedim ki; ben pazarları –izin yaptığım pazar-
ları– kıra, ormana gidiyorum. Niye gidiyorum, peki? ‘Ben ne
bileyim, niye gidiyorsun, Ömer?’ dedi. Bilmezsin tabii, dedim.
Hiç gurbete çıkmadın, hiç gurbet tadı tatmadın ki! Hep yaydın
bacaklarını, kendi yerinde yurdunda durdun. Öyle oldu mu,
adam gurbeti ne bilsin? ‘Ee, tut ki öyle, ne olacak?’ dedi bana.
Şu olacak, dedim. Adam olana gurbetliğini unutturmak gerek.
Bunun için de kuş bul bana, dedim. Şaşkın şaşkın durdu, kal-
dı öyle. Anlamadı. Ama gâvur bizden akıllıdır; anlamasa bile,
baktı, ben bozuğum, düzelmem de zorunlu, ‘peki’ dedi, gitti.

“Cehennem fırınının önüne geçtim, başladım çalışmaya.
Hurda demirler araba araba gelirdi: Her birinin kazanı ay-
rıydı, bilmem neler bilmem hangi kazana, bilmem hangiler
de bilmem nere kazanına. Bir boşalırdı binlerce derece sıcak-
taki kazana; anında kızgın, yangınlı bir su olurdu, fokur fo-
kur kaynardı. Derecesi tuttu mu, kazanın düdüğü vururdu.
Açardım kapağını bir düğmede, harr diye yangınlı su kalıp-
lara akardı.”

Serçeparmağını ağzına soktu, dolaştıra dolaştıra bir do-
mates çekirdeğini buldu, dilinin ucuna getirdi, püskürttü.

“Unuttu sandım. Unutmamış. Bir cumartesi akşamı haf-
talığımı alırken çağırdı odasına. ‘Bak,’ dedi. Baktım, tel bir
kafeste sarılı karalı bir kuş dururdu. ‘İşte kuşun, Ömer,’ dedi,

güldü. Ben de güldüm. Aldım, eve getirdim kuşu. Başka zaman olsa üzerime ölü toprağı serpilmiş gibi uyurdum. Gece uyku girmede gözüme. Arada uyanıp uyanıp kuşa baktım. Yerindeydi, ürkek, korkak, ışığa bakıyordu.

“Sabah oldu, kalktım, kuşun kafesini gazete kâğıtlarıyla sardım, hava alsın diye çevresine delikler açtım, tramvaya bindim, şehrin en ucuna gittim. Ordan yayan yapıldak kırlara vurdu, tarçın ağaçlı eve geldim. Gazete kâğıtlarını açtım, kuşu aydınlığa kavuşturdum. Cebimden çıkardığım iplikle bir ayağından sıkıca bağladım, sonra salıverdim havaya. Önce şaşkınlığından pat diye yere düştü. Kaldırdım, göğsüne doğru savurdum. O zaman kanat açtı, pır pır uçtu. İpi saldı, yavaş yavaş yürüdüm, çekip çevirerek tarçın ağacına getirdim. Ağaç çiçek açmıştı, kuş çiçekleri görünce hiç karşı durmadı, kondu dalın birine. O dala konunca ben de ipin sonunu parmağıma sardım, tarçın ağacının altına oturdum, bekledim.

“Neyi bekledim? Kuş ötecekti, kuşun ötmesini bekledim. Ötmesi için ne gerekiyorsa yapmıştım çünkü. Güneş vardı, ilkyazdı, tarçın ağacındaydı, dallar çiçekten geçilmiyordu, gelmeden önce bol bol yemleyip karnını sıkıca doyurmuşum.”

Yarı bozgunda yeniden kulak kabarttılar. Dışardaki tarçın ağacına konmuş kuştan ses soluk gelmiyordu.

“Öttü mü senin kuş bari?” dedi Aliosman.

Ömer öksürdü, gırtlakını temizledi.

“Ötmedi,” dedi. “Neden ötmedi, hiç anlamadım.”

“Belki dışıydu, ondandır.”

“Öyle ötmez kuşlardan değildi. Hem evdeyken ötmüştü kaç kez.”

“Ağaçta niye ötmedi, peki?”

“Bilmiyorum.”

Suskunluk yeni baştan koyuldu.

“Yerini yadırgamış olacak,” dedi Aliosman, araya girdi.

“Ben de öyle dedim,” dedi Ömer. Güneş dönmüştü, pencerinin sağ yanından yürüyordu.

“Dışarı mı çıkacaktın demin?” dedi Ömer, Zeynep’e döndü.

Zeynep başını salladı, “Evet,” dedi.

“Çık!” dedi Ömer, “bak bakalım bizim tarçına konan kuş, ne kuşuymuş!”

Zeynep dizleri üzerinden doğruldu, masadakilere bakmadan dümdüz yürüyüp kapıyı buldurdu. Aralık büyüdü, güneş bütün bütüne içeri doldu, Zeynep’in çıkışıyla içerisi bir ara kararır sonra yeniden aydınlandı.

“Söyleyeceğin var mı senin?” dedi Ömer.

“Yok,” dedi Aliosman. “Hiç pişman değilim. Bırakıp gitmeseydin de bu iş olacaktı. İçime od düşmüştü, yüreğim yanıyordu. Zeynep’in de öyle. Birbirimize yaraşırdık. Böyle düştük, birbirimizin olduk. Sen değil, Allah gelse önüne duramazdı bunun.”

“Ben de mi?” dedi Ömer.

“Sen de...” dedi Aliosman.

Ömer’in sağ eli ansızın uyanıp delirgin saldırdı; parmaklar bir anda atmaca gibi rovere kapandılar, kavrayıp bir elde doğruldular. Tetik hemen düştü, namludan parlayıp çıkan kurşun Aliosman’ın iki gözü arasını buldu. Aliosman şimşekle çarpılmışçasına pat dedi, sandalyesinden kaydı, yok oluverdi.

Roverin sesine Zeynep koştu, kapıdan girdi, odanın ortasına kadar geldi, durdu. Ömer konuşurmı, meydan vermedi konuşmasına, ağzını açtırmadı, tek söz ettirmedi. Roverden ikinci kurşun sekmeden Zeynep’in tam göğüs kafesindeki can yuvasını buldu, kızı devirdi.

Gürültü dindi, suskunluk aldı her yanı. Ömer ayağa kalktı, başı kapıdan yana dönük bekledi. Ses alamayınca sallana sallana eşiğe çıktı, baktı. Tarçın ağacında kuş muş yoktu.

“Roverin sesine gitmiş!” dedi. “Hay Allah!”

Taksim Anıtı Önünde Bir Delikanlı

O 1944 yılı, Ankara'da büyük bir kış oldu; kar aylarca kalkmak bilmedi. İstanbul önlerine Karadeniz'den buzlar indi, gazetelerde resimleri çıktı; komşumuz berber Musta'fendi, sabah ayazı dükkânını açmaya giderken yolda düşüp bacağını kırdı, aylarca yataklarda yattı.

Dünyada savaş sürüyordu. Ekmek karneyleydi; kömür de, Sümerbank'ın amerikanbezi de. Şeker yoktu. Çayı çekirdeksiz kuru üzümle içiyorduk. Ulucanlar'daydık, bir buçuk odalı bir evimiz vardı, gücün gücüne sığışmıştık. Muzaffer babam (annemin ikinci kocası) Ulusal Matbaa'ya müdür olmuş, İzmir'den Ankara'ya taşınmıştık.

Ağabeyim o evden askere gitti. Bıyıkları belli belirsizdi, sesi yeni kalınlaşmıştı, Muazzez'i seviyordu hâlâ.

Yaz başında, Ankara'ya geldiğimiz günler annem seferber oldu, iş bakınmıştı ağabeyime. O zamanlar (babamın bir akrabası) Emin Bey, Elektrik Şirketi'nin müdürüydü, yanına memur olarak aldırды ağabeyimi. Fahriye yengemi orda tanıdı, orda birbirlerini sevdiler.

Kışa doğru, bir akşam yemekten ağabeyim, ağzı dolu dolu:

"Celp geldi, yarın şubeye teslim oluyorum," dedi.
Hepimiz durduk, baktık.

“Askere gidiyorum, yani,” dedi. “İstanbul’a, Hadımköy’e...”

Ertesi sabah okula gitmedim. Muzaffer babam, ağabeyime on lira yol harçlığı verdi, iki yanağından öptü, “Yolun açık olsun, güle güle git!” dedi.

Annemle Samanpazarı Askerlik Şubesi’ne kadar götürdük ağabeyimi. Şube kapısından bizi sokmadılar. Avluda kaldık. Bütün içeri alınanlar, öğlenleyin ellerinde kesilmiş “sülüs”lerle yeniden avluya çıktılar. Hepsi de asker elbiseliydi, ayaklarına altları kabaralı postallar giymişlerdi, zorla yürüyordardı.

Gazete kâğıdına sarılı sivil elbiselerini ben aldım.

“Öğleden sonra bir asker treni varmış, onunla sevk edeceklermiş bizi, öyle dediler...” dedi ağabeyim.

Giydiği asker elbisesi çok boldu, üzerinden akıyordu. Sabahleyin erkenden kalkmış, Musta’fendi’ye gitmiş, bir numara tıraş olmuştu; siperlikli asker şapkasının altındaki yüzünü bir anda seçip tanımak nerdeyse imkânsızdı.

Annemin şıpınışı hazırladığı azık paketini koltuğunun altına sıkıştırdı, boş eliyle annemin elini aldı, tutup öptü.

“Hadi, siz gidin,” dedi.

Annem incemiş, acılmış sesiyle:

“Azıcık daha kalalım,” dedi.

“Hava soğuk,” dedi ağabeyim, başını kaldırarak avlunun üstündeki göğe baktı.

“Kar topluyor. Yağacak.”

Bana döndü, göz kırptı. Bakışlarıyla, “Al, götür, durma-sın, bozulacak,” dedi, anladım. Annemi elinden çekiştirdim.

“Ne var?” diye sordu tedirginlikle.

“Gidelim, üşüdüm ben!”

Ağabeyim fırsat bildi.

“Soğuk, soğuk,” dedi. “Gidin siz, hadi!”

Annemin koluna girdi, şubenin cümle kapısına götürdü. Asık yüzü, kolu pazubentli nöbetçi dik dik baktı bize, sonra anlayışla bakışlarını başka yöne çevirdi.

Ağabeyim durdu, nöbetçiye sırtı dönük:

“Belki de akşam treniyle gönderirler. Gündüz gözüyle varmamız daha iyi olurmuş,” dedi. “Siz gidin şimdi, öğleden sonra yine gelirsiniz.”

Üçümüz de biliyorduk, akşam treni diye bir tren yoktu. Acemileri öğleden sonraki trene dolduracaklar, İstanbul’a posta edeceklerdi.

“Peki,” dedi annem. “Biz saat birde yine geliriz. Sen bizi gözle, gelince görüver, e mi! Bu kalabalıkta belki biz seni göremeyiz.”

“Sen hiç merak etme,” dedi ağabeyim, bana elini uzattı. Sıkıştık.

Kapının ağzında, kolu pazubentli nöbetçi ağabeyimi durdurdu. O kaldı, biz çıktık.

Öğleden sonra gerçekten kar yağmaya başladı. Yılın ilk karıydı. Askerlik şubesinin beton avlusunu bomboş bulduk. Ortadaki kameriye'nin üstü kar tutuyordu, yerler yağmur ıslığıydı. Kapıdaki başka bir nöbetçi:

“Acemilere bakıyorsanız, hepsi öğlen treniyle gittiler, teyze!” dedi anneme.

Annem anlamamış gözlerle baktı yüzüne:

“Gittiler mi?” dedi. “Hepsi de mi?”

“Hepsi de.”

On beş güne kalmadan ağabeyimden ilk mektubu aldık. Pulsuzdu, üzerinde okunmayan bir mühürle “Asker mektubudur, görülmüştür” yazıyordu. İyiymiş, rahatmış, acemilik döneminin ardından Fahrettin Paşa amcaya çıkacak, Harbiye'deki Orduevi'ne aldırıttıracaktı kendini. Adresini de veriyordu: “Hadımköy, III. Tabur, V. Bölük erlerinden, Hadımköy, İstanbul.”

Annem, Muzaffer babamdan habersiz postayla on lira gön-

derdi hemen. Bir de benimle mektup yazdırdı: “Sevgili oğlum, mektubunu aldık ve çok sevindik. Biz iyiyiz. Bizi sakın düşünüp meraklanma. Kendine iyi bak. Burda çok kar var. Havalar hep soğuk gidiyor. Musta’fendi amcan buzda kayıp bacağı kırıldı. Çıkıkçı getirdiler, bacağı şimdi alçıda. Kardeşin okuluna devam ediyor. Baban da iyi, çok selamı var. Bize sık sık mektup yaz, habersiz bırakma. Sana biraz para gönderdim. İdareli kullan onu. Aybaşında yine gönderirim. Hasretle gözlerinden öperiz. Annen, Ayşe.”

Kışı güç çıkardık. Nisan ayında hâlâ saçaklardan buzlar sarkıyordu, damlarda bir karış kar vardı. 23 Nisan bayramında da kar yağdı, stadyumdaki resmi geçite okulla gidemedik.

Okulların tatilinden sonra gelen bir mektubun içinden o resim çıktı. Ağabeyim, sivil elbiseler giymiş, başında kocaman bir fötr şapka, (asker tıraşı saçsızlığını gizlemek için olacak) elinde boru gibi kıvrık bir gazete, Taksim Anıtı önünden bize doğru geliyordu. Elbise onun değildi, damalı takımı yoktu çünkü. Belki bir arkadaşından ödünç almıştı. Resme dikkatle bakınca anlaşıyordu zaten. Bolcaydı, omuzları çok genişti, pantolonun ağı da sarkıyordu. (Fahrettin Paşa amcayı görmüş, işini yaptırmış, Hadımköy’den Harbiye’deki Orduevi kantinine naklettirmiş, pazarları da böyle sivil giyinip izinli çıkabiliyormuş.)

Fahriye yengem de o aralar yıllık izinle Ankara’dan İstanbul’daki Atiye ablasına misafir gitmişti. Resimde yoktu, ama o gün Taksim Anıtı önünde sözleşmiş, buluşmuşlarmış.

Fahriye yengemi Atiye ablası getirmiş, tramvayla Taksim’e çıkmışlar. Ağabeyim, anıtın önünde, elinde gazetesiyle bekliyormuş. Atiye abla onu uzaktan gözlemiş, hiç beğenmemiş bizzimkini.

“Kız, sen delisin,” demiş yengeme. “Bu oğlanın ayılacak, bayılacak nesi var? Kara kuru, asma çubuğu gibi biri.”

Yengem, “Farukcuğumu kimselere begendiremedimdi,” diye anlatırdı. “O gün Atiye ablam ilk kez gördü, hiç gözü tutmadı. Biz buluştuk Taksim Anıtı önünde, ablam bizi bırakıp gitti. Yürüye yürüye Maçka sırtlarına indik, ordan Taşokul’un altındaki bostanlarla incirliğe geçtik. Faruk’un Ankara’dan bir okul arkadaşı vardı, Turgut diye; Şair Nedim Caddesi’nde otururlarmış, onlara misafirliğe gittik. Bir süre sonra kalktık, Kadıköy İskelesi’ne geldik yine yürüye yürüye. Ben vapura binip eve döndüm, o da Harbiye’ye.”

Ağabeyimin askerliği kırk altı ay sürdü. 1340* doğumluları savaş var diye bir türlü terhis etmediler. Almanlar her yandan her yanı sarmışlardı, Edirne’den top sesleri duyuluyormuş, öyle bir söylenti vardı. Ulucanlar’daki mahallemizde gençler durmadan askere gidiyordu. Ekmeğin rengi daha da kararmıştı, asker tayını karaborsada elli kuruşa satılıyordu. Ayda bir, karneyle nüfus başına iki yüz elli gramdan yedi yüz elli gram şeker alıyorduk. Ninemin kırkı çıktığında evde bir gram şeker yoktu, annem pekmezle irmik helvası karmıştı.

Bir kez izinli geldi ağabeyim. Bir haftalığınaydı. Yedi günün yedisini de Fahriye yengemle geçirdi, yüzünü pek az gördüm. Bir sabah ben uyurken gitmiş. Yastığımın üzerinde bir gümüş lira buldum. “Uyanmasın, elleme,” demiş anne-me, öpmüş; tahtadan asker bavulunu almış, gitmiş.

Terhis olup akranlarından üç ay önce geldiğinde, eni konu şişmandı; yüzünün derisi gergindi, altın çerçeveli gözlük takmıştı, bıyıkları vardı.

Eski işine girdi. O ara Ulusal Matbaa satıldı, Muzaffer babamı müdürlükten çıkardılar. Bir süre iş arandı, sonunda Balıkesir Orman İşletmesi’ne imtihanla muhasebeci oldu. An-

* (1921) [Ed. N.].

nem, Balıkesir'e gitmedi, kaldı. Ulucanlar'dan Küçükesat'taki bir bağ evine taşındık. Evin erkeği, ağabeyimdi. Muzaffer babam aydan aya para gönderiyordu. Esin, o ara yaşına gir-memişti. Koyu esmer, kıvrıkcık saçlı, annemin durmadan gök-mavisi şeyler giydirdiği, otobüste herkesin sevecenlikle bakıp sevdiği, şeytançekici bir kızdı. (Annemin kırk yaşında çocuk doğurmasına çok şaşmıştım, gücüme gitmişti. On üç yaşın-daydım, ortaokul birdeydim. Annemin Esin'le birlikte hasta-neden çıkıp eve geldiklerinin haftasına arkadaşlarımdan para topladım; İstanbul'a ağabeyimin yanına kaçtım. Ağabeyim henüz askerdi, Harbiye'de, Orduevi'nin karşısında çukur bir dükkânı birileriyle ortaklaşa çalıştırıyordu. Müşterileri asker-lerdi. İki gazocağında, çinko sahanlarla yumurtalar pişirili-yor, tahin pekmez karılıyordu. Daha parası olanlar, yumurta-larına sucuk doğratıyorlardı. Donmuş kavurma da vardı.

Ağabeyim beni görünce çok şaşırdı. "Annem doğurdu," dedim. "Hem de kız doğurdu. Muzaffer babamdan." Gözle-rimi arandı, bulamadı. "Sen de bozulup kaçtın evden, öyle mi?" Sustum. "Birkaç gün kal burda," dedi. "Benim cumar-tesi pazar evci çıktığımda kaldığım bir odam var, orda yatar-sın. Ama sonra eve geri dönmen gerek. Merak ederler." Bur-numu çektim. "Kimse merak etmez," dedim. "Ben de onları merak etmiyorum hiç!"

Odası, bostanlara bakıyordu, Beşiktaş'ın üstündeydi. Sahibi çirkin, yaşlı bir Rum kadınıydı. Önce mırın kırın etti, ağabeyim, "En çok bir hafta. Sonra dönecek," dedi.

Bir hafta sonra da döndüm, geldim.

Esin yeniden yeniden yürüyordu, ağzı laf yapmaya baş-lamıştı. Badi badi evden çıkar, duvarlarına tutunarak köşe-yi bulur, derken kaybediverirdik. Çağırılmalarımızı duyardı, ama karşılık veremezdi ki. Araya araya bir asma kütüğünün altında, yapraklarla örtünük, üzüm koruklarını avuç avuç yerken bulurduk. Annem bir güzel döverdi: "Bıktım ben bu kıزدan, bıktım, bıktım!"

Ağabeyim evi beklesin, gündüz biz yokken Esin’le anneme yoldaşlık etsin diye on beş liraya bir kurt köpeği aldı. Üç-dört gün hayvan ısınamadı bize, hep eski evini aradı, kaçmalara bile kalktı. Giderek alıştı ama. Sabahleyin otobüs durağına kadar ağabeyimi götürür, gelir, öğlen de, 11:40 otobüsüyle beni uğurlardı. Dönüş saatlerimizi nasıl bilirdi, kestiremiyorum. Durakta onu hep bizi bekler bulurduk.

Annemin, Muzaffer babamın yanına gitmeyip Ankara’da kalışı, durumumuzu zora koşturdu. Aydan aya düzenli gelen paralar, yavaş yavaş eksildi, kesilir bile oldu. Annem üç günde bir kendi oturur, mektup yazardı, eski yazıyla. Her mektup yakınmaydı, para isterdi. Muzaffer babam mektup yazmayı sevmezdi. Annemin mektuplarından bunaldığında kısa kısa telgraflar çekerdi. Bir telgrafında “Yüz elli telledim,” diyordu. İki ay o yüz elli liranın gelmesini bekledik. “Postada kayboldu mu, ne,” diye ağabeyim elinde o telgrafla postane postane dolaşıydı.

Sonunda Balıkesir’e gidilmesi kararlaştırıldı. Annem eşyalarımızı denk yaptı; bir arabayla ağabeyim aldı, istasyondaki ambara götürdü, teslim etti. Biz de trenle Balıkesir’e gittik.

Ağabeyim, Fahriye yengemle bizim arkamızdan hemen evlendi. Annem, bunu nice sonra öğrendiğinde çok kızdı. Oğlu, gençti, yakışıklıydı, Rudolph Valentino gibiydi; (Asri Sinema’da, sessiz “Şeyhin Oğlu” filmiyle hayal mayal hatırlıyorum onu) Fahriye yengem gibi “yoksul bir Laz kızı”nı değil, zengin, malı mülkü yerinde “çok daha güzel” birilerini almalıydı. Ağabeyim, itiraz edeceğini bildiğinden bize ne nikâhını haber vermişti ne düğününü.

Annem, yıllarca yüzledi bunu ağabeyime; ne zaman kızsas, konuyu deşer, söylenirdi. Fahriye yengemle bu yüzden küs kaldılar, anca torununun doğumu barışmalarına yol oldu.

Evlenmesiyle birlikte ağabeyimin bütün serüvenleri bitti. Biz, Balıkesir'den İzmir'e yeniden döndük. Mahalle arkadaşı Şuayyip seyyar postacıydı, sık sık Ankara'ya gidiyordu; her gelişinde ağabeyimden haber getirirdi bize.

"Ayş'anım teyze, senin Faruk'un selamı var. Bu gidişimde onlara da uğradım."

Annem hiç ilgilenmiyormuş gibi, sözde aklı başka yerde:

"Öyle mi? Nasılmış bari, arada bir anası olduğunu aklına getiriyor muymuş?" diye sorardı.

"Karı koca işe gidip geliyorlar," diye anlatırdı Şuayyip. "Fahriye de iyi, oğlun da. Maltepe'de güzel bir ev tutmuşlar. Bir apartman. Gittim, gördüm. Beş odalı, büyük bir daire. Geçen gün telefon da taktırmışlardı."

Annem sözü çevirmek için:

"Kahve mi içersin, yoksa soğuk bir şerbet mi ezeyim sana?" derdi.

"Sağ olasın Ayş'anım teyze, ne o ne o," derdi Şuayyip. "Zaten oturuculardan değilim."

Şuayyip'le evden çıkar, Gary Tobacco'yu geçer, Milli Kütüphane'nin arkasından Kemeraltı'na çıkardık. Şuayyip'in kahvesi, yarışçıların kahvesiydi.

"Ya'u, kahvesizlikten anam ağladı, gel şurda birer kahve içelim," derdi, birlikte cam önündeki bir masaya otururduk.

"Ayş'anım teyzem çok kızıyor ağabeyine, ha?"

"Kızıyor."

"Kadın haklı bana kalırsa. Faruk böyle yapmamalıydı. Bir ana, oğlunun mürüvvetini görmek istemez mi?"

"İster herhalde."

"Bu kadar erken evlenmek, bence enayilik. Sen ne dersin?"

"Benim hiç niyetim yok. Yakar mısın?"

Birer cığara yakıştırdık. Anlatırdı:

"Alireis Mahallesi'nin kızkıranıydı senin ağabeyin. İki-çişmelik'te ne kadar Yahudi kızı varsa hepsini sıradan geçir-

mişti. Üç kızı bir arada idare ettiğini bilirim. Muazzez'i hatırlıyor musun?"

Başımı sallardım.

"Haklısın, sen o zaman küçüktün daha. Muazzezler yaz için Gülsefa Hanımlara misafir gelmişlerdi; ağabeyin, kızı bir günde tavladı, kendine bağladı hemen. Kız, aşkından tutuşmuş, gitti. Her gün o ona yazardı, o ona. Ağabeyin dayanamadı bir gün, atladı, İstanbul'a gitti kızın peşinden."

Ağabeyim Muazzez'i hiç unutmadı. Muazzez de çoktan evlenmiş, çoluk çocuğa karışmıştır şimdi. Arada bir de olsa, Alireis Mahallesi'ne misafirliğe geldiği o günleri; sıcak, bunaltıcı yaz gecelerinde kendisini dikizlemek için taraçada yatan mahallenin yenyetme oğlanlarını, Topaltı'na çıkan eğri bayırdaki savaş korkusuyla bir zamanlar zorla kazdırılmış sığınaklarda ağabeyimle gizlice dudak dudağa öpüşmelerini, Gülsefa Hanımların avlusundaki kayısı kokulu erik ağacını, Kale'nin altındaki bakla tarlalarını (mevsiminde baklalar çiçek açar, araları kırmızı yaban gelincikleriyle dolu ortalığa baygın bir koku yayarlardı) mahallenin en çapkın delikanlısı diye ünlenmiş ağabeyimi (fenerci Memedağa'nın oğlu Şuayyip'in hayattaki tek dostu) hatırlar mı ki?

"Muazzez onun büyük aşkıydı. Belki ilkti, ondan."

Muazzez'e tutulduktan sonra ağabeyim güreşi bile bırakmıştı. Altınordulu Arap Sait çok yalvar yakar olmuş, dinletememişti. Çalışsaymış, devam etseymiş, ağabeyim milli takıma bile girermiş, yazık etmişmiş kendine.

Şuayyip'in aklı almıyordu bir türlü.

"O isteseydi, ne kızlarla evlenirdi. Annenin yanında söylemiyorum, ama kadın haklı. Ben evlendim de n'oldu? Hiç!"

Şuayyip, ağabeyimden önce evlenmişti, iki çocuk babasıydı.

"Uslandı mı dersin?"

“Bilmem.”

“Yok, benim bildiğim Faruk ise o, uslanmaz.”

Ama uslandı ağabeyim, kırdı kazığınızı, oturdu. Karısını seviyordu. Fahriye yengem üzerine titriyordu onun, bir dediğini iki etmiyordu. Rahatı pek yerindeydi.

Ankara’da bir ara dükkân açtı, züccaciyelik yaptı; karısı “malulen emekli”ye ayrıldığında (kalp hastasıydı) İzmir’e ninemin evine göçtüler. Annem onlar İzmir’e geliyorken Ankara’ya taşındı yine. Ben askere gittim, döndüm, Ankara’ya yerleştim. Ankara’dan da İstanbul’a.

İstanbul’dayken çıkageldi bir gün. Yine eski günlerin delikanlısıydı, şen şatır, uçar.

“Şarkıcı olacağım,” dedi. “Sahneye çıkıp dünyanın parasını kıracağım. Her şeyi düşünüp bir güzel ayarladım.”

Karımla hiç sesimizi çıkarmadık. Üç ay kaldı bizde. Gelirken yanında bir de akerdeon getirmişti; misafir odasına kapanır, notalarını açar, “Mu! Mu!” diye garip sesler çıkarır, habire çalışırdı.

Kimse, “Olmaz bu iş, sen vazgeç bu sevdadan...” demedi ona. Ben karışmadım. Muzaffer babam demedi, (annem öleli bir yıl olmuştu) Şuayyip demedi, Fahriye yengem demedi, eniştesi doktor Hilmi Bey demedi, kayınbiraderi Kenan Bey demedi (Kenan Bey üstelik avukattı da) ve herkes sustu.

Kışbaşı ağabeyim İzmir’e döndü.

“Daha hazır değilim,” dedi. “İzmir’de, hele bu kış bir hırlanayım, yaza, ver elini sahne!”

O yaz da geldi; ağabeyim, “Hazır değilim,” dedi. “Bir yıl daha lazım bana.”

Üç yaz geçirdik. Oğlu Alman Lisesi’nin giriş sınavlarını kazandı, onlar da toplanıp İstanbul’a geldiler ailecek.

Sahneye çıkma işini ne o söyledi ne de ben sordum. Böyle bir şey olmamıştı, hiç geçmemişti sanki. Belki bir düştü, yalnız ben görmüştüm.

Ninemin bahçesinden toprağın bir parçasını satmıştı, o parayla Kadıköy’de bir ev tutup yerleştiler. Karı kocanın emeklilik gelirlerine müzik derslerinin gelirleri de eklendi. Şarkıcılık, ağabeyimden oğluna devredildi.

Hevesi bitti sanıyordum, bitmemiş. Oğluna dehşetli kızdığı bir gün, bağıra bağıra:

“Alırım mikrofonu elime, çıkarım sahneye, şarkı söylemek neymiş, hepinize gösteririm,” dedi.

Bunu söylediğinde yaşı elli birdi ve Taksim Anıtı önündeki o eskinin delikanlısı saçlarını çoktan “Kolleston 4”le boyamaya başlamıştı.

“Nerde Eski Hüzni Mehtabın?”

Bir gün kaçacağım be ağacım, na, sana yemin kasem edeyim; şu ekmek beni çarpsın ki... Diyeceksin; kız, nankörlük etme, işte yediğin önünde yemediğin ardında, değil mi? Doğru ağacım! Elimi sıcak sudan soğuk suya vurmuyorum artık. Allah inandırсын, herifler, karılı kızlı pervane etrafımda. Bir şey diyecek miyim diye gözümün bebeğine bakıyorlar. Ben, bir şey diyeyim de iki olsun, valla'i, bu kız yakar bizi diye ödleri patlıyor hepsinin.

Ama kaçacağım ağacım! Bakıp bakıp gülesim geliyor her şeye... Ya bunlar deli, ya ben delirmişim, uyanıkken düşler görüyorum, gözümün önünden bu şeyler geçiyor durmadan. Geceleri uyuyamıyorum, ister inan ister inanma! Yatağım kuştüyü, yorganım atlas, kenarları ipekten bastolu yine, el bebek gül bebeğim, daha ne isterim? Gecenin bir vaktinde kalksam yatağımdan, pıt pıt merdivenleri insem yalınayak; mutfığa varsam, açsam buzdolabının kapısını.. Ne ararsam var, ne ararsam! Birçoğunun adını bile bilmiyorum, söylüyorlar ya, unutuyorum, aklımda kalmıyor zaten.

Bu dediğimi yapıyorum sık sık. Uyku tutmayınca beni, karnım acıkıyor. Mutfakta bir süre kalakalıyorum. Buzdolabındaki yiyecekler bana bakıyor, ben onlara. İnanmayacak-sın, iştahım kaçıyor. Yakıyorum bir cıgara, söndürüyorum, yakıyorum bir cıgara daha. Sabah oluyor.

Alışamadım. Ben Tepecikli'yim ağacım; samanlı kerpiçten yapılma, nohut oda bakla sofa bir gecekonduda doğdum, bütün ömrüm orda geçti. Helası dışarda, bir mendilcik toprak avlu... Avluda sıska, benim gibi kadidi çıkmış bir akasya ağacı... Evlerin önünden pis bir su yolu geçerci, çamaşır günleri köpüren çivitli bir su doldururdu içini. Çocukken bu su yolunda çok kâğıttan kayıklar yüzdürmüştümdür, çok barajlar yapmışımdır önüne, çok köprüler kurmuşumdur üstüne. Bir gün tifo mu ne çıkmışmış şehirde, hepimizi polis zoruyla karakola götürüp aşı yapmışlardı, hiç unutmam. Sebep, bu su yollarıymış!

Ben büyüdüm. Neliklerle büyüdüm, sen bir de bana sor, tabii. Önce oğlanlar gibi, sonra birden kızlıktan çıkıp kadın oldum. Babam zanaatkârdır, eli beceriklidir yani. Tenekeyi ver eline, keskin bir makas, bir de tahta tokmak, bak gör, neler neler yapıyor herif. Soba yapar bir, yakmadan ısın karşısında... Mangal yapar, ızgara yapar, maşa yapar. Doldur kömürü, at üstüne kekikli kimyonlu kuzu pirzolasını, çıkar avluya mangalı, cümle komşuları şeytan çatlatır gibi çatlat: "Seninkiler pirzola pişiriyorlar yine" dedirt, delirsinler.

Dokuz kardeşlik ağacım; altısı oğlan, üçü kız... Ben en küçükleriydim kızların. En kurusu, en karası üstelik. Anam tahtaya, çamaşıra gitmezdi öbür karılar gibi, domuzuna fal bilirdi. Gerçekten bilir miydi; yoksa kıtırıcıydı, Allah attıklarını tuttururdu da yüzünü kara çıkarttırmaz mıydı; bilemiyorum. Alsancak'taki, Güzelyalı'daki, Karşıyaka'daki süslü, güzel hanımların evlerine, onların "günleri" vardır, oralara gider, fal bakardı.

Çok para kazanırdı onlardan. Giyecek entari, manto, ayakkabı şu bu da verirlerdi. Ama domuzun tekiydi anam. Babama âşıktı, nasıl âşık, anlatamam. Eee, babam da filinta gibi bir herifti doğrusu, kapı gibi adamdı, çok da azgındı. Anamı altına almadığı, inim inim inletmediği bir geceyi söyle, şu dişimi, hem de en altın olan dişimi kırayım, öyle işte!..

Karı, babama âşık dedim, doğru... O zengin hanımların evlerinden topladığı parayı kuruşu kuruşuna getirir, kocasının avucuna sayardı. Entarileri, şunları bunları da... Babam yüklenir, bitpazarına götürür, okuturdu. Bunlar; bütün o paraları, ikisi yerlerdi agacım, inanmazsın. Babam rakıdan başka şeyi ağzına sürmezdi, anam da öyle. İkisi bakkaldan rakıları yüklenirler, kasaptan pirzoları alırlar, mangalı yakarlar avluda; anam, bir sofra kurardı akasyanın altına, sanırsın Vehbi Koç'un sofrasıdır.

Biz mi? Agacım, bizim her birimiz bir yanda, çil yavrusu olmuşuz; çalan çalışıyor, çırpın çırpıyor, nerde sabah, orda akşam bize. Kızlar, Fuar'ın içinde "iş" tutuyorlar. Fiyat miyat diye bir şey bildikleri yok. Düşürdükleri "kıro"lara domalıp eteklerini havaya kaldırıyorlar; şipşak, tamam! Bastır yirmi beşliği! İki ablam, nerden kapmışlarsa, bir türlü belsoğukluktan kurtaramadılardı yakalarını, akıntıları hâlâ sürer sanıyorum.

Onlarla "işe" çıktım bir gün. Evde oğlanlar var mı yok mu? lar ne anam bilirdi, ne babam. Bir gidiyorlar, günlerce yoklar; arada şöyle bir uğruyorlar "kaygılanmayın, ben sağım, iyiyim işte..." gibilerinden, sonra pırrr, gidiş o gidiş. Hele, bak anlatayım da gül biraz agacım, bir ağabeyim vardı, Necati adı, gitti; daha doğrusu gitmiş, bizim haberimiz maberimiz yok, üç yıl sonra bir gün çıkagelmez mi eve! Ne anam sordu nerdesin oğlum diye, ne babam. Akasyanın altına kurulmuş sofraya oturdu; o sofraya da evde o sırada kim varsa oturur, zıkkımlanırdı, olmayan da hava alırdı; ben de evdeymişim, hatırlıyorum bugün gibi, evet, oturdu sofraya, önce boş su bardağına rakı doldurdu üç parmaklık, sonra eğildi, mangalda pişen pirzolalardan birini aldı, sıcak sıcak ısırdı etten, ağzında tadını çıkara çıkara çiğnedi, rakısını yudumladı. Pat diye, ortaya:

“Üç yıldır kodesteydim, bugün salıverildim...” dedi.

Anam salata tabağını önüne sürdü onun, konuşmadı. Babam, yaktığı cıgarasından üç nefes çekti, yanık cıgarayı ona uzattı, o da konuşmadı. Hiçbirimiz konuşmadık. Neden sonra babam, ağabeyimin bardağına yeniden, kendi eliyle rakı doldururken içini çekti:

“Zamanlar kötüledi oğul!” dedi.

Cevriye Ablam sabahleyin önümü kesti.

“De bana,” dedi. “Ne zamandır üstün kirleniyor?”

Düşündüm. “İki yıl olmadı,” dedim. “Bu temmuzda anca...”

“Ben de öyle hesaplamıştım, demek doğruymuş,” dedi. “Artık zamanın geldi. Bugün bizle işe geleceksin...”

Böyle şeyler bilinir, bilindiği için de neden diye sorulmaz. Ben de sormadım.

Babam kör karanlıkta gitmişti. Anam evdeydi. İki ablam, anam, bir de ben hazırlandık, bohçalarımız koltuğumuzda Tepecik hamamına gittik. Komşularımızın hemen hepsi de hamama çağrılıydılar, geldiler. Göbektaşında âleme başladık. Hamamı erkeklerin saatine kadar kapattığımızdan dilediğimizi yaptık. Karıların hepsi rakı içtiler, sarhoş oldular. Nazife Hala, Hatice’yle Ramize, udlarını, kemanlarını, darbukalarını getirmişlerdi. Gümbürtü hamamın tavanını delecekti nerdeyse. Şıkır şıkır oynadık, şarkılar türküler söyledik.

Beni aldılar, kurnanın başında tas tas sular döküp kokulu sabunlarla yıkadılar, etek tıraşı yaptılar. Nazife Hala üç kere tükürdü, okudu üfledi orama.

“Dilerim, hiç çocuk tutmazsın!” dedi.

Agacım, biz iki ablamla ben, çıktık hamamdan. Elimizi yüzümü boyamışlardı, yanaklarım allık içindeydi, gözlerim sürmeliydi. Gittik, gittik; Basmane’de Garajlar var, orda bir

otobüs yazıhanesine vardık. İki katlı bir yazıhaneydi, üst katı da vardı. Palabıyıklı bir adam karşıladı bizi. Önce oturttu, çay ısmarladı üçümüze de. Çayları içtikten sonra, adam ablamın birini aldı, kapı önüne çıktılar ikisi, fıs fıs konuştular. Adam, ablama para verdi, ablam alıp koynuna indirdi. Döndü, içeri girmeden öbür ablamı çağırdı. Gittiler.

O adamla üst kata çıktık biz. Bir somya, bir kıllı battaniye, bir de yerden bitme bir masacık... Bütün eşyası bu kadarlık.

Huyuymuş. Beni o soydu. Elimden tutarak yatağa götürdü, yatırdı, hemencecik de üstüme abandı. Kızlığım gitti oracıkta agacım. Hiçbir şey de anlamadım, Allah inandırırsın seni.

“Herkesin yazgısı vardır, onu yaşarsın...” der anam. Doğruymuş. Sonra agacım, ben de ablamların yolunu tuttum, onlarla her gün Fuar’da “iş”e çıktım. Kimi gün işlerim yolunda gitti, kimi günler kesat. En çok kış günleri zoruma giderdi. Sanırsın, bu erkek milleti kış uykusuna çekiliyor; kış geldi mi, karı marı çektiği yok canlarının. Ama ilkbaharda ağaçlara su yürüdü mü, hihhh, bu erkeklere bir şeyler oluyor ki, tutma hiçbirini! Bir Salime vardı yukarı mahalleden, kız bir günde yüz iş tutmuştu da aklımızı kaçırtayazdı. Ee, güzel bir kızdı neme lazım, soyu karışıkta biraz, anası *normal* bir heriften peydahlamıştı, akça pakçalığı o yüzdendi. Bir gözler vardı, kudretten sürmeli orospuda, bir ağız burun...* Hokka!

Pazar günleri işe çıkmazdım. Neden mi? Ah be agacım, benim sesim o zamanlarda da bülbül sesiydi, bir şakırdım, bütün düğün evi susup beni dinlerdi; çocuklar bile ağlamalarını keserlerdi. Hele yaz düğünlerinde bir başka söyledim. Düşün; kocaman, testekerlek bir ay gökyüzünde, hava ılıman, bir deniz kenarındaki bahçedesin: Akşamsefaları açmış,

* Yazarın özel noktalaması – sadık kalınmıştır [Ed. N.].

duvarlardan sarkan hanımellerinin kokusu içini bayıltıyor, fesleğenler çıldırmışlar. Çekmişsin iki kadeh rakıyı susuz, ciğerin yanıyor ama kafan iyi. Eh, mikrofonu n'apayım ben artık! Alkıştan kırılırdı ortalık. "Bir daha, bir daha oku!" diye yeri göğü inletirlerdi. Anam tembihlerdi gitmeden önce:

"Naza çek kız, naza çek! Hemen he deme!.."

Bir düğünde, baktım, ön masalardan birinde bir herifçik oturuyor. Beyaz gömlekli, boynu kravatlı. Ben şarkı söylüyorum, herifçiğin gözleri bende. Bir iki baktım, pis zampara gözü yok. Bir şey peşinde, anlamadım ilkten.

Düğün sürüp giderken bizi mutfağa aldılar ziftlenelim diye. Yemeğin ortasında bu geldi. Bir iki demeden:

"Ben İstanbullu'yum, gazinocuyum, seni assolist yapayım mı?" deyiverdi.

Düğün pilavı az daha boğazıma kaçacaktı. Öksürdüm. Yutkundum. Bizim Ramiz; ha, söylemedim galiba, bir de dost edinmiştim kendime, adı Ramiz'di, birlikte yaşıyorduk, beni külhanlardan koruyordu bu; araya girdi, adamı koluna taktı, sürüyüp götürdü.

Anlaşmışlar. İstanbul'a gidecekmişim, adamın büyük bir gazinosu varmış, orda sahneye çıkacakmışım. Ardımda koca bir saz heyeti olacakmış, onlar çalacaklar, ben de... Ağacım, ben korktum, valla'i de korktum, talla'i de. Ramiz'e karşı çıktım, "Olmaz," dedim hemen.

Kaşlarını bir yıkış yıktı, ağacım, üstüme geldi. Bileğimden kavrayıp büktü, büktü.

"Ulan orospu," dedi. "Kemiklerini birer birer kırarım senin. Başına devlet kuşu kondu, bir de naz mı ediyorsun? Hele yarın sabah otobüse gelme benimle, göreyim gününü."

Ertesi sabah tahta valizimde iki parça entari, Ramiz'le İstanbul otobüsüne bindik, geldik İstanbul'a.

Ağacım, bu İstanbul, bela bir İstanbul'muş. Sonra sonra

daha iyi anladım. Adamı başka, suyu havası başka bir şehir. Gazinocu bizi karşıladı. Gayrettepe’de bir apartman dairesi kapatmış bize, içi dayalı döşeli falan. Bir de hizmetçisi vardı. Koca karı ama, olsun! Sabahları biz iki kişilik karyolada Ramiz’le yatarken tık tık kapıyı vuruyor, elinde kahvaltı tepsiyle geliyordu. Öyle hoşuma gidiyordu ki yataktan kalkmadan kahvaltı etmek. Kahvaltıdan önce çişe bile gitmiyordum yataktan çıkıp.

Geldik gazinoya. Bir sahne... Kocaman ama... Işıklar şıkır şıkır.. Sazcılar oturmuşlar. Bir de bir adam, karalar giyinmiş, papyon kravat takmış, elinde kemanı. Beni selamladı. Sazcılar da ayağa kalkıp selamladılar, komiserin hanımı sandım kendimi.

“Neyi geçelim önce?” diye sordu kemancı.

Ben bildiğim şarkıları saydım. “Mehtap”da kaldık. Çaldılar, ama nasıl çaldılar? Korka korka. Ben girdim. Usulsüz musulsüz tabii. Ramiz’le gazinocu adam boş salonda bizi seyrediyorlardı. Şarkının bir yerinde baktım, sazcular durmuşlar, çalmıyorlar. Ben de durdum.

“Ses, Allah vergisi!” dedi kemancı. “Lakin işlenecek..”

“İşlenecek” ne demekse onu yaptık günlerce. Taa sahneye çıkma günüm gelene kadar. Neler neler çektim, bir ben bilirim onu, bir de yukardaki.

Agacım, kimler gelmedi bu gazinoya? Aklım dururdu. Takmış takıştırmış kadınlar, şövalye yüzüklü beyler, efendiler, Türkler, Yahudiler, Rumlar, başka ecnebiler... Ağızları bir karış açık, ayran delisi gibi beni seyredip dinlerlerdi. Hiç görmemişler gibi bakarlardı. Sahneye gül yağdırırlardı. Kadınlar fırlarlar, tabak tabak gül yapraklarını başımdan aşağıya serperlerdi.

Para boldu, agacım. Görmediğim, istemediğim kadar. Ramiz, altına bir BMW çekmişti. Yirmi takım elbise yaptırmıştı, hem de ısmarlama tarafından. Elli çift ayakkabısı var-

dı, haftada bir gidip gidip yeni ayakkabı alıyordu hep. Benim gardrobum elbiselerimi almıyordu.

Ama sıkıldım be ağacım, sıkılıyorum. Bu karılardan, bu heriflerden canım sıkılıyor. Tatsız yani. Ne istiyorlar benden? Niye bana öyle bakıyorlar? Niye ben “Mehtap”ı okurken hüngür hüngür ağlıyorlar? Karıların hele, delilikleri ne öyle; sahneye çıkıyorlar, boynuma sarılıyorlar, yüzümü gözümü tükürük içinde bırakıyorlar, nedir zorları? Hiç mi görmediler benim gibisini? Yoksa, onlar da benim geldiğim yerden mi geldiler de, beni geçmişteki kendileri olarak mı görüyorlar?

İçlerinde zürafaları bile var. Vantuz gibi ağzımdan öpüyorlar, içim kalkıyor, öğüresim geliyor o zaman. Boynuma takı takıyorlar, parmaklarından çıkardıkları yüzükleri benim parmaklarıma geçiriyorlar. Geçende deli karının biri, vizon mantosunu giyeyim diye tutturdu, zorla da giydirdi sahnede. Haber göndermiş; “Geri gönderirse, valla’i de darılırım, billa’i...” diye. Yüzüme bile bakmazmış çevirirsem, bana feda olsunmuş.

Yok, ağacım, benim harcım değil bunlar. Para güzel şey elbet, bu bana yaptıkları güzel bir şey olmalı. Yani, bu beni el bebek gül bebek yapmaları, el üstünde gezdirmeleri falan filan... Geçende Ramiz söyledi gülerek, adamın biri “Bir saatlik yatsın benimle, yarım milyonu şırp diye sayayım avucuna...” demiş.

Verirler, ağacım, adamlar bok gibi para kazanıyor. Eh, ben de şöhretim; duvarlarda ofsetlerim, gazetelerde, mecmualarda boy boy renk renk resimlerim çıkıyor, hakkımda durmadan gazeteciler yazı yazıyorlar. Hepsi uyduruk! Olunmuş, patronum öyle dedi; bırak dedi, yazsınlar... Onlar yazdıkça senin şöhretin artar, dedi. Arttı, arttı ağacım, hem şöhretim arttı, hem de fiyatım.

Ama ben sıkılıyorum ağacım, inan, doğru söylüyorum.

Ramiz bile sıkıyor artık. Eskiden bağırtı bağırtı sevişirdi pezevenk, şimdi elini sürmekten çekiniyor; neymiş, ben incinirmişim! Bana bir şey olmamalıymış. Bana, öyle mi, bana? Neyse!

Agacım, ben bir gün kaçacağım, na sana yemin! Şu etmek beni çarpsın ki?.. Alıp başımı yine eski İzmir'ime gideceğim, iki gözüm önüme aksın. Doğru gideceğim Tepecik'e bizim, anam yaşıyor daha, babam morukladı ama, yine biliyorum, anamla avluya sofralarını kuruyorlar her akşam; rakılarını içiyorlar, pırzolarlarını mangal ateşinde pişirip kemikleriyle birlikte çıtır çıtır yiyorlar, yine her akşam babam, anamı altına çekiyor.

Düğünlere gideceğim, agacım. Üç kuruşuna, boğaz tokluğuna "Mehtap"ı okuyacağım yine. Herkes susacak, iç geçirecek, çocuklar duracaklar, ağlamayacaklar. Evet, ağlamayacaklar. Belki ben ağlayacağım o zaman, şu tıkanıklığımı, şu yüreğimin üstünde çekitaşı gibi bütün ağırlığıyla duran yükü silkip atana dek ağlayacağım, ağlayacağım, ağlayacağım!

Ona Sevdigimi Söyle

Uçaktan aldılar beni, üçümüz bir taksiye bindik. Küçük Rıza'yla Halit karşıcı gelmişlerdi; Rıza, şoförün yanına geçti; Halit de arkaya, benim sağıma oturdu. Yolda hiç konuşmadık. Yeni yapıldığını sandığım ana kavşağa vardık. Halit bana cıgara verdi, ateş de tuttu. Yolculuğumun iyi geçip geçmediğini sordu. İyi geçti, dedim; yalnız dedim, Bulgaristan üzerindeyken biraz sallandık. Küçük Rıza hayatında hiç uçağa binmemişti; güldü, dikiz aynasından gözlerimi aradı, bulamadı.

Hava soğuktu, asfalt yolun iki yanında kar birikintileri vardı, öbür yakadan geçen arabalar bize kadar çamurlarını sıçratıyorlardı, akşam çoktan olmuştu. Şoför bir ara uzun farlarını yaktı, o aydınlıkta yolun bir ucundan bir ucuna topallayarak geçen bir uyuz köpek gördüm. Farların ışığı gözlerini aldı, orta yerde durdu. Topal ayağı yere basmıyordu, gözlerini farlarımıza dikmişti. Şoför, dişlerinin arasından tıslayan bir sesle sövüp direksiyonu kırdı, köpeği sıyrıp geçtik. Arka camdan baktım, o da başını çevirmiş bize bakıyordu. Sonra seke seke yolunu sürdürdü, karşıya geçti, bodur de-güstrünlerin arasında yitti.

Sola dönüş çok aşağılardaydı, geldik; Avusturya plaka-lı üç TIR'lık bir kamyon dizisinin geçişini bekledik, saptık, tırmanmaya geçtik hemen; motor soluyordu, sapaktan sonra

düzeldi. Çevreye bir yıl içinde yeni yapılar yapılmıştı. Hepsi fabrika bunların, dedi Halit. Çoğu iplik dokuma, öyle, dedi. Eski mobilyacılara yenileri eklenmişti. Buraları artık sanayi bölgesi oldu, dedi. Aralarda boş topraklar da gördüm. Kış çiçekleri açmıştı, gecede parlıyorlardı. Erken bir çiğ, üstlerine iniyordu.

Köy, köylükten çıkmıştı. Ağzındaki çeşmeyi yadırgadım. YSE yaptı, dedi Halit, içimi de çok tatlı bir su. Boruları döşediler, Çamlık'tan getirdiler bize kadar. Derdimiz bitti, dedi.

Dertleri bitmiş; öyle dedi. Kimin dertleri bitmişti? İnsanın derdi bitiyor muydu ki? Sormadım, söylemedim ona bunu. Çünkü bana da sormadılar, bana da söylemediler. Sol camı araladım, içeriye rüzgâr girdi. Kokusuz bir rüzgârdı, soğuktu, ısıracıydı. Avuçlarımın terini kuruttum, derim katılaştı. Küçük Rıza, şoföre tarif etti; araba ilerledi, ikinci sıra evleri arkamıza aldık, sokak fenerinden döndük, mahalledeki iki katlı tek evin önünde durduk. Katların ikisinde de ışıklar yanıyordu. Kapıya kimse çıkmadı. Arabadan indik. Bavulumu, naylon torbalarımı Halit aldı, Küçük Rıza şoförün parasını verdi, yolcu etti. Arabanın ardından baktık, uzaklaştığına iyice inandıktan sonra Küçük Rıza kapının tokmağını çaldı. Bekledik. Refik dayım geldi, açtı bize. Sarışmadan, hoş geldin, dedi, hoş bulduk, dedim. İçeri girdik. Merdiven başında sıra sıra terlikler duruyordu. Üçümüz de ayakkabılarımızı çıkardık, terlikleri giydik. Benimki iki numara büyüktü; babamın eski topukları yenmiş terlikleriydiler.

Halit elindekileri merdiven altına bıraktı. Refik dayım basamakların başında duruyordu. Yol verdi, önden ben çıktım, onlar beni izlediler. Bütün ev tütün kokusuyla doluydu. Üst katta koku daha da arttı. Büyük odada ışık vardı. Refik dayım beni geçti, kapının kolunu çevirdi, itti, yine yol verdi bana. Girdim. Hüsnü dayım, Bekir amcam, babam, Hayati eniştem, kardeşi Selâmi oturuyorlardı, büyükbabamın çevresinde halkalanmışlardı. Kimse ayağa kalkmadı. Başları bana

dönüktü. O suskunluk içinde büyükbabamın iri taneli tesbihinin durmayan şıkırtısını duyuyordum. Sofada yakalamış, getirmişti beni.

En son giren Küçük Rıza kapıyı örttü.

Büyükbabamla bakıştık. Onu bu kadar yaşlanmış, çökmüş ilk kez görüyordum. Yüzünün kırışıklıkları yanaklarından sarkmıştı, gözlerinin altında kara torbalar vardı; sakallıydı, düzeltmeyi unuttuğu bıyıkları ağzına giriyordu. Konuştuğunda anladım, değişmeyen yalnızca sesiydi. Hoş geldin, dedi, buyur otur, demedi. Başımla hoş bulduk dedim, her birine tek tek baktım. Hepsinin gözleri üstümdeydi, başlarıyla selamımı aldılar, susup gözlerini benden ayırmadılar.

Büyükbabam mektubu sordu. Aldım, evet dedim. O zaman biliyorsun, dedi. Evet, biliyorum, dedim. Daha önce de toplandık biz, dedi; karar aldık, dedi. Sana mektup yazdık, seni çağırdık, dedi. Sana düşerdi, dedi; karar böyle alındı, dedi bana.

Diğerlerine bakmadım. Çünkü biliyordum, bana bakıyorlardı hepsi de. Ben büyükbabama, büyükbabamın gözlerinin içine bakıyordum. Tavandaki ışık gözbebeklerine vurmuştu, yansıyordu. Şimdi, odana çekil, uyu, dedi. Çok uzun yoldan geldin, yorgunsun, dedi. Dinlen, dedi, güç topla, dedi. Hiçbir şeyi düşünme, dedi. Biz her şeyi senin için düşündük, dedi. Ne lazımsa senin için o yapılacak, dedi. Gözün arkada kalmayacak, dedi. Anladın mı, diye de sordu sonra.

Anladım, dedim. Bakışlarını benden ayırmayan diğerleri, ben böyle deyince gevşediler, gerginliklerinden kurtuldular; kalkık omuzları indi, dizleri üstünde ölü kediler gibi duran ellerinin parmaklarını kımıldattılar. Selâmi en gençleriydi içlerinde, yutkundü, duyulur duyulmaz bir sesle gırtlığını temizledi. Hayati eniştem gözlerini buluşturmadı, Hüsnü dayımın alt dudağı sarktı; Bekir amcam yumruğuyla bıyıklarını sıvazladı, babam benden yana hiç bakmadı. Arkamdakileri göremediğimden ne yaptıklarını da bilmiyordum. Büyükba-

bam işaret etti. Küçük Rıza yanıma sokuldu, kolumdan tuttu, başını uzattı; gidelim, dedi. Gidelim, büyükbabayı duydun, odana çekil, dinlenmen lazım, dedi.

Ona uydum, dediklerini yaptım, büyükbabamı, diğerlerini başımla selamladım yine. Babam bakmıyordu hâlâ, bir kez olsun bana bakmamıştı, hiç kıpırdamamıştı, hep Bekir amcamın yanında oturuyordu. Birinin sağ omzu, öbürünün sol omzuna adeta bitişmişti.

Küçük Rıza beni aldı, en uçtaki balkonlu odaya götürdü. İçerisi soğuktu, çıplaktı. Pencerenin dibinde bir yer yatağı seriliydi. İyi geceler diledi Küçük Rıza; iyi uyu, dinlen, dedi. Karşılık vermedim. Halit bavulumla naylon torbalarımı getirdi; kapının kenarına, elektrik düğmesinin dibine bıraktı. İyi geceler demeden çekildi, Küçük Rıza'yla gittiler.

Yatağın başında durup dikeldim. Balkona bakan pencerede tül perdeler asılıydı, dışarısı karanlıktı, balkondan geçen su borusuna kurumuş bir hanımelinin eski dalları sarılmıştı, gecede gezinen rüzgâr, dalları sokaktan yana eğiyordu.

Bavulumu açtım, Alman picamamı çıkardım, boyunbağımı çözdüm, gömleğimin düğmelerini iliklerinden ayırdım. Bisiklet fanilamla kaldığımda kapıyı vurmadan Halit girdi içeriye, elinde yağlı paçavralara sarılı ağır bir şey tutuyordu. Konuşmadı. Getirdi onu, yastığın başucuna bıraktı. Sen giderken, sabah evde kimse olmayacak, dedi. Şimdi herkes gidiyor, gece yalnızsın. Sabah dilediğin saatte, dedi; dilediğin zaman gidersin, dedi. Kalkarsın, gidersin, dedi. Köşeye kadar yürü, dolmuş durağı var, dedi. Minibüsler seni şehre götürür, dedi. Yolu bilmez değilsin, dedi.

Işığы da söndürdü giderken. Karanlıkta kaldım. Gecenin sesini dinledim, bir süre. Cıgara içmedim. Ayak sesleri duydum. Basamakları tok seslerle indiler, girişte terliklerini çıkarıp ayakkabılarını giydiler. Sonra kapı açıldı, sonra kapandı, evde tek başıma kaldım.

Picamamı giyemedim, bisiklet fanilamla üşüyordum, ama

picama ceketimi giymedim. Pantolonumla oturdum. Yataktan yeni serilmiş çarşafı, yeni kaplanmış yorgan çarşafının sabun kokusu bana kadar geliyordu.

Anamı kimseye sormadım diye düşündüm. Babamla da kucaklaşmadıktı. Naylon torbalarda anamla ona neler getirmiştim oysa. Küçük Rıza ne zamandır örgü kravat istiyordu. Bekir amcamlara bir mikser getirmiştim; büyükbabama tütün getirmiştim. Halit, Alman malı yün çoraplar istemişti, getirmiştim. Naylon torbalardan birine uzandım; *schnaps* şişesi *Karstadt* torbasındaydı, diplerdeydi, arayıp buldum onu. Başıma diktim, üç büyük yudum aldım, ağzım acıdı. Damağımın yangını geçsin diye bekledim. Orta boy, dört köşeli şişeyi elimden bırakmadım, yudum yudum şafağa kadar içtim, bu yüzden sabahın soğuğunu duymadım. Pencereden sarı bir aydınlık odaya doldu, resimsiz duvarlar ağardı. Gömleğimi aldım, giydim. Kalktım. Pantolonumun dizleri çıkmıştı, kayışımı sıktım bir delik daha. Ayağıma çarpan ağır madensi şeye eğildim. Halit'in getirdiği idi. Yastığın altına soktum, üstünü örttüm, yorganı da üstüne çektim.

Durakta kimse yoktu. Tek başıma bekledim. Saat kaçtı o sıra, bakmadım. Kahverengi bir minibüs geldi, önümde durdu; genç şoförü, atla, dedi; atla, soğuk, gidelim, dedi. Dediğini yaptım, içi doluydu insanlarla. İlk vardiyacıları. Motorun üstüne oturdum, sıcaklığı kalçalarımın altına işledi. Kimse konuşmuyordu, yüzler sabah sabah süzgündü. Duraklarda durup kalktık, durup kalktık, ayakta yolcular aldık. Yolun yarısını aşmışken küçük bir çocuk; tırnakları kirden kapkara elleriyle hepimizden para topladı.

Son durakta herkes indi. Benimle birlikte gelenler birden dağılıp yok oldular. Meydanda insanlar birden kalabalıklaşıyorlar, birden yok oluyorlardı sonra.

Yürüye yürüye Büyük Cadde'yi indim, yokuşun başına geldim. Kaldırımları inerken birileri, hemşerim... diye seslendi bana. Durdum, baktım. Dükkânının kepengini aç-

maya uğraşıyordu, yaşlıca biriydi, başında yün başlık vardı, gözlüklüydü de. Yanına gittim. Yardım et, şu kepengi kaldıralım, dedi; tutukluk yaptı meret, dedi. Geçen hafta yağlattık sözde, dedi. Hadi, ver bir el, yardım et bana, dedi. Yardım ettim; kepenge ikimiz bütün gücümüzle asıldık, kaldırdık. Kepenk açılır açılmaz üstüme bir şarap kokusu saldırdı. Yanı sıra sinmiş bir ızgara kokusu da geliyordu. Sen dışarıklısın, dedi bana. Bir baktım, anladım, dedi. O iş için daha vakit erken, dedi. Gel, dedi, otur dedi, biraz vakit öldür, dedi. Saat ondan önce gelmez hiçbirisi, dedi. Onda işbaşı yaparlar, dedi. Bekle, dedi; şimdi gittin mi, en düşkünleriyle dost gecesinin artıklarını bulursun, dedi. İyileri şimdi yoktur, dedi.

Dediğini yaptım ben de. Girdik. Ağzın kokuyor, dedi; hoh de bakayım, dedi. Hoh, dedim. Hımm, dedi. Başka bir içki bu, rakı değil, şarap değil, dedi. *Schnaps*, dedim. Alman içkisi mi, rakı gibi mi, dedi. Evet, Alman içkisi, rakı gibi, dedim. Ben, rakıyı severim, dedi, güzel içkidir rakı, dedi. İki küçük kadeh doldurdu. Hadi içelim, dedi. Susuz içtik. Yer gösterdi, oturdum. Karşıma oturdu o da. Ben olsaydım, randevuevine giderdim, dedi. Burdakiler içi geçmişler, hepsi yaşını başını almış, dedi. Günde bin adamın altına yatarlar, dedi. Biliyor musun, bir zamanlar dedi; bir Amerikan zırhlısı vardı, *Missouri*'ydi adı; bahriyeliler, o Dolmabahçe önünde demirlediğinde, İstanbul'u doldurmuşlardı, dedi. Hepsi bu sokaklara üşüşmüşlerdi, kum gibi sanki, dedi. Altındiş'in evinde bir Serap diye bir kız vardı, dedi, iki yüz elli marka işlemişti bir günde, donunu bayrak diye evin damına asmıştı, dedi. Ya, dedi; delikanlı, dedi, biz o günleri de gördük, dedi.

Sokağın denize inen yokuşu giderek canlanıyordu. Dükânlar birerli ikişerli açıldılar. Karşıdaki şapkacı dükkânının kapısı önünde küçük bir kız bir mangal çıkardı, kömürlerine gaz döktü, kibriti verdi. Geri durdu. Yanağının biri kömür karasıydı; alnına düşen saçlarını topladı, içini çekti, gördüm.

Üçüncü kadehlerimizi de bitirdik. Radyodaki *Arkası Yarın* bitti, gong vurdu, *Ara Haberleri* başladı.

Tezgâhın üstüne para bıraktım, yeter mi diye sordum. Arkası bana dönük, muslukta bardak yıkıyordu; bakmadan, yeter, yeter, dedi.

Yolun girişindeki tahta kulübeden bekçi çıktı, durdurdu. Üstümü aradı, geç bakalım, dedi. Kapının tek kanadından girdim, ilk sıradaki evleri geçtim. Sokak inişliydi, ortadan kirli sular akıyordu. Döndüm. Bakındım. İstanbullu olmayan birkaç erkek yanımdan yürüdüler; biri bir evin kapısına sokuldu, eşikteki Mama'yla bir şeyler konuştular.

Evi biliyordum. Kapı açıktı. Girdim. Sordum. İnce sesli, kırıtkan Mama, gelmedi, ama gelir, bekle, dedi. Eski müşterisi misin, dedi. Karşılık vermedim. Yukardan iki kadın indi, geldiler, kanepelere yan yana oturdular, incecik giysiler giymişlerdi, *Malboro* içiyorlardı. Biri tuvalete girdi; öbürü, çıkacak mısın, diye sordu bana. Hayır, dedim. Birini mi bekliyorsun, dedi; evet, dedim, söyledim. Ha, dedi, Şişli'de kalıyor, neredeyse gelir birazdan, taksiyle gelir, dedi.

Bekledim. Mama bana bir kahve ısmarlarken geldi. Çok boyanmamıştı, hiç boyanmamıştı hatta, hiç boyanmamış gibi azıcık boyanmıştı. Gördü beni. Ben de onu gördüm, ayağa kalkmadım. Kapıyı kapadı. Mama, seni bekliyordu, dedi. Göz kırptı. Hoş geldin, dedi. Hoş bulduk, dedim. Yakınıma oturdu. Mantoluydu, yakasına kürk taktırmıştı.

Niye geldin, biliyorum, dedi. Başımı salladım; bilmiyorsun, dedim. Biliyorum, dedi; inatla, o da başını salladı. Sana her şeyi yazdılar, seni çağırttılar, öyle değil mi, dedi. Gel, dediler, değil mi, dedi. Sen de geldin, değil mi, dedi. Ama o iş burda olmaz, dedi. Odama çıkalım, istersen, orda konuşalım karşılıklı, olur mu, dedi. Hayır, dedim; burda konuşalım, daha iyi, dedim. Niçin yaptım diye sorma dedi. Yaptım, dedi. Yaptım, o kadar, dedi. Ne yapacaksan sen de, dedi; yap şimdi, yap, olsun bitsin, dedi.

İki kadın sıkıntıyla bizi dinliyorlardı. Biri kıkırdadı, güldü.

Bir şey yapmayacağım, dedim. Hiçbir şey yapmayacağım. Evet, çağırdılar, kalktım, geldim, dedim. Ama istemiyorum, hiç istemiyorum, çünkü yapamayacağım, çünkü yapmak istemiyorum, dedim. Niçin, dedim. Niçin hem, dedim. Ama, dedi; sen buna mecbursun, öyle istiyorlar, öyle istediler, sen de yapacaksın bunu, kaçamazsın bundan, dedi. Sesi mırıltı gibi kulağımı okşuyordu. Seni içlerinde tutmazlar sonra, dedi. Yapayalnız bırakırlar, ortalıkta kalakalırsın sonra, dedi. Yapayalnız, öyle mi, dedim. Ben zaten hep yalnızdım, dedim. Burda da yalnızdım, orda da yalnızım. Benim kimi kimsem yok, dedim. Onlar bunu anlamazlar ki, dedi. Sana yap dediler, yapacaksın, kurtulamazsın, dedi. Hayır, dedim, yapmayacağım, kurtulacağım, dedim. Çok değişmişsin sen, dedi. Eskiden böyle değildin, dedi. Evet, dedim; değiştim, evet, dedim. Kimse eskisi gibi kalmıyor, dedim. Değişiyor, değiştiriliyor, değiştiriyorlar, dedim. Her şeyi, bildiğin, öğrendiğin, saydığın ne varsa, zaman değiştiriyor onları, dedim. Bana bunları zorla öğretiler, dedim. Öğrendim yapa yapa bunları hep, dedim.

Kopmuşsun sen, dedi. Böyle olursan bir hiç olursun, dedi.

Cigara içmezdi, çantasından paketi çıkardı, bir tane yaktı. Altın bir çakmağı vardı, onunla yaktı; *freeshop*'larda çok pahalı satılan çakmaklardandı, altındı.

Beni düşünme, dedi, sesini alçaltarak. Beni düşünme; sen mecbursun, yap, korkma, dedi. Korktuğumdan değil, dedim. Yapmak istemediğimden, dedim. İstemiyorum da ondan, dedim. Elimi tuttu. Yap, dedi. Yap, iste bunu, dedi. Berikiler duymuyorlardı bizi. Mama, kahveciyi aldı, başıyla gösterdi, kahve fincanını aldım. Kahveciye, sade, değil mi diye sordu. Kahveci, bana bir kahve dediler, dedi; orta yaptım ben de, dedi. Al, dedi, götür, sade içer, orta sevmez, dedi; fincanı geri verdi.

Niye geldin peki buralara kadar, dedi, kahveci gittikten sonra. Seni görmeye, dedim. Beni görmeye mi, dedi. Kaşının biri yukarı kalkıp, indi. Beni görecektin de ne olacaktı, işte gördün, yetti mi bu sana, dedi. Bilmiyorum, dedim. Sustum. O da sustu.

Telefon çaldı, Mama açtı, konuştu. Ne dedikleriyle, ne dediğini yalnız kendi duyuyordu. Yağmur yağmıyor mu diye dışarıya baktım. Hayır, yağmıyordu, mevsimiydi fakat yağmıyordu. Belki *Rezidentstrasse*'ye yağıyordu; belki damlaların üstüne güvercinler birikmişti yine, başlarının birbirlerine sokulup birbirlerinin kanatları altına soktukları tüylerine yağmur yağıyor, durmuyor, tomurup boncuklanarak üstlelerinden macenta kırmızısı ayaklarına süzülüyordu. Metro-lar, tramvaylar, otobüsler adam almıyordu. *Café Kanzler*'de insanlarla yağmurun, ince Havana puolarının, köpür-gen biraların, hardalın, kızarık *frankfurter*'lerin, dinlendirilmiş *schnaps*'ların, ıslak paltoların, değişik *after shave*'lerin, *Berliner Zeitung*'un akşam nüshasındaki taze mürekkep kokula-rının içinden deodorant, saç boyası, reklam kibritleri, ucuz *Clipper*'lerin her açılıp kapanışındaki kekre bütangazı, ıslak kösele ve deri kokularına karışıyordu. Yağmur hep yağıyor, *Kurfürstendamm* boylu boyuna ıslanıyordu. Sarı muşambalı çok yaşlı bir kadın yine sarı muşamba kaput giydirdiği kö-peğini o yağmurda gezintiye çıkarmıştı. İki karışlık *Kanış*'cik memnundu; o ağaç dibinden o ağaç dibine sürükleniyor, her yapışında aynı ayağını kaldırıyor, duruyor, uzun uzun kok-luyor; sabırlı yaşlı kadın da onu yavaşça izliyordu.

Mama telefonu kapadı. Öbür iki kadından biri esnedi, gerindi, ayaklandı; arkadaşına, ben gidiyorum, yukarıya, odama... dedi. Çok uykum var, gece Necati geldi, hiç uyut-madı beni, dedi. Beriki de kalktı, ben de geleyim, dedi. Fal bakacağım, bir gelen olursa, Mama seslenir zaten bize... dedi. İkisinin de ayaklarında tokyolar vardı, sessizce yürüyorlardı. Onlar gidince, üçümüz kaldık: Ben, o, Mama. İstersen gel be-

nimle, dedim ona. İki günde pasaportunu çıkartırım, dedim; birlikte gideriz. Zor ama, gideriz, seni götürürüm, dedim. Çantasından el aynasını çıkarttı, yüzüne baktı, dudaklarının kenarındaki boyaları serçeparmağıyla silip azalttı. Mendi-
linin ucunu tükürükleyip dişlerindeki boya bulaşıklığını da yok etti. Ben iyiyim, dedi; çok iyiyim, rahatım yerinde, kim-
seye de muhtaç değilim, dedi. Burda gelecek kaygım yok, hiçbir şeyi düşünmüyorum. Para biriktiriyorum, bankada çok param birikiyor, dedi. Ev tuttum Şişli’de, paramla daya-
dım döşedim içini, çamaşır makinesi aldım, buzdolabı aldım, televizyon aldım, radyo aldım, halı aldım yere; boydan boya odalarımı halıyla kaplattım, dedi. Daha eksiklerim var tabii, dedi; onları da bir bir, zamanla tamamlayacağım, dedi. Bun-
ları bir tamamlayayım, dedi, burda kalmayacağım ondan sonra. Çıkacağım, evimin kadını olacağım, dedi. Şimdi bir yere gitmem, dedi. Ölürüm de bir yere gitmem, anladın mı, dedi. Başımı kaldırmadan, ancak onun duyabileceği bir sesle; evet, dedim, anladım, dedim. Üzgün değilim, dedi; pişman da değilim, utanıyor da değilim, dedi. Bunu bir iş diye kabul ettim, fabrikada, mağazada çalışır gibi çalışıyorum, dedi. Se-
ninle gitmem, dedi. Burda çalışacağım, dedi; herkesinki gibi bir evim olacak, eşyam olacak, radyom televizyonum olacak, mantom, ayakkabım, çantam olacak, bankada param olacak, ondan sonra... dedi. İşte sana bu kadar söylüyorum, dedi. Sen bilirsin bundan sonrasını, dedi. İstersen, dedi; işte, ben yanı başındayım, elinden geleni ardına koyma, dedi. Seni ayıpla-
mam, sana kızmam, çünkü, dedi; sen mecbursun, dedi. Hadi işte, dedi; işte, dedi, yanındayım, kaçmıyorum da, ne yapar-
san, elinin altındayım, duruyorum, bekliyorum, dedi. Son sö-
züm bu benim, dedi. Sonrası artık sana kalmış, dedi.

Uçaktaki hostes kız, *Alliage* şişesini zorla satmıştı; “Alın, sevdiğinizize götürün bu kokuyu, çok sevecektir, en son moda koku bu,” demişti. Yirmi markın üstüne iki paket *Lux* cıgara-
sı vermişti.

Mama uzandı, kapıyı kendine doğru çekti; içeriye uzun boylu, yorgun gözlü, ağzı cıgaralı biri girdi. Bakındı, gördü. Geldi, önünde durdu. Başını çevirdi o da, göz göze geldiler. “Çık,” dedi, “merdivenin sağındaki on bir numara. Kapı açık. Sen soyunadur, ben geliyorum...” dedi.

Adam merdivenleri ürkekçe çıktı. Kahveci geldi, kahvem verdi, bir yudum aldım; gerçekten sadeydi, şekeri yoktu. Kahveciye, benim hesabıma yazarsın, dedi. Doğruldu. Çantasını aldı, omzundan geçirdi. Ayakta duruyordu. Bakmadım, kahvemi içmeyi sürdürdüm. Konuşmadı. Dönüp gittiğini, merdivenleri seke seke çıktığını, birinci katın sağındaki on bir numaralı odanın kapısını içeri girdikten sonra gürültü etmemeye özen göstererek kapattığını duydum. Kahvemi yarım bıraktım. Mama’dan önce davranıp kapının kanadını kendim açtım. Gözleri bendeydi. Durdum. Cebimdeki *Alliage* şişesini uzattım. Ona sevdiğimi söyle, dedim. Ona sevdiğimi söyle, olur mu, dedim.

Ömrüm, Ömrüm...

Hiçbir şey hatırlamıyordu, hayır; hiç, hiçbir şey hatırlamıyordu. Konuşurken bunu gördüm. Gözleri bulanık değildi, elleri titremiyordu. Kelimeleri aranmaksızın buluyordu.

Uzun geceliğiyleydi, omuzlarına bir yün hırka almıştı; kırmızısı, başucumuzdaki yabani karabiber ağacının iğne uçlu yapraklarının yeşiliyle çelişiyordu.

“Terliklerimi kaybettim,” dedi birden; elini uzattı, elimi tuttu, sıcaktı, sesinde belli belirsiz bir acınma vardı. “Yatağımın altındaydı, gece yatarken çıkarmıştım. Sabahleyin baktım, bulamadım.”

“Gelecek hafta sana bir yenisini getiririm,” dedim.

Sevindi.

“Getirirsin değil mi?”

Başımı salladım.

“Getiririm. Ne renk olsun?”

Düşündü. İşaretparmağını üst dudağında bir ucundan öbürüne gezdirdi.

“Ne renk olsun, sen söyle?”

“Mavi,” dedim.

Parmağını indirdi.

“Niçin mavi?”

“Bilmem. Aklıma mavi geldi, mavi dedim.”

Oturduğumuz sıranın önünden kahverengi pelerinlere

sarınmış iki erkek hastabakıcı geçti. Bakışlarını onlardan almadan:

“Dün gece düşümde yine kedi gördüm,” dedi. “Sabahmış, evden işe gidecekmişim. Hazırlanmışım. Hava yağmurluymuş galiba, şemsiyemi almıştım, elimdeydi. Kapıya çıktım, gördüm. Üç tane de yavrusu vardı, eşikte yatıyor, yavrularını emziriyordu. Yavruların biri karalı beyazlıydı, biri sarımandı, biri de tekir. Öyle kaldım kapı önünde, kıpırdamadım, hiç kıpırdamadım. Kediyle bakıştık. Cam gibi gözleriyle, annem gibi bakıyordu. Yavrular başlarını karnına gömmüşlerdi, memelerini emiyorlardı. Yüzünde o tatlı gevşemişliği, o doyumsuluğu arandım, bulamadım. Acı çekiyordu sanki, ama yine de direniyordu, bir şeylere direniyordu. Şemsiyemi avuçlarımda sıktım, hissetti bunu; gözleri hemen karardı, parlaklığı gitti, bir kızarıklık geldi yerine, başını çok hafif kaldırdı. Bana baktı, hep bana baktı durdu.”

“Bi düş,” dedim elimi çekmeden. “Sonra uyandın mı?”

“Ah, düş olduğunu bilmiyordum o an,” dedi.

“Ama, düştü işte değil mi?”

“Bilseydim...” durdu. Sürdürdü: “Bilmiyordum ki: Düşte bile olsa... Beni korkutuyordu, bakışlarından korkuyordum; gözlerinin kızarıklığından, kıpkırmızı cam parlaklığından, dimdik bakmasından... Aynı kediymiş o, çok zamandır düşlerimde görüyorum onu. Haftada birkaç kere... Bazen yavrularıyla, bazen yalnız. Bir başına. Önüme çıkıyor, duruyor, bakıyor. Annem gibi. Annem gibi bakıyor bana. Yarı kınayan, yarı azarlayan, yarı özür dileyen bakışlarla üstelik. Ne yapabilirim? Duruyorum, bekliyorum, bakıyorum ben de. Yoruluyorum bakmaktan. Ben yoruluyorum, o yorulmuyor. Gitmiyor, bekliyor, kıpırdamıyor.”

“İlaçlarını alıyor musun?” dedim sözü çevirmek için.

“Evet! O küçük hemşire iyi bir kız. Yatmadan önce geliyor, ilaçlarımı veriyor, üstümü örtüyor, iyi geceler diliyor.”

“Uyumadan önce biraz kitap okusan...”

"Avunamıyorum. Aptalca şeyler hepsi. Bütün yazarlar aynı şeyleri tekrar ediyorlar, hem de evirip çevirmeden, bozup düzeltmeden. Yaşamak güzelmiş! Bunu savunuyorlar. Yaşamak güzel mi? Sonra da her romanın sonunda kız ölüyor. Niçin? Bazılarında kız kalıyor, erkek ölüveriyor. Geride kalan için yaşamak nasıl güzel olur, peki?"

"Onlar roman," dedim. "Romanlarda olmadık şeyleri gerçekmiş gibi göstermeyi sever yazarlar. Bir de... Ölümü seviyorlar herhalde. Kim bilir, ölünce kahramanlarını daha bir beğeniyorlar belki. Belki, okurlar da ölen kahramanı daha çok seviyorlar."

"Ben de ölecek miyim?"

Gözleri, gözlerimde sormuştu bunu.

"Bir gün, evet..." dedim. "Hepimiz, herkes ölecek elbet."

"Şimdi?"

"Şimdi ne?"

Gözleri indi.

"Paris'i görmeyi istiyordum," dedi. "Yeniden... Birlikte..."

El eleydik, kocaman, serin, sakız beyazı fayans kaplı duvarlara sırtımızı vermiştik; kalabalıktı, insanların gürültüsü uğulduyor, dört bir yana asılı diş macunu afişlerindeki buğday saçlı, kaşları incecik, dişleri çok muntazam, gözbebekleri spot ışığında büyümüş bir sıra aynı genç kadının yüzüne vuruyor, çarpıp geri dönerek bizi buluyordu yeniden.

Metroyu bekliyorduk, adres ezberimizdeydi.

İçimi çektim.

"Şarapları güzeldi," dedim. "Metrodan çıkmıştık, Mehmetler evde yoktu, biz geldik diye bir kart yazmış, bırakmıştık kapının altından. Sonra ben acıktım, demiştin. Sokağın köşesindeki İtalyan lokantasına girmiş, büyük kayık tabaklarda spagetti yemiş, şarap içmiştik."

"İkimiz miydik?" diye sordu. Şaşırmıştı.

"İkimizdik," dedim. "Şaraba madensuyu katıp *spritzer* yapmıştım, sevmiştin..."

Arandı.

"Niçin öyle yaptın?" dedi.

Güldüm.

"Üsküp'te öyle içiyorlardı. Tadı değişiyordu."

"Ben hiç içmedim," dedi. "Gerçekten ilginç mi?"

"Bence, evet!"

Ürkek bir esinti karabiber ağaçlarının dallarını salladı, ayaklarımızın dibindeki gölgeleri yer değiştirdiler.

"Hani bir oda arkadaşım vardı, sarışın; saçlarını oksijenle boyayan... Cuma gününden beri yok, yanıma başka birini de vermediler."

"Taburcu edilmiştir," dedim.

"Taburcu edilmedi, öldü..." dedi. "Biliyorum. Bana dedi; pazartesiydi, yatmadan ilaçlarımızı almıştık, hemşire kız git-tikten sonra, bana; cumaya öleceğim, biliyor musun... dedi. Cuma günü de öldü."

"İnsan istediği an ölemez ki..." dedim.

"Salı günü; gece, yine bana yarın çarşamba, iki günüm kaldı... dedi. Çarşamba yaşadı, perşembe yaşadı, cuma günü öldü. Öyle istemişti çünkü. İstedi, öldü o da."

Asistan doktorla selamlaştık, durmadı, yanımızdan yürüdü gitti.

"Perşembeyi cumaya bağlayan gece, herkes uyurken uyandım," dedi sesini alçaltarak. "Yalınayak gittim yatağına, başında bekledim. Uyuyordu. Saçlarını okşadım, yastığa dağılmışlardı, topladım ensesinin altında, uyanmadı. Uyanmayacağını biliyordum. Uyumuyordu, uyuyor gibiydi, soluk almıyordu, ölmüştü."

"Haber vermedin mi nöbetçi hemşireye?" diye sordum.

"Vermedim. Niçin hem? Öleceğim demişti, ölmek istiyordu, ölmüştü. Ben öyle isteseydim, öyle yapsaydım..."

"O, mutlaka haber verirdi."

"Vermezdi. Hem söz almıştı benden, sakın... demişti. Söz verdim, sözümü tuttum ona karşı. Kurtarsalardı, zorla ölürdü, inan."

Elini elimin üstüne kapadı, sıktı.

“Ama inanmıyorsun, neden?”

Karşılık vermedim.

“Ben ölmek istemiyorum,” dedi. “Bana inanıyor musun?”

Yüreğimdeki ağırlığı atamadan,

“Evet,” dedim. “İnanıyorum.”

“Geçen cumartesi izin verdiler; eve yolladılar. Kız kardeşim de gelmişti Ankara’dan. Öğle yemeğinde hep beraberdik. Babam benden utanıyormuş, söz arasında dedi bunu. İsteseymişim hastalığımı yenebilirmişim, istemiyormuşum. Annem ağladı. Nevin, babamı azarladı sofradan kalkıp. Babamla konuşmadım. Annem odama götürdü beni, elleriyle soydu, yeni aldığı geceliğimi giydirdi, yatırdı. Üzülme sen, üzülme sen... diyordu durmadan. Yarım saat kadar yattım, sonra kalktım, giyindim, küçük el çantamı hazırladım, alt kata indim, taksiye telefon ettim. Teyzem de gelmişti. Nevin’le geri döndük. Pazar oldu, seni bekledim, gelmedin.”

“Geldim,” dedim. “Lavanta kolonyası istemiştin, onu getirmiştim.”

“Gelmedin, kolonya da getirmedi bana, niçin yalan söylüyorsun?”

Üstelemekte ne yarar vardı ki!

“İzinli çıkacağını sorup öğrenmiştim, o yüzden gelmedim,” dedim.

“Sen de utanıyor musun benden babam gibi?”

“Hayır,” dedim.

“Seviyor musun beni?”

“Seviyorum,” dedim.

“Başka kadınlar varken...”

“Başka kadınlar varken... Evet!”

“Biliyor musun?” dedi. “Sen delisin.”

Bu kez ben onun elini tuttum, parmaklarımı parmaklarında kenetledim.

“Erkeklerin hepsi aptal, hepsi deli...” dedi. “Hepiniz zavallısınız.”

Eğildim, karşı koymadı, parmak uçlarından öptüm.

“Olsun,” dedim. “Ne çıkar?”

Ayağa kalktı birden. Boyu hâlâ uzundu. Omuzlarına aldığı hırkanın üstten ikinci düğmesini ilikledi.

“Git!” dedi. Sesi tizdi, dişleri arasından çıkmıştı.

Yerimden kalktım ben de. Biri erkek üçü kadın, hastabakıcılar, konukları yolcu ediyorlardı.

“Artık gelme, istemiyorum..” dedi. “Lavanta da getirme bana. Pazarları kimsem gelmesin, yalnız kalayım istiyorum. Sıkılıyorum seninle. Öbür odalardakiler dedikodu yapıyorlar. Sen gittikten sonra, sen yine gelene kadar düşlerimde o kediye görüyorum; bana kötü kötü bakıyor, yoluma dikiliyor, geçmeme izin vermiyor. Onun için...”

Birinci adımını attı.

“Onun için... Gelme bir daha bana, e mi!”

Erkek hastabakıcı sağımıza sokuldu.

“Vakit tamam,” dedi. “Biliyorsunuz, yönetmelik...”

“Biliyorum, tabii...” dedim. “Gidiyordum zaten...”

Kolundan nazikçe tuttu, ikinci adımını attırdı.

“İyi günler efendim!”

Önlü arkalı iki sıra pavyonlara gidene kadar arkalarından baktım. Bir kez olsun dönmedi, bir kez olsun bakmadı, bir kez olsun gülümsemedi, elini sallamadı; durup ben ince çakıltaşlı büyük yoldan cümle kapısına varana dek de bekledi.

Alnımda birikmiş ter soğudu, kaşlarıma düştü.

Aşk, Allahısmarladık

“Bunu bana söyleyebilirdin,” dedi, sıkılmıştı ve içinde bir ezilme vardı. (Sana ve yüzüne karşı, öyle mi? Peki, benim yerimde sen olsaydın, yapabilir miydin bunu, böyle böyle diyebilir miydin? Zor. Çok zor, değil mi? Duruyor ve düşünüyorsun. Nasıl söyleyebilirdin? Söyleyemezdin. Söyledin. Söyleyebilirdin.)

“Söylemedim işte,” dedi. (Oysa, şimdi konuşuyor. Söylüyor. Yüzüne bak onun; gözlerine, gözlerinin en içine bak. Kaçırmıyor bakışlarını, sakınmıyor, doğruca sana bakıyor. Aranızda artık hiçbir şey yok. Hiçbir şey kalmadı. Kalmamış. Sorumsuzluk, özgürlüktür.)

“Bunca yıldan sonra...”

“Evet, bunca yıldan sonra ve şimdi,” dedi. “Hiç söylemeyebilirdim de. Değil mi?” (İnanmanın vaktidir. Hiç söylemeyebilirdi ve.. söyledi. Bunca yıl sustu, bekledi ve şimdi söyledi. Yine seninleydi. Onunlaydınız. İkiniz. Karşıcı çıktı ve bekledi. Beni. Seni. Onu çok bekledim. Nedenini bilmeden ve sormadan. Ne ona, ne sana, ne kendime. Beklemek, güzeldi. Sen bir zavallısın! Evet ama o? Ya o? Onu bekledi, onu karşıladı, onunla birlikte küçük çamlı parktan geçtiler, ara yoldan yürüdüler. İkisi. O ve o. Durdular. Seni durdurdu, durdurur ve ayak parmaklarının ucunda yükselerek dudaklarından öperdi. Evet, onu da durdurmuştu, onu da

öpmüştü. Boyu, onun boyunda mıydı, o onun boyunda mı? Bilmiyordu.)

“Ne zamanlar geliyordu?”

“Senden bir gün sonraki günlerde.” (O hep aynı gün giderdi ona. Aynı gün ve aynı saat. Sabahtan telefon ederdi: Geliyorsun, değil mi? Geliyorum, evet. Aynı saatte mi? Aynı saatte, evet. Bekleyeyim mi seni yine? Bekle, evet. Beklerdi. Kış ve yaz. Ah, çok üşüdüm, koluna girebilir miyim? Tanrım, bugün ne kadar da sıcak! Balkonda oturur ve ikindiye bekleriz. Yaz ikindisi ve sevişme öncesi bekleyişti. Sabırla ve tedirginlikten uzak. Ve şimdi o günlerdeki budalalığına şaşıyorsun. Görmeyişine, sezmeişine, anlamayışına. En çok da anlamayışına. Çünkü aptalsın sen. Aptaldın. Belirtisizdi ve kimse anlayamazdı. Öpüyordu, öpüyordu. Sevişiyordu, sevişiyordu. Teninin sıcaklığı hiç değişmemişti ve seviyordu, seviyordu. Onu da, öyle mi, onu da? Karşı koyamamış olmak, özür değildir. Ama onu seviyordum. Beni? Seni de seviyordu. Seni de seviyordum. Gözlerine baktın. Yalan söylemiyordu. Niçin hem? Yıllar geçti ve siz kopuştunuz. Herkes yoluna gitti. Hiç karşı karşıya gelmediniz. Geldiniz mi? Sanmıyorsun. Belki bir konserde.. Bir sergide.. Bir alışveriş merkezinde.. Hatırla! Hayır. Herkes yoluna gitmişti. Kavşaksız ve keşismeyen yollara. Ne o onu gördü, ne o onu.)

“İstedim, yapamadım,” dedi. (İstemiş ve yapamamıştı. İstemek ve yapmak... İki ayrı fiildir. İstedim, yemin edebilirim. Tabii, onu inandırabilir, çünkü hâlâ ona inanıyordu. Çünkü sen çok özelsin. Ben çok özeldim ve şu an sana inanmıyorum. Hayır, sen çok özelsin ve ona inanıyorsun. Şimdi de. Acı çekmek, acı çekiyor olmak ve bırakılmak.. Seni özel yapıyordu. Ve beni, seni terk etmeye götürüyordun. Bunu istiyordun ve beni buna zorluyordun. Utanıyorum. O zaman değil, hayır. Şimdi. Onu utandırmıştı. Onu buna zorlamıştı. İnanma! Bunu hiçbir kadına yapmadın sen ve onlardan hiçbirini sana bunu söylemedi. Ama hepsi de terk ettiler seni.

Hepsi de. Hatırla! Ve sen bunu çok kolay sanıyordun. Neyi? Sana karşı direnmeyi. Bana karşı direnmeyi mi? Tabii, farkında değildin ve bilmiyordun. Biraz daha açık konuşabilir misin? Bu.. Terk edilmek isteği.. Buna beni zorlaman.. İtmen. Gözlüklerinin camları buğulanıyordu. Yok, bilemiyor; camlar mıydı, gözleri mi? İçindeki eziklik ne; kolundaki, sol kolundaki o kıpırtı ne? Saçlarının dipleri terlemişti. Bunu bir hesaplaşma sanıyordu? Bir ödeşme. Kötü bir ödeşme ve ayrılmalarının üzerinden ikisinin de hatırlayamayacağı kadar çok uzun yıllar geçti.)

“Korktum da..” dedi. (Neden korktuğunu öğrenmek istemiyordu. Bir şeylerin biteceğinden, bitivereceğinden belki... Belki ondan önce davranabileceğinden. Evet, öyle. Çok doğru. Anlamandan, sezmenden, öğrenivermenden. Çünkü erkekler konuşur ve anlatırlar. Kadınlar, övünçleridir onların. Anlatırlar. Ve beni benimle bıraktın; anlamama, sezmeme, öğrenmeme izin vermedin. Peki, ne yapabiliyordum? Ne yapabiliyordum. Bir kadın için dünyada en güç olan, bunu yapabilmek değil de nedir? Söyle! Erkektin ve kırılırdın. Benden daha çok. Ben özgürüm ve buna alışkınım. Bağlanmak kötüdür, biliyorum. Bağlanırım ve ona kendim için bir dünya kurarım. Benim dünyam, onun dünyasıdır. Küçük ve iki kişilik. Hayır, tek kişilik. Benimle varsa, onun dünyası yoktur, benim dünyamdadır o. Sen de benim dünyamdaydın. Tutsak ve hapis. Yalnız beni seveceğin, yalnız benim senin olduğum bir dünya... Hiç yakınmadın. Seni gözledim. Benimle mutluydun. Hayır diyemezsin. Ama sen de benimle mutluydun. Bunu her zaman söyledin. Evet, beni sen mutlu ediyordun. Yokluğunda da yetiyordu bu.)

“Hatta.. Bir gün sana dedim ki..” (Bir gün ona demişti ki. Ah, hatırlıyorsun demek? Çok uzun bir telefon bekleyişiydi. Meşgul ve meşgul. İnat ve bekleyiş. A, sen miydin. Bendim. Özür dilerim, bir arkadaşımın çene çalıyorduk. Adını söylemişti ve o da tanıyordu. Şey.. Ah, sesinden olsun bir şeyler

çıkarmalıydı. Kuşku.. Duraksamalar.. Aynı sözcüklerin birkaç kez tekrarı.. Bugün.. Bugün.. Olabilirdi. Yarına kalsındı. Yarına.. ve bekliyordu. Seni seviyorum, biliyor musun? Onu seviyordu, biliyordu.)

“Hatırlıyor musun? O gün söyleyebilirdim, söylemedim.” (Neden? Çünkü böyle şeyleri hiçbir kadın hiçbir erkeğe telefonda söylemedi. Sen de söyleyemezdin bana. Söyleyebilir miydin? Hayır! Gördün mü, demek haksız değilmişim o gün. Düşünüyordu. Artık gelme, artık seni sevmiyorum, seninle olmak istemiyorum. Çünkü bir başkası var.. Çünkü bir başkasıyla beraberim artık. Ve onunla yatıyorum artık.)

“Ve onunla yatıyordun..”

“Evet,” dedi, sesinde ne pişmanlık vardı, ne yakınma. (Kadınlar yıllar sonrasında bile pişmanlık duymaz ve yakınmazlar. İlk adımı atan, onlardır ve asla geri çekilmezler. Sor, kıyaslamış mıydı? O, onun kadar onu sevmiş miydi? Onun kadar aç ve doyurgan mıydı, sor! Sor, söylesin hadi! Sor on kez, yüz kez, bin kez sor; söylesin! Ama utandı. Bunca yıl sonra... Ve onu arayıp yeniden bulmuşken... Ve yine karşı karşıyalarken.. Her zaman sevdiği, ama şimdi ancak tek bir kez dudaklarının ucuyla içtiği, onun ve onun votka-tonik bardakları önlerindeki masada dururken... Asfalt yola yaz güneşi vurmuş ve deniz tam karşılarında yakamozlaşırken... Sanki yıllar gelip geçmemiş, ikisi de sanki hiç yaşlanmamışlar, yine buluşmuşlar; yine votka-toniklerini içip bitirdikten sonra kalkacaklar, kol kola girecek ve deniz kıyısından yürüye yürüye... Yapma, görecekler! Ama ben seni öpmek istiyorum. Burada ve sokak ortasında mı? Evet, burada ve bu sokak ortasında.. Anahtarı aceleyle aranırdı. Posta kutusunda ne var? Dur! Ah, yine aptal şeyler göndermişler. Bu, kredi kartı borcumun.. Bunlar, reklam broşürleri. Ben atıyorum ve onlar göndermekten bıkmıyorlar. Bu mektup? Yeni Zelanda’dan. Garip. Yeni Zelanda’da kim varmış mektup gönderecek? Aceleyle açar, aceleyle okur. Bir tanıdık. Unuttuğu biri.

Okuldan. Şimdi hatırlamış ve mektup yazıyor. Hatırlamış. Ne kadar iyi değil mi? Hadi, içeri gir ve mutfakta bana yardım et, olur mu? Tanrım, aynı şeyleri onunla da yaptı. Evet! Onu karşıladı, aldı, birlikte yürüdüler. Aynı yollardan geçerek. Seni öpmek istiyorum. Görecekler, dedi mi ona? Yapma.. dedi mi? Sarıldın ve öptün onu. Ağzı ağzında, vücudunu vücuduna yaslayarak. Anahtarını aceleyle arandın. Ah, evet, posta kutusuna da baktınız. Yine aptal şeyler göndermişlerdi. Bu, kredi kartı borcunu bildiriyordu. Diğerleri... Reklam broşürleriydi. Sen atıyordun, onlar göndermekten bıkmıyorlardı. Bu, kardeşimden. Yeni Zelanda'dan. Bir dış alım için gitmişti. Hatırlamış ve yazmıştı. Ne kadar iyi, değil mi? Hadi, içeri gir ve mutfakta bana yardım et, olur mu? O ne seviyordu? Votka-tonik mi? Hayır, nefret ederdi. Kristal bardakta bir parmak viski, üç büyük buz. İlk yudum ve mutfakta uzun bir öpüşme. Acele etme, lütfen! Çünkü aceleyi sevmezdi o. Çünkü önlerinde uzun bir gün ve uzun bir gece vardı her zaman.)

"Onunla yatıyordun!" (Söyledi ya, evet dedi ya. Çok aptalsın. Senden bir gün sonraki günde.. Salıysa çarşamba.. Çarşambaysa perşembe yani. Senden sonraki gün hangi güne, o günde işte. Ve sen bilmiyordun. Dedi ki.. Sana söyleyecekti, buna niyetlenmişti, hem kaç kez. Nasıl yapacaktı peki bunu? Çok kolaydı. Şimdi kolaydı tabii. Telefonda bile olurdu bu. Hayır, telefonla olmazdı. Karşı karşıya ve yüz yüze. Bir şeylerin, bilemediği, duymadığı, hiç tatmadığı bir şeylerin tadına vararak üstelik. Evet efendim, seni sevmiyorum. Beni duyuyor musun, duydun mu beni? Seni sevmiyorum. Artık. Daha vurucu ol.. Daha incitici, daha kırıncı. Onu aşağıla, küçült ve vur. Seni sevmiyorum. Seni hiç, hiç, hiç, hiç sevmedim. Bak bana eğme gözlerini, doğruca yüzüme, gözlerime bak. Duydun değil mi dediğimi? Seni sevmiyorum, seni hiç ama hiç, hiç sevmemiştım zaten. Aptalca bir ilişkiydi. Yalnızdım ve seni buldum. Ah, evet, hatırladı, hatırlıyordu. Onu o bulmuştu, tabii. Aynı şey. Hatırladın mı sen de? Aynı şeydi yaptı-

ğın. Onu bıraktın, bana geldin. Telefonlarla.. Geçiyordum da bir uğramıştım diyerek.. Sonra bir ikindi içkisi içmek için... Vaktiniz varsa diyorum. Yazdı ve balkondan deniz olağanüstü görünüyordu. Bir küçük masa.. Anakucağı koltuklar.. Ne içerdin? Sen? Ben votka-tonik içiyorum. Ben de votka-tonik içerim. Zaman yürürdü. Yemeğe kalır mısın? Ben şunu şunu yaptım, yani yapmıştım. Onun sevdiği.. Sormuş ve öğrenmişti. Bundan sonra hep onları yapacaktı. Yakmadan ve tuzsuz. Ben mokasen giyen kadınları severim. Duman rengi çorap bacaklarını daha güzel gösterir. Giydi ve geldi. Mokasenler rugandı ve o gün alınmışlardı. Hayır efendim, bunların hiç mi hiç hatırı yoktu. Hiç, hiç, hiç!)

"Hep söylemek istedim," dedi. (Geldiğinden beri hep bunu söylüyordu. Hep söylemek istemiş ve söyleyememişti. Bugün de.. Böyle bir günde... Söylemese miydi acaba? Hayır, söyleyecekti ve söyledi işte. Hataydı. Hangisi? Birliktelikleri mi, o mu, kopuşları mı? Ama sen sezdin. Aptallığın da bir sınırı vardır ve her erkek o sınıra varınca birden durur. Durdun ve baktın sen de. Son gecenizi hatırla! Sabah telefonunu... Şu saatte, değil mi? O saat, her zamanki saatleriydi onların. Hayır, iki saat sonra olsun. Niçin? Niçini yoktu. İlk kezdi. Evet, şimdi şimdi çıkarıyordu; ağzı kuru ve soğuktu, niçindi? Mutfığa birlikte girmemişlerdi, niçindi? Hadi, içeri gir ve mutfakta bana yardım et, olur mu, dememişti. Ah, evet, evet, anahtarını çıkarırken hiç acelesi yoktu, posta kutusuna da bakmamışlardı. Hani o bankadan gelen kredi kartı borcunu bildiren mektup? Hani o aptal reklam broşürleri. Sonra o Yeni Zelanda'dan gelen mektup hanyıdı? Yine migrenin mi? Hayır, bir şeyim yok. Uzun bir hareketsizlik.. Kendi kalkmış ve kendi içkisini hazırlamıştı. Buz bitmiş! Evet, unutmuşum, ne aksilik, değil mi? Uzun, çok uzun bir hareketsizlik. Neyin var senin? Bir şeyim yok. İnanayım mı? İnan, bir şeyim yok. Belki.. Evet? Belki, sana öyle geliyor. Yaz ve balkon. Seni karşılamadan az önce banyo yapmıştım. Banyo yapmıştı ve

balkona çıkarsa üşürdü. Pizzacıya telefon edip pizza getir-
telim, olur mu? Olur. Telefon et ve getirsinler. Uzun bir ha-
reketsizlik daha. Ayrı ayrı oturmuşlardı. Yemek yenmişti
ve susuluyordu hep. Şarap acıydı. Bozulmuş muydu yoksa
beklerken? Yine bir hareketsizlik. Uzun, beklenmedik ve
alışılmadıktı. Eli eline değmedi. Hareketsizdiler. O orda; iki
kişilik koltukta, o orda ve tek kişilik koltukta oturuyorlardı.
Teyy bu sabah bozuldu, ne kötü değil mi? Evet, kötüydü ve
müzik yoktu. Uzun bir hareketsizlik. Televizyon kapalıydı.
Hayır, açmayalım, hep aynı şeyler. İnsan usanıyor. Evet, in-
san usanıyor. Evet, hatırlıyordun. Kalkmıştın, ağır ağır kapıya
gitmiştin. Hayır, seni izlemişti, kapıya kadar gelmişti, öpme-
mişti. Ve asansör. Sessizce çıkmış ve durmuştu. Bakıyordu.
Sen bakmamıştın. Ve Z düğmesine basmıştın. Basmamıştın.
Beklemiştin. Gelir ve... Gelir ve... Gelmedin. Evet, gelmedim.
Bilerek ve mutlulukla acı çekerek. Kapalı kapının arkasında.
Sonra asansör hareket etmişti.)

“Sana söyleyecektim.”

“Söylemedin.” (Ve şimdi söylüyordu. Tam yazın ortasın-
da ve çok yıllar sonra. Yitirecek ve yitirilecek hiçbir şeyleri
kalmadıktan sonra. Eskimişlikleri, unutulmuşlukları ve yaş-
lanmışlıklarıyla baş başayken. Kadınların bu kadar acımasız
olduklarını bilmezdi. Öğrenmişti.)

“Allahaismarladık!” (Kırık ve solgun bir Allahaismarla-
dık! Yaşlı, yitik ve eski. Evet, Allahaismarladık!)

Bir Zamanlar Aşk

“Almayayım,” dedi Semay. “Şimdi söndürdüm.”

Su dökmeye giden Hamza’nın ardı sıra ikiniz de baktınız. Şimdiye kadar eşine rastlamadığınız bir mutluluk içindeydi. Bir büyüyor; kocaman, tanıdık Hamza oluyor, derken bir öncekinden daha hızlı küçülüp hemencecik çocuklaşıveriyordu. Rakı da etkilemişti onu. Bir büyük şişeyi devirdiğinde bana mısın demezken dördüncü dublede (üstelik sulandırarak içiyordu) alabildiğine coşkulanmış, kapıp koyvermişti kendini.

“Acaba yine eski Hamza olur mu?”

“Şimdilik öyle bir havası yok.”

“Ah,” dedi. “Huylu huyundan vazgeçse, dünya kim bilir ne kadar güzel olurdu.”

Karşılık vermedin. Denize bakan tepenin en ucunda kedigözü bir deniz fenerinin kırmızılı ışığı kütlemeden döne döne vuruyor, anında çakıyordu.

Gözlerini deniz fenerinin ışığından ayırmaksızın:

“Seni çok seviyor,” dedin.

“Hıh!” dedi Semay, omuzlarını indirip kaldırdı.

“İnanıyor musun?”

“Ben onu senden çok tanıyorum.”

“Emin misin?”

“Tabii,” dedi. “Çünkü, fazladan onunla yatıyorum da.”

Fazladan bir erkekle yatmak... Neclâ da seninle yatıyordu, Süheylâ da seninle yatmıştı. Semay, senden iyi tanıyordu Hamza'yı, Neclâ da seni Hamza'dan daha iyi tanıyor muydu?

"İki yıllık arkadaşlığımızda onu hiç bu kadar çocuklaşmış görmedim."

"Ay, sen onu hep büyümüş mü sayıyordun?"

"Otuzunu çoktan aştı."

"Ben de yirmi beşimi. Bu, neyi değiştirir ki?"

"Onun için çok şeyi. Artık delikanlı değil. O yaşları atlattı."

"Hadi canım, bari sen böyle konuşma!"

"Neden?"

"Sen daha çok gençsin. Benden bile genç! Hayatı tanıyorsun."

Hayatı tanımak! Pis, iğrenç, belalı dönemlerden geçme geçme pişmek, iyice kavrulmak, ezilmek, ezmek, yeterince namussuz olmak! Allah kahretsin!

"Benim yanımda her zaman çocuk oldu. Dövmelere kalktığına bile, büyüğüne el kaldıran asi çocuklardan farksızdı. Bunu biliyor muydun?"

"Hayır."

"Benimle her yatışının sonunda ağlar. Göğsüme sokulur, kapanır, hüngür hüngür ağlar, bir türlü susturamam."

Masadaki kara razakilerden kopardın, ağzına attın.

"Bazen o halleri beni korkutuyor. Bayağı korkuyorum. Onunla olmadığım geceler düşlerime giriyor. Salya sümük ağlayarak beni kovalıyor. Ben kaçıyorum, o ardımdan geliyor. İki gözü iki çeşme üstelik. Uyanınca kendimden tiksiniyorum, inanır mısın? Her kadın yattığı erkeğin hiç olmazsa kendi yanında güçlü olmasını ister. Sizleri tanımazken hepimizi birbirinizin eşi sanırdım. Hayır, değilmişsiniz meğer, dünyada ne kadar erkek varsa, o kadar da birbirinden farklı erkek var. Biri ötekinin eşi değil."

"Kadınlar da öyle," dedin.

“Biz de mi? İmkânı yok.”

“Niçin? Sen Neclâ’ya benzer misin?”

“Birçok bakımlardan, evet!”

Kendiliğinden uzandı, paketinden bir cıgara çekti. Kibri-ti çıktın.

“O seni çok seviyor...” dedi.

“Ben de...” dedin.

“Ama çok şaşırtmışsın kızı. Afallamış senin yüzünden. Neler yaptın, bilmiyorum tabii. Senden dönüp geldi mi, dut yutmuş bülbüllere dönerdi, uykuda gezenlerden olurdu. N’apıyordun kıza?”

“Hiçbir şey!”

“Yalan! Mutlaka bir şeyler yapıyordun. Kadın, kadının halinden anlar. Anlamasa bile, sezinler birtakım şeyleri. Çok zorladım, ağzından laf kapmaya çalıştım. Hep nafi! Sana bir şey soracağım, ama doğru söyleyeceksin.”

“Neyle ilgili?”

“Tam doyuyor muydu seninle?”

Hatırladın: İkiniz, sararmış otların arasında yatıyordunuz. Yüzünü kızın saçlarına gömmüştün, taze sabun kokusunu soluyordun. Başının hemen üstünden bir kese yol geçiyor, ekinli bir tarlayı aranızdan ayırıyordu. Keseğin kumluk yamacında tek bir mavi yıldızçiçeği bitmişti, sıcak temmuz güneşinde dimdik duruyordu. Yaprakları kavruktu, o kahve-rengi kavruklukta yıldızçiçeğinin mavisi gözünü almıştı.

“Duydun mu ne dediğimi?”

Dudaklarını ısıırıyordu, gözlerini sımsıkı yummuştu, soluğu düzensizdi; ağırlığının altında, toprağın ince tanecikleri soyup açtığın omuz başlarının çıplak tenine gömülüyordu, al-dırdığı yoktu.

“Duydum!”

“Karşılık vermedin ya!”

Niçin onca yazlardan yalnız onu, başkalarını değil de yalnız onu, keseğinde mavi yıldızçiçeğinin bittiği o yaz, sarı otlu, dört bir yanında ısırgan karıncaların dolaştığı tarlayı hatırlıyorsun?

Otobüsle son durakta inmiştiniz. Birlikte hiç konuşmadan koruyu geçmiş, çıplak tarlalara yönelmiştiniz. Bir bölümü nadaslı, bir bölümü biçikti. Nadaslısında adam boyu yabanotları bitmişti. Otların dibinde beyaz beyaz adaçaylarıyla tavşankuyrukları kaynaşıyordu. Hava adaçaylarının geniz tıkayan kokusuyla yüklüydü.

Ne güzel kokuyor, değil mi?

Adaçayı. Sever misin?

Bir defasında deniz kıyısında bir yere gitmiştiniz. Yine yazdı. Çok uzağınızda küçük çocuklar çırılçıplak denize giriyorlardı. Kıyıya inen yamaçlardan kekik toplamıştınız. Avuçlarınızda yapraklarını ayıklayıp ovalamış, sonra ellerinizin içini birbirinizden koklamıştınız.

Kekik mi, adaçayı mı?

Ah, kekik, tabii!

“Sana şikâyet mi etti yoksa?”

“Hayır, hiçbir zaman.”

“Nerden çıkarıyorsun, peki?”

“Belki, dedim. Demek, yanılmışım!”

Kekik kokusunu duydun. Belli belirsiz bir lavanta çiçeği kokusuna karışmıştı. Koku, parmaklarının arasından süzülüyordu.

Niçin adaçayı değil?

Adaçayı bana çocukluğumu hatırlatıyor. Ne zaman has-
talansam, annem cezvede adaçayı kaynatır, acı acı içirirdi.

Adaçayının koyu yeşil bir suyu olur. Kokusu kaynamış
suda değişir, tazeliğini kaybeder.

“Şoföre de rakı verdirdim,” dedi Hamza. Sarhoşlaşmış gibi
masaya tutunup dengesini bulmaya çalışarak gülüyordu.

“Kaçınıcı oldu?” dedi Semay.

“Üçüncü.”

“Beşinci!”

“Üçüncü dedim.”

“Ben de beşinci dedim. Gözüme mi, sözüne mi?”

Hamza oturdu, sandalyesini Semay’a daha çok yaklaştı-
tırdı.

“Her ikisine de...” dedi.

“İkiniz de yanıldınız,” dedin. “Ben saydım, dört oldu.”

Hamza sevindi.

“Gördün mü? Kerim dört dedi. Hem de saymış. Demek
onunki doğru, bizimkiler yanlış!”

“Siz, ikiniz de sarhoş oldunuz galiba!”

“Hiç bile değil...”

“Öğlen de içmemiş miydiniz?”

“Evet ama, yemek arasındaydı, üstelik bir dublecik. Şu
kadarlık bir şey.”

Eliyle gösterdi; işaretparmağıyla başparmağı arasına bir
razaki tanesi koydun.

“Kalkıyor muyuz?”

“Geç mi o kadar?”

“Eh...” dedin.

Semay:

“Anca varırız,” dedi. “Yolumuz epeyi uzun.”

Kalkıştınız. “Sen kızı arabaya götür, ben hesabı görür,
yetiştirim,” dedin.

Geldiğinde Hamza arabanın içinde “*Kıskan beni, göğsünde uyut*” diye bir şarkı tutturmıştu.

Şoförün yanına oturdun.

“Şehire mi?”

“Evet,” dedin.

Araba hareket etti, kısa dönemeçleri aldınız, asfalta çıktınız. Rampayı inerken gökyüzünde yıldızlar belirdiler. Şehirden doğru size varan bir yaz ikindisini duymaya başladınız.

Ankara'ya Gelmiştin, Aylardan Temmuz'du

Hiç hatırlamıyormuş, öyle demişti.

“Ankara'ya gelişini, öyle mi?”

“Evet.”

“O kadar uzak ve hatırlanmaz mı geliyor sana?”

“Bir zamanlar düşlerime giriyordu, unutmadan çok önceydi.”

“Nasıldı?”

“Aylardan Temmuz'muş, çok sıcakmış, trenle büyük gara gelmişiz. Seni arıyorum ve bulamıyorum. Ali ağabeyimle Faruk ağabeyin bize karşı çıkmışlar. Onlara seni soruyorum, ikisi de nerede olduğunu bilmiyorlar.”

“Aslında ben de gara gelmiştim. Ali ağabeyin vardı, Faruk ağabeyim yoktu. O gün yengemle dairede mesaiye kalmışlarmış.”

“Niçin sürekli aynı düşü görüyorum? Yine gardaymışız, ben hep tek başımayım, elimde bir tahta bavul... Aranıyorum, seni bulamıyorum.”

“Bu düşünüy bana da anlatmıştın, hatırladım; ama ben gara seni karşılamaya gelmiştim. Motorlu trendi, perona girmişti, pencerelerin birindeydin, gözlerinle beni arıyordun.”

“Çok korkuyordum. Ya seni göremeseydim, ya bana kar-

şı sen çıkmasaydın. Kalbim duracak gibiydi, çok korkuyordum.”

“Ama ben seni karşılamaya gelmiştim.”

“Gecesine Yenişehir’deki o büyük parkta, ikimiz yan yana taş sıralardan birinde otururken de çok korkuyordum. Omuzun omzuma değiyordu, yazdı, evet, doğru; üzerimde incecik bir krepdöşin bluz vardı, etinin sıcaklığını kendimde duyuyordum.”

“Hatırladın mı? Seni öpmüştüm.”

“Unutmadım tabii, ama gerçekten korkmuştum.”

“Ellerini ellerimin içine almıştım.”

“Avuçların ne kadar çok terliyordu.”

“Seni öptüm.”

“Beni sahiden öptün, evet. Sana karşı koymadım, değil mi?

“Hayır, çünkü sen de beni öptün.”

Sabahın erken ayazıyla kurumuş dudaklarımda bir sıcaklık hissettim; Kasım ayındaydık ve hava dünden beri kar topluyordu.

Zaman durdu mu, peki? Yeni kaygılar, yeni umutlar, yeni sevinçler getirmedi mi?

Osman ağabeyim baba mesleği bakkallığı seçti, okulu bıraktı. Ali ağabeyim liseyi bitirdi, Ankaralara okumaya gitti. Sofrada bir kişi daha eksilmişti böylece. Yaslı bir günümüzdü. Baktığımda görmüştüm: Annemgil en azından on yaş daha yaşlanmışlardı.

O gece hepimiz bir şeylerin farkına varmıştık; ben, Nevin, Osman ağabeyim ve Kamil. (Niçin Sevin’i yerli yerine oturtamıyorum, niçin yapbozum birbirini tutmuyor ona sıra gelince?) Babam, dükkânı erken kapamıştı; âdeti değildi oysa, eve gelip avludaki çeşmede elini yüzünü yıkadıktan hemen sonra çok sevdiği fasıl heyetini dinlemek için her zamanki

gibi radyoyu açmayı bu kez unutmuştu; hiç ihmal etmezdi oysa, annemin coşkuyla yaptığı bumar dolmasından bile bir çatal tatmamıştı; bayılırdı oysa.

Hiçbirimiz konuşmamış, nedenini sormamıştık.

Masallardaki gibi tıpkı, yine vakit ilerledi, geceler gündüz oldu, kış geçti, bahar geldi, o geçti, yaz geldi, yaz geçti, güz geldi. Çocuklar büyüdüler; hepimiz büyüdü, biz büyürken büyükler de yaşlandılar. Erkeklerin saçları seyreldi, tepeleri açıldı, yeri yokken ağırı sızı sahibi oldular. Annem başındaki şarpayı çıkarmaz oldu.

Artık eskiden olduğu gibi bize bağırıp kızmıyorlardı. Daha bir hoşgörölüydüler. Yaşlı babam erkek çocuklarına, yaşlı annem kız çocuklarına gönülden yakın olmaya çalışıyorlardı. Annem mutfak giderinden artırdığı birkaç kuruşu yastığının altında topluyor, kimin neye gereksinmesi varsa ona yetişıyordu bununla.

...ve liseyi bitirdin. Gerçekten İstanbul'a gidip üniversite eğitimi yapmak, sözgelişi bir doktor ya da avukat olmak istiyordun, ne var ki, baban buna evet demedi. Erkek çocuk olsaydın belki, ama kız başına İstanbul gibi bir cehennemde yaşayıp okumana izin veremezdi.

Sana bunları anlattım mı, her şeyi de hatırlıyor musun?

Kıştı ve soğuktu, bütün gece kar yağmıştı, saçaklar buz karmalarıyla doluydu. İkimiz küçük arabamıza bindik, Belgrad ormanlarına gittik. Yarı donmuş bent suyuna karşı yan yana oturduk ve bunları konuştuk. Unutmadım.

Evet, o günü çok iyi hatırladım ben de; kıştı ve soğuktu, bütün gece kar yağmıştı, uykum yeniden gelene dek mutfak

penceresinden yağan karı seyretmiştim. Sokak lambasının ışığında upuzun karlardı.

Dedin ki; geceleri çok ağladım, çaresizdim, babamın “evet”i yoktu.

Evet, unutmadım ama; babam, bir gün öğle yemeğine erken gelmiş, dükkâna dönmek yerine beni almış, İnönü Parkı’na gitmiştik.

İkimiz bir süre konuşmadan parkın çiçekli yollarında gezinmiştik. Sonra denize karşı bir kanepeye oturmuştuk. O günlerde yeni liman yapılmamıştı ve deniz ayaklarımızın dibine kadar sokuluydu.

Dedin ki; baban sana yakın bir kentteki öğretmen okuluna gitmek, orada okuyup öğretmen olmak isteyip istemediğini sormuş. Ona bu akıllı lise öğretmenin Cahit Bey vermişmiş.

Sevinçle kabul etmiştim. Sımsıkı sarıldım babama, ağarık sakallı yanaklarından öptüm öptüm.

Dedin ki; o gece gözüne uykunun damlası girmemiş. Sabahı zor etmişsin. Babanla birlikte otobüse binmiş, yakın kente gitmişsiniz. Öğretmen okuluna yazılmışsın. Yatılıymış okul. Her cumartesi öğlenleri yine otobüse biner, kendi kentine gelir, pazartesi sabahı ilk otobüsle yine geri dönermişsin.

Çok güzel günlerdi. Çalıştım, durmadan çalıştım, hep iyi notlar aldım karneme. Çabucak bitirdim okulu, öğretmen oldum.

Öğretmen olmuş. Yirmisine daha sekiz ay kalan bir genç kız ne kadar öğretmen olabilirse, o kadar öğretmenmiş o da. Annesi, babası, kardeşleri diploma töreni günü hep gelmişler. Diplomasını alırken onu alkışlamışlar.

İlk öğretmenlik görevine Arpacık köyünde (demiş; kente altmış yetmiş kilometre uzaklıkta bir dağ köyü imiş) başlamış.

Okuma kitaplarındaki resimlerde yer alan köyler gibi bir köydü o Arpacık köyü. Kırk hanelikti. Beyaz badanalı, pencereleri camlı; sıraları, karatahtası, öğretmen kürsüsü, duvarında büyük bir Türkiye haritası olan iki derslikli bir okulu vardı. Okula bitişik tek göz ev de öğretmen eviydi.

Babamla birlikte geldik köye, köy muhtarından bilgi aldı. Haftanın altı gününde köyde kalacak, yedinci gününü kentte, kardeşlerimle anam babamgille bir arada geçirecektim.

Çocuklar ilk gün sana güledurmuşlar. Nasıl bir kişi olduğunu kestirememişler, ondan. Sen de aynı tedirginliği duymuşsun.

Muhtar zorluk çıkarmadı bana.

Birinci cumartesi öğleye doğru ders bitti.

Ders bitmiş, bayrak töreni yapılmış. Muhtar huylu bir atı çeke çeke okulun kapısına getirmiş. Demiş ki:

“Öğretmen, baba evine gideceksin, biliyorum. Lakin, dağ yolları tekin değildir. Altına bir beygir getirdim, birlikte kente gideriz, ben götürürüm seni.”

At sırtında üç buçuk saatte kente varmışlar. Muhtar kent girişinde huylu beygiri yedeğine almış, geri dönmüş.

Annem evdeydi, öbür kız kardeşlerim de. Sarılıp ağlaştık. Göreceğimiz gelmişti birbirimizi.

Köyde mutluydum. Çocuklarla haşır neşir, ne kadar bildiğim varsa, çocuklara aktarıyor, uygulamalı dersler yapıyor, ağaç dikeyor, sebze ekiyor, tavuk yetiştirmeye çalışıyordum. (Muhtar iyi bir adammış, onu hep iyilikle anardın. Gurk tavuğu o vermiş, domates, biber, salatalık fidelerini de; ocakları o kazıp açivermiş sana.)

Babam yalnızlığını unutayım diye herhalde bir gidişimde dönerken bana sarı bir kanarya hediye etmişti. Bir avuç-
çuk öğretmenevinde kuşumla hiç sıkılmadık. Okul sonrasın-
da toprak ocaktaki odun ateşiyle yemeklerimi pişirirken ku-
şumla konuşur, dertleşirdim.

“Bugün biraz yoruldum galiba kuşum, Ali yine dersine çalışmamış. Ona iki sayfa “ben tembel bir çocuğum, ben der-
sime çalışmadım” yazma cezası verdim. İyi etmedim mi sen-
ce de?”

Dedin ki; kuş, kafesinde oradan oraya yarım kanat çırpınışla-
rıyla uçuşur, kısık cik ciklerle sana karşılık verirmiş.

Gün batır, kuşlar döner, gaz lambasının kör ışığında yeme-
ğimi yedim; sofrayı kaldırıp bulaşıkları yıkar, ertesi günün
derslerini hazırlayıp yatağıma girerek elime bir kitap alır, uy-
kum gelene dek okurdum.

Unuttun mu, kuşun uyandırır mış sabahları seni. Basma per-
deli pencereden gün ışığı odana dolarmış. Bir çırpıda kalkar,
elini yüzünü yıkar, saçlarını tarayıp öğretmen elbisesini gi-
yer, çocuklarından önce okula gidermişsin.

Kış günleri çocuklardan biri nöbetçi öğrenci olurdu. Arka-
daşlarının öncüsü olarak kopup gelir, sobayı tutuşturur, bize
hazır ederdi.

Şimdi düşünüyorum da... güzel günlermiş o günler.

Güzel günlermiş, evet!

Baharın ılık kuşluklarında birlik olur, köyün ötelere, kı-
rlara giderdik. Çocukları çimenlere oturtur, ders yapar,
“yağ satarım, bal satarım, ustam öldü, ben satarım” oynar-
lar, güneş tepelerden eğilmeye yüz tutarken köye dönerdik
yine.

Süte maya çalıp yoğurt yapmasını, yufka açmasını, mantı pişirmesini hep o köyde öğrendim. Köyün kadınları yabancılık çekmeksizin ne biliyorlarsa bana da öğretiler. Bilmediklerini ben onlara öğrettim.

Köydeki öğretmenlik bir yıl sürmüştü. Ders yılı sonunda karneler yazılıp dağıtılmış. Gününde okul tatile girmiş. Babası kızını ciple almaya gelmiş o gün. Bir de müjde getirmişmiş. Köyden kentteki Gazi İlkokulu'na atanmış.

Köylüler buna çok üzölmüşler. Hiç beklemiyorlarmış. Öğretmenlerine hem çok alışmışlar, hem de onu çok sevmişlermiş.

Sustum ve konuşmadım. Ne diyebilirdim ki ayrıca?

Ağzımı açar, konuşursam, konuşamayacağımı, birden boşanıp hüngür hüngür ağlayacağımı çok iyi biliyordum.

Cip tozu dumana katarak dağ yoluna yürüdü.

Yol boyu ne ben konuştum, ne babam konuştu.

Kucağımdaki kafesinde kanarya da sustu, hiç ötmedi.

Bir gün yolumuzu düşürüp seni o köye götüremedim.

Ara Sıcak

Herkesin Dilindeki O Üsküdarlı Kız

Metin Eloğlu'nun anısına...

O sıradaydı işte, imbat çıktı.

Onu dinliyorduk, ikindinin başlarındaydık; kapı önünde Ali mangalını yenilerde yakıyordu; top yaptığı ve elleme kömürlerinin orta yerine koyduğu gaza bulanmış paçavrayı tutuşturduğunda, hepimizin genzini yakan kokusu bize kadar erişiyordu.

Biz alışkanlıkla öksürdük, o geçiştirdi.

Şeytan diyormuş ki... Ne diyormuş? Gidesiymiş, saçlarını eline dolayasıymış, bir sille bir yanına, bir sille öbür yanına...

Çünkü... Bakarsınız, ne olmuşsa olmuş, piyango vurmuş. Bir bilet işte. Umut işte. Beklemek ve düş görmek işte. Sonu bilinmez karanlıklardan geçerek aydınlığa doğru bir hamle işte.

Ben bir bilet aldım çocuklar! Hem de tam bilet. Paraya kıydım, harçlığımın tümünü de bu bilete verdim. Son günüyümüş, biletçi öyle dedi. Akşam oluyordu, bileti eski cüzdanımın içine yerleştirdim, onu da bluzumun göğüs cebine sıkıştırdım.

Annesi mutfakta kuru fasulye pişiriyormuş.

Dün gecedен ıslamışmış, evin içi soğan kokusundan geçilmiyormuş.

Burun delikleri yanmıştı.

“Pilav da var mı anne?”

Üsküdar’daki tütün fabrikasında (o zamanların Üsküdar’ındaydı benim bildiğim) ancak haftada bir, üç tekerlekli bir arabadan, öğle paydosları parasının çıktığı kadarına, pilav üstü kuru fasulye yerdі.

“Kuru fasulyenin yanında pirinç pilavıyla turşu ancak pazar günleri olur bu evde, unuttun mu?” demiş annesi, gözleri doğradığı soğandan hâlâ biber gibi yanarak.

“Hayır, unutmadım anne,” demiş o da.

Hiç unutmamış. Hiç unutmadım anne, ama... bir biletim var anne, tam bilet de üstelik. Bana kızıp sakın bağırma anne.

İçimden gelmişti. Durup dururken ve birdenbire.

İnan.

Dedim ki... “Bir bilet aldım anne. Sana söz veriyorum, hatta kitaba el basabilirim, gelecek hafta hiç harcamadan, güllü sakız, Abdülvahit Turan’ın *Yeni Hayat*’ından bile tek bir tane olsun almadan, kuruşu kuruşuna sana getireceğim. Belki cumartesinin ertesine sen yine kuru fasulye yaparsın, cumadan ıslarsın yine. Pazar günü yanına pilav da pişirir misin bize?”

Piyango vurduysa, vurdu, diyordunuz. Kelleyi kulağı düzdünüzse düzdünüz.

Diyordunuz, değil mi?

Kalkmışlar, Reşat ağabeyi de yanlarına katmışlar; o, annesi ve Reşat ağabey. (Reşat ağabey bir polis emeklisi, kalın sesli ve

beylik tabancası hâlâ belinde onun. Babayığit. Karısı Makbule Hanım kadın kadına bir mecliste bir gün demişti ki: “Şekerim, öyle alışmış ki tabancasına, polisken yatakta yattığı sırada bile onu yastığının altından eksik etmezdi, hiç. Su uyurmuş, kötüler uyumazmış; öyle derdi. “Canım Makbule Hanım, benim iki zevcem var hayatta, biri siz, biri de işte bu beylik malı tabancam. Yitirdim efendim, demiştım amirlerime, beni emekliye ayırdıkları zaman. Yitirdim, nihayetinde ben de insanım. Bir şeyi yitirmek benim de hakkım. Kesin, her ne ise değeri benim emekli ikramiyemden, gıkım çıkarsa namerdim efendim,” demişmiş de, öylece o beylik tabanca da...”)

...ve gitmişler Milli Piyango İdaresi’nin Bahçekapı’daki müdürlük binasına.

Reşat ağabey hep önlerindeydi. Yürürken bıyıkları titriyordu. Gören, “Bu sivil, ama kesinlikle polisten emekli değil,” derdi; o tavırdıydı.

Piyango müdürü hoş karşılamıştı; hakiki deri koltuklara oturtmuş, Reşat ağabeye de okkalı bir sade kahve söylemişmiş. Ona ve annesine de birer soğuk Çankaya gazozu. (“Efendim, bir parça uzun sürecek, muameleleri var da. Siz istirahat buyururken, biz de...”)

Zile basmıştı sonra. Gelen hademeye, “Cevat Bey gelsin, büyük ikramiyemizin talihlisi bedelini almaya bizzat geldi, bekletmeyelim, belki işleri vardır,” demişti. Yarı utangaçtı, sormuştu: “Değil mi efendim?”

Kelleyi kulağı düzmek... Evet de, siz olsaydınız onların yerine bakalım ne yapacaktınız?

Kapalıçarşı’ya gider miydiniz? Gider de mobilyacılar sokağına geçer miydiniz?

Anne, aynalı dolap ister dururdun, eyizinde getirmiştin, ama babam bir işsizliğinde satmıştı onu, unuttun mu yoksa, unutmuş olabilir misin yoksa? İşte anne, sana bir aynalı dolap ki, mobilyası cevizden.

(Olaya tanık olanların sonradan naklettiklerinin yalancı-sıyım. Dolabın aynası boy aynasından da büyükmüş, anne-si daha başından görür görmez bayılmış. “Bunu al evladım, bunu, bunu” diyesiymiş güya.)

Tamam valide hanım, bunu size ayırıyoruz. Bu olsun dediniz bu olacak, kaygılanmayın, öbür mobilyalarla beyaz eşyalarınızın tümü, verdiğimiz gün ve saatte yeni evinizde teslim edilecektir. Kaygılanmayın.

Size gelince... Çok isabetli bir seçim efendim, çünkü bu çarşının birinci sınıf kalitedeki aynalı dolabı bu.

Peki, bir koltuk takımı, İtalyan tipi, ister miydiniz? şöyle alayım sizi efendim, zahmet veriyorsam söyleyin lütfen, siz iyi şeylerden anlıyorsunuz. Bu, siz iyi şeylere layıksınız demektir. Bu da... Gelin gelin, oğlum, ışıkları yaksana, çabuk, oyalanma!

Gazetede okumuştu, vaktin bir vaktinde tabii, bu Beyoğlu mağazasından çok ünlü, çok büyük kişiler giyinmişlermiş.

Reşat ağabey, çok affedersin, kızmazsın değil mi bana, kızın sayılırım ben değil mi, hadi gel bizi kırma, bak annem de yorgun, evet diyor; bunca yorgunluğa, hele de ikincisine.

şu gömlek... Benim en çok sevdiğim renk. izgileri ya-tay, sizi açacaktır.

Bir de ona uygun bu kravat.

Bu, ipek mi? Yani saf ipek mi demek istiyorum. Oldu, tamam, evet!

Çok güzel değil mi anne?

Evet, hepsi bizim, hepsini alıyoruz.

Şey, bize bir taksi çağırabilir misiniz? Yükümüz biraz ağır oldu, çok teşekkür ederiz.

“Tamam da, bu fiyakan, bu cakan kime ey şırfıntı?”

Şu ateş, şu nimet beni çarpsın ki, bunların hiçbirisi aklımın kıyıcığından bile geçmedi. Tarık ağabey, sen beni tanırsın, şu kadcılıkdan hem de, değil mi ama? Ben kimim, kim olmuşum da kime, ne zaman caka satacakmışım Tarık ağabey?

Biz Üsküdar kızları, karşı yakanın kumrularına benzemez miyiz? Sen öyle derdin ya bize. Annem anlatırdı; Beşiktaş'ın kumruları, kıyı boyunca par par uçar, havada dem çekip durmaksızın “Üsküdar’a gidelim, Üsküdar’a gidelim” derlermiş, derlermiş de bir türlü Boğaz'ın denizini aşmayı gözlerine alamazlarmış.

Korktuklarından mı?

Ben sanmam.

Ama bir şey, Tarık ağabey, asıl senin çok iyi bildiğin bir neden olmamalı mı?

Korkuyorlardı belki de. Olabilir mi?

Belki bu yakada kurulu bir düzenleri vardı; yuvaları, eşleri, çocukları ve Barbaros Anıtı. Tunçtan hem de. (Onlar ki, deniz üstünde yürürlermiş ve onlara Hayrettinli derlermiş, sahiden mi? Sonra arkadaşınız Necatigil, sonra arkadaşınız Alangu.)

Kumrular hep çevrelerinde dönüp dönerlermiş. Şairler onları gözlerler, şiirlerine geçirirlermiş.

Hem niye “Üsküdar’a gidelim, Üsküdar’a gidelim” derler de, iki kanat vuruşuyla gidivermezler, peki?

Çünkü Tarık ağabeyciğim, Beşiktaş, her zaman Beşiktaş; Üsküdar da her zaman Üsküdar.

Hadi, kızın bana, kızın, hadi, kızgınlıklarınızı burunlarınızdan soluyun gürültüyle ve içinde her kim şairse, otur-

sun bana bunu, yani benim şiirimi yazsın. Sözcelişi, sen Tefik Akdağ ağabey, ha, ne diyorsun?

“Ben o Üsküdarlı kızın şiirini yazmayı çok isterdim. Ama, olmuyordu işte, annesi Zeynep Hanım teyzenin hakkı hukuku vardı aramızda, babasını da ben çok severdim, o da beni tabii,” demiş size Ercüment Uçarı, vapurla Eminönü’ne geçerken burundaki küçük salonda. Yalnızca ikiniz varmışsınız.

“A, evet, Zeynep Hanım ya, doğru, benim arkadaşım Ekrem’in üvey annesidir, annemin de mahalledeki canciğer arkadaşı, her cuma Eyüp Sultan ziyaretinde de ayrılmaz iki can yoldaşı. Şimdi kızının şiirini yazsam, Zeynep Hanım’ın hatırı ne olacaktı?”

“Haklısınız, onun hatırı bir Üsküdar hatırıdır. Asla kırılmaz, kırılmaz,” demişsiniz siz de ona.

Benim için (o) diyormuş ki; “Baksın Fatma’ya, baksın Muazzez’e.”

Baktım ben, ben hep baktım. Kırım kırım kırılıyorlar reji yollarında... Hepsi de.

Ay ne kadar da doğru, ben de kırılmıyor muydum o yollarda eskiden? Sabahın kör karanlıklarında onca akranlarım mışıl mışıl uyurken yollara düşen, kışın ayazlarında, temmuzun sıcaklarında güneş kavur kavur kavururken reji yollarında kim vardı, ben de bir ananın bir kuzusu değildim de neydin yani?

Ben bir punduna getirip konuştum onunla. İkimiz. Baş başa. Fatma ise, Fatma, Muazzez ise Muazzez, dedi. O iki kardeşin kıldıkları cevizlerin hepsini de bu biliyormuş, haberliymiş zaten. (Amma iş, ben de o vesile ile mahallenin namusuyla ilgili kimi gerçekleri öğrenmiş oldum, çok şaşırdım.)

Yüzüme karşı ne dese beğenirsiniz? “A, valla’i çok hoşsunuz siz de Tarık ağabey,” dedi. Onu söyletiyormuşum, mahsustan yapıyormuşum.

Evet efendim, sen Tarık ağabey, anneciğim sen de, Gebze'deki Ali Rıza dayım, Ayten yenge, Sabriye halam, evet, ben henüz hayatımın baharındayım, dünyayı takmıyorum, dünyayı ve sizi, hepinizi. Var mı bir diyeceğiniz, var mı? Öyle arkamdan konuşmayın, çirkin çünkü. Belki sizin yakışığınız o, ama benim değil. Bunu size de söylüyorum Tarık ağabey. Siz ne zaman bir şey yazsanız, o şeydeki kahramanınızı ha bire ezdiriyorsunuz, o da zavalcılık sürüm sürüm sürünüyor. Yapmayın böyle, hayat hiç de sizin anlattığınız kadar kötü değil Tarık ağabey, hiç de değil.

Görüyor musunuz, kız kalkmış, bacak boyuyla, yüz paralık aklıyla bana da ders veriyor, diskur geçiyor, sanırsınız kız, bizim parti, almış programı eline, bizi güdüyor, iyi mi?

E, derim tabii, dedi o da. Tarık ağabey diyor ki: "Kırıştırdığı kâr kalırmış insanın yanına." Bu ne bu şimdi? Ben demişmişim sözde, öyle mi?

Güzel... İyi. Tamam, kırıştırıyorum, kırıştırdığım da yanıma kâr kalıyor, oldu mu şimdi? Kırıştırıyorum, kırıştıracacağım daha da.

(Çünkü herkes duysunmuş bunu. Çünkü dünya kadar parası varmış. Hepsi onunmuş. Bir bilet almış o, dışından tırnağından artırdığı o üç kuruşla almış o bileti, tamam mı? Evet, o, bir bilet almış ve piyango o bilete çıkmış. Evet, ona. Kimse kazanmamış, o kazanmış. Tamam mı diye de soruyordu.)

Evet, evet, evet, evet, evet efendim, hayatımın baharındayım ben, bunu bütün dünya duysun! Hayatımın baharındayım ben, hayatımın baharındayım.

Ne diyorlarmış? "Kırıştırdığım yanıma kâr kalır"mış. Kalırmış, öyle mi, kalırmış? Ben demişim bir de bunu. Oh,

dedim evet, ne olacak, dedim; evet, evet, evet! Dedim, ben dedim.

Ayrıca bana da şimdi uyar, tamam, aynen. Kırıştırdığım elbette yanıma kâr kalacak ve ben durmadan kırıştıracağım, kırıştırıyorum da.

Bakın, hepinize söylüyorum, herkese söylüyorum, çok yakında bu mahalleden de pılımızı pırtımızı topladığımız gibi doğru Nişantaşı'na taşınacağız.

Simsar simsar dolaştım geçenlerde, tek tek tembih ettim. Neden? Kafama koydum ya bir kere, ille de yapacağım, bu mahalleden taşınacağım.

Dedim ki; şöyle at koşturulacak kadar büyük salonu olan, gide gide bitmez koridorlarından geçilen, bin pencere-li, havagazlı, kaloriferli, tül perdeli, üstüne jaluzili, banyosu büyük bir kat arıyorum. Kirası mühim değil, olmazsa bastırır parayı, satın da alabiliriz. Öyle dedim.

Parası varmış; doğru, var.

Harcamakla bitirebilir miyim?

Reşat ağabey öneyak oldu, bir bankaya gittik, faizine yattırdık. Dediler ki, bir yılda iki katı olurmuş.

Biri de yememiş içmemiş yetiştirmiş: "Anasının karşısına geçip rakı bile içer bu kaltak."

Öyle mi? E, yalanım varsa benim de; daha o günün akşamı, gittim bir taksiye binip Kadıköy'ün Bahariye'sine, her zaman görüp yine her bir daim imrendiğim bir mezeci vardı, dayandım kapısına, girdim içeri; bakar mısınız, bana şundan ver, ondan ver ve bundan da ver. Ne kadar mı olsun her birinden? Yarımşar kilo mesela. Adam, ben böyle deyince güldü kıkırdayıp. Olmazmış. İncelikle bana demeye çalıştı ve dedi ki: "Yarım kilo balık yumurtası, madem iki kişisiniz, çok gelir. Hem belki ağı gibi tuzludur diye yaşlı annen beğenmeyebilir."

Ben de ona gülümsedim ve başımı salladım.

K., TARIK DURSUN (İzmir, 26 Mayıs 1931 -) Öykücü, romancı.

Soyadı KAKINÇ. T. Kakinç imzasını da kullandı. Neriman Ayşe Hanım ile Mehmet Halit Kakinç'in oğlu. İlkokulu İzmir ve Ankara'da tamamladı; ortaokulu dışarıdan sınavlara girerek bitirdi (1950). Bir süre gazete dağıtıcılığı, seyyar köftecilik, otobüs biletçiliği, muhasebe yardımcılığı, memurluk gibi işlerde çalıştı. İzmir *Anadolu* gazetesinde başladığı gazeteciliğini Ankara ve İstanbul'da sürdürdü; Ankara'da *Son Havadis*, *Pazar Postası*, *Yeniğün*, *Ulus*; İstanbul'da *Son Posta*, *Vatan*, *Milliyet*, *Dünya*, *Yeni Ortam* gazetelerinde sekreter yardımcılığı, röportaj yazarlığı yaptı, kitap tanıtma yazıları yazdı. 1962'de "Aramıza Kan Girdi" adlı polisiye filmiyle yönetmenliğe başladı; daha sonra "Korkusuz Kabadayı" (1963), "Cehennem Arkadaşları" (1964), "Kelebekler Çift Uçar" (1964) gibi filmleri yönetti. Senaryo yazarlığı ("Aşkın Dünyü, Bugünü, Yarını", 1966) ve rejisi asistanlığı yaptı. *Cumhuriyet Ansiklopedisi*'nde çalıştı. 1969'da Kurul Kitabevi'ni açtı, *Milliyet* Yayınları'nı yönetti (1973). *Günümüzde Kitaplar* isimli aylık bir dergi çıkardı (10 sayı, 1973-74). Koza Yayınları'nın kurucularından biri oldu ve yöneticiliğini üstlendi (1975). TYS üyesi. İzmir'de yaşıyor; evli, bir çocuk babası.

İlk şiiri 1949'da *Kaynak*'ta çıktı. Öykülerini 1951'den itibaren *Yeditepe*, *Kaynak*, *Seçilmiş Hikâyeler*, *Mavi*, *Yenilik*, *Dost*, *Yelken*, *Ataç*, *Yeni Ufuklar*, *Varlık*, *Türk Dili*, *Adam Öykü*, *Gösteri*, *Milliyet Sanat* dergilerinde yayımladı. Senaryo, kitap tanıtma yazıları, öykü, roman gibi farklı türlerdeki ürünleriyle 1950 kuşağının verimli ve hareketli kalemlerinden biri olarak görüldü. İlk yapıtlarında sanayileşmenin ivme kazandığı bir dönemde İzmir ve diğer Ege kent ve kasabalarının emekçi mahallelerinde yaşayan insanların gençlik serüvenlerini, cinsel dünyalarını, fabrika, inşaat ve deniz işçilerini, esnaf ve küçük memurların yaşamlarından kesitleri şiirsel bir dille ve yoğun bir duyarlılıkla işledi. Sinema dilinin özelliklerinden yararlanarak oluşturduğu yalın ve etkili anlatımı, "özellikle çizim ve diyalog ustalığının yanı sıra anlatım-betimleme-ruhsal çözümleme dengesini koruyan öyküleriyle sevildi" (Ş. Kurdakul).

Çoğu öykülerinde çocukluk ve gençlik anılarına ve gözlemlerine dayanarak hareketli yaşam kesitleri verdi. Özellikle halk öyküleri, polisiye romanlar ve sinemaya olan ilgisi yazarın sürekli yeni anlatım olanaklarını araştırmasına kaynaklık etti. Örneğin *Bağrıyanık Ömer ile Güzel Zeynep* adlı öykü kitabında halk öykülerinin dil, yapı ve anlatım özelliklerinden yararlanarak gerçeklerin ve simgelerin uyumlu bir kaynaşmasıyla köy ve kent yaşamını yansıttığı görüldü. S. İleri'nin değer-

lendirmesine göre, “gündelik dili başarıyla kullanan bir öykücü olarak (...) birbirinin ‘devamı’ öyküler” yazdı; çoğu romanında daha önce yazdığı öykülerden yola çıktığı görülür.

Yapıtlarından “İnsan Kurdu” öyküsü (“Kara Gün” adıyla, yön. B. Olgaç, 1971) ve *Kurşun Ata Ata Biter* romanı (yön. Ü. Elçi, 1985) sinemaya aktarıldı. “Bağrıyanık Ömer ile Güzel Zeynep” öyküsü (yön. Y. Çakmaklı, 1979), *Denizin Kanı* (yön. Y. Çakmaklı, 1980) ve *Alçaktan Uçan Güvercin* (1998) romanları televizyona uyarlandı ve dizi olarak gösterildi. “Molla Kendini Kolla” adlı oyunu 1969’da Ankara Çuvaldız Kabare Oyuncuları tarafından sahnelendi.

Ödül: “Haritada Beş Nokta” röportajıyla 1960 Gazetecilik Başarı Armağanı; *Güzel Avrât Otu* ile 1961 TDK Hikâye Ödülü; *Yabanın Adamları* ile 1967 Sait Faik Hikâye Armağanı; *Ona Sevdiğimi Söyle* ile 1985 Sait Faik Hikâye Armağanı; *Kurşun Ata Ata Biter* ile 1984 Orhan Kemal Roman Armağanı; *Ömrüm Ömrüm* ile 1987 Türkiye İş Bankası Büyük Edebiyat Ödülü; *Ağaçlar Gibi Ayakta* ile 1991 Yunus Nadi Yayınlanmış Roman Armağanı.

Yapıtları: Öykü: *Hasangiller*, İst.: Seçilmiş Hikâyeler Dergisi, 1955; *Vezir Düşü*, İst.: Yeditepe, 1957; *Güzel Avrât Otu*, İst.: Düşün, 1960; *Aşkın Dünyü Bugünü Yarını*, İst.: Habora, 1966; *Sevmek Diye Bir Şey*, İst.: Kurul, 1965; *Yabanın Adamları*, İst.: Kurul, 1967; *36 Kısım Tekmili Birden*, 1970; *Bağrıyanık Ömer ile Güzel Zeynep*, İst.: Sinan, 1972; *Bahriyeli Çocuk*, 1976; *İmbatla Dol Kalbim*, İst.: Adam, 1982; *Ona Sevdiğimi Söyle*, Ank.: Bilgi, 1984; *Ömrüm Ömrüm*, Ank.: Bilgi, 1987; *Aşk Allahaismarladık*, Ank.: Bilgi, 1993; *Hikâyeler: Öyküler*, İst.: Gendaş, 1992; *Gönderdiğin Mektubu Aldım*, Ank.: Bilgi, 1999; *Sümbülteber*, (Seçme Öyküler), İst.: Dünya, 2004; *Hepsi Hikâye*, İst.: Aykırı, 2006; *Toplu Öyküler I, II*, İst.: YKY, 2009.

Roman: *Rıza Bey Aile-Evi*, İst.: Varlık, 1957; *İnsan Kurdu*, İst.: Varlık, 1959; *Sabah Olmasın*, İst.: Cem, 1967; *Denizin Kanı*, İst.: Cem, 1968; *Kopuk Takımı*, İst.: Cem, 1969; *Gün Döndü*, 1974; *Kayabaşı Uygarlığının Yükselişi ve Birdenbire Çöküşü*, 1980; *Alçaktan Uçan Güvercin*, İst.: E, 1980; *Kurşun Ata Ata Biter*, Ank.: Bilgi, 1983; *İyi Geceler Dünya*, Ank.: Bilgi, 1986; *Ağaçlar Gibi Ayakta*, Ank.: Bilgi, 1990; *Bizimkisi Zor Zanaat*, Ank.: Bilgi, 1990. *Göl Hafif Çalkantılı Olacak*, Ank.: Bilgi, 1997; *Bağışla Onları*, Ank.: Bilgi, 1989; *Yaz Öpüşleri*, Ank.: Bilgi, 1996; *Alo, Harika Hanım Nasılsınız?*, Ank.: Bilgi, 1999; ; *Dulevi*, İst.: Bulut, 2003; *Kutup*, İst.: Bulut, 2003.

Deneme-İnceleme: *Ünlü Sinema Rejisörleri*, (T. Kakinç imzasıyla) İst.: Elif Kitabevi, 1963; *Bir Damla Kan Bir Damla Petrol*, İst.: Kurul, 1965; *Ede-*

biyat Üstüne Narin, Ank.: Bilgi, 1993; *Ben Unutmadan*, Ank.: Bilgi, 1994; *Şu Acayip Dünya*, İst.: Altın Kitaplar, 1995; *Geçti Akşam Suları* (Ben Unutmadan-2), Ank.: Bilgi, 1997; *Kokulu Kentler*, İst.: Literatür, 2001; *Kitaplara Giden Tren*, İst.: İnkılap, 2001; *Dünya Düzdür*, İst.: Bulut, 2003; *Atım Kaçtı Ben Vuruldum*, İst.: Alkım, 2004; *Gavur İzmir Güzel İzmir*, İst.: Dünya, 2004; *Bir Gün Issız Bir Adaya Düşerseniz*, İst.: Bulut, 2005; *Kaş Kaş Üstüne Taş Taş Üstüne*, İst.: Cumhuriyet, 2008.

Şiir: *Devriâlem*, (C. Tuncer ile) Ank.: Kaynak, 1951.

Çocuk Kitabı: *Ezop Masalları*, 1966; *Deve Tellal Pire Berber İken*, İst.: Milliyet, 1970; *Bir Küçücük Aslancık Varmış*, İst.: Milliyet, 1978 (3. bas); *Hoşçakal Küçük*, İst.: Remzi, 1979; *Anadolu Masalları: Gel Zaman, Git Zaman*, İst.: Cem, 1983; *Otobüsüm Kalkıyor*, Ank.: Bilgi, 1990; *Yaramaz Kuzu*, Ank.: Bilgi, 1998 (5. bas); *İyilikçi Tilki*, Ank.: Bilgi, 1991 (2. bas.); *Kerem'i Kimse İstemiyor*, Ank.: Bilgi, 1997; *Kırmızı Kedi*, (11 dünya yazarından) Ank.: Bilgi, 1998; *Benim Dedem Birtane*, İst. İş Bankası, 1998; *Güzel Uykular Alara*, İst.: İş Bankası, 2001; *Memleketin Birinde*, İst.: Arkadaş, 2007; *Az Gittik Uz Gittik Dere Tepe Düz Gittik*, İst.: Arkadaş, 2007; *Evlere Şenlik*, İst.: Özyürek, 2008.

Diğer: *Taşbasması*, (halk öyküleri) 1972.

Kaynaklar: Nebioğlu, 368-369; Necatigil, *İsimler*, 203; Necatigil, *Eserler*, 118, 176-177, 199, 240, 309, 311, 335-336, 389-390; Özkırımlı, *TEA*, III, 699-700; M. Kutlu, "Kakınç, Tarık Dursun", *TDEA*, V, 108-109; Karaali-oğlu, 292-293; M. Menemencioğlu, "Tarık Dursun K. ile Söyleşi", *Varlık*, 15 Ekim 1962; A. Bezirci, "Tarık Dursun K. ile", *Varlık*, 1 Mart 1973; S. İleri, "Türk Öykücülüğünün Genel Çizgileri", *Türk Dili (Türk Öykücülüğü Özel Sayısı)*, S. 286 (Temmuz 1975); F. Zaim, "Tarık Dursun K.'nın Anlatım Özellikleri", *Çağdaş Eleştiri*, S. 7 (Eylül 1982); Kurdakul, *Sözlük*, 342-343; Öner toy, 274-276; Özgüç I, 188-189, 217, 229, 240, 436; II, 237; A. Özkırımlı, *O Güzel İnsanlar*, s. 152-155; *Kim Kimdir*, 410.

Tanzimat'tan Bugüne Edebiyatçılar Ansiklopedisi, YKY

Öykülerin Yer Aldığı Kitaplar

Hasangiller (1. basım: 1955, Seçilmiş Hikâyeler Dergisi Kitapları)
1 • 2

Vezir Düşü (1. basım: 1957, Yeditepe Yayınları)
Tarık Dursun K.'nın Hikâyesi

Güzel Avrat Otu (1. basım: 1961, Düşün Yayınevi)
Uzanıp Öpüyorum Usulca

Sevmek Diye Bir Şey (1. basım: 1965, Kurul Yayınevi)
Sevmek Diye Bir Şey

Yabanın Adamları (1. basım: 1966, Kurul Yayınevi)
Eski Babam

Bağrıyanık Ömer ile Güzel Zeynep (1. basım: 1972, Sinan Yayınları)
Bağrıyanık Ömer ile Güzel Zepnep

Bahriyeli Çocuk (1. basım: 1976, Koza Yayınları)
Taksim Anıtı Önünde Bir Delikanlı

İmbatla Dol Kalbim (1. basım: 1982, Adam Yayınları)
“Nerde Eski Hüznü Mehtabın?”

Ona Sevdiğimi Söyle (1. basım: 1984, Bilgi Yayınevi)
Ona Sevdiğimi Söyle

Ömrüm, Ömrüm (1. basım: 1987, Bilgi Yayınevi)
Ömrüm, Ömrüm

Aşk, Allahâısmarladık (1. basım: 1993, Bilgi Yayınevi)
Aşk, Allahâısmarladık

Yaz Öpüşleri (1. basım: 1996, Bilgi Yayınevi)
Bir Zamanlar Aşk

Dulevi (1. basım: 2003, Bulut Yayınları)
Ankara'ya Gelmiştin, Aylardan Temmuz'du

Hepsi Hikâye (1. basım: 2006, Aykırı Yayınları)
Ara Sıcak: Herkesin Dilindeki O Üsküdarlı Kız

"İlkgençliktik. Gülsefa Hanım'ın eviydik. Kâmil Bey'dik; Bahriya'nım'ın nikâhıydık. Kalede bakla çalıyorduk, kuş vurup ateşte sıcak sıcak yiyor-duk. Ellerimiz çalıyordu: Ellerin birileri, iğne deliğinden geçilmiyordu. Öbürüsü eller, katı eller-di. Ekmeği tuttuğu gibi, ortasından tam, ayırır-ve-riyordu. Birbirini okşuyor, sevip sevip bırakıyor-du. Bir öğrenci bir tam, iki biletle Karşıyaka'ya kaçıyor-du. Akşamı ediyor, bir öğrenci bir tam, iki biletle geri dönüyordu. Yüreklilik, bahadırılık o ellerin kişilerine vergiydi. Ağız ağızdı, göz gözdü, okşamak okşamaktı. Sözden söze geçilmezdi, ko-nuşulmazdı. Konu, evdi. Aştı, kalaylı tencerelerdi, bakır aylı konukluk cezveydi. Kâmil Bey kadar olmak, Bahriya'nım gibi etmek, korkmadan çek-mek vardı.

Biz ikimiz, o çağlar aşktık."

Bir Tarık Dursun K. seçmesi.

ISBN 978-975-08-2559-0

6 TL

9 789750 825590